

సంచిక ౫౪

The swasthya Sahaya Pharmacy,
20-2 Harrison Road, Calcutta.

ఎన్. రంగనాథంశెట్టి ఆంధ్ర బ్రదర్స్, మద్రాసు

భ్యాతి చెందిన ఆంధ్ర ప్రముఖులచే పోషించబడుచున్నది.

THE ASIAN COMMERCIAL ASSURANCE CO., LTD., BOMBAY.

ది ఏషియన్ కమర్షియల్ అసూరన్సు కంపెనీ, (లిమిటెడ్)

ఏషియన్ అను యీ భీమా కంపెనీ పాలిసిదారులకు మితిలేని లాభములను, పోకర్కములను యిచ్చుచున్నది.

ఏషియన్ సెయిల్ ఎన్ డామెంటు పాలిసి రెండువిధముల ఆధారముల కలుగజేయుచున్నది.

మొదటిసారి మీ ముసలితనమునందును, మరియుక సారి మీ అనంతరము మీ కుటుంబములకు ఎన్ డామెంటు (ఆధార ద్రవ్యము) యిచ్చుచును. భీమా చేయుచుకొనగోరువారు ముందుగా ఏషియన్ కంపెనీ వారి నిబంధనల మున్నగు విషయములను సాక్షిముగా చదివి తరువాత తమ కష్ట మున్నచోట భీమా చేయుచుకొన గోరెదము ఇతర విషయము ఈ దిగువ విలాసములకు వ్రాసిన పొందగలరు.

- (1) జె. కె. రాజరావు పంతులు, కార్యదర్శి, మద్రాసు బ్రాంచి, పోస్టు గుంటూరు.
- (2) జి. ఎ. ఎన్. రావు. బి. (Com) చీఫ్ ఆర్గనైజింగ్ ఇన్ స్పెక్టరు, మకాం సూభారుపేట పోస్టు.
- (3) లాడిమెల్ల వెంకట్రామయ్య. బి. ఎ. ఎల్. టి. చీఫ్ ఏజెంటు, మచిలీపట్నము.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేదిక్ ఫర్మసి (లిమిటెడ్)

19, హరిస్ రోడ్డు, మాంటూరోడ్డు పోస్టు, మదరాసు.

ఉత్పత్తమైన ఆయుర్వేద ఔషధములకు ప్రసిద్ధిచెందిన ఔషధశాల - రహస్యము లేదు.

డాక్టరు ఏ. లక్ష్మీవతి, బి. ఏ ఎమ్. బి. & సి. ఎమ్

గారి చేస్థాపించబడినది.

(3166)

3 లక్షల మూలధనములో రహారమి రెండులక్షలు జమ అయినవి.

కావలసిన వారికి మా క్రొత్త క్యాటలాగు పంపబడును.

ఇ నా న ఫె లే

మలేరియా జ్వరమునకు అమోఘమైన ఔషధము.

జ్వరగడ్డను కరిగించి, 15 దినములలో వ్యాధిని పూర్తిగా పోగొట్టును. మలేరియాను రానియ్యక ఆటంకపరచుటకై ఉదయం, సాయంకాలములందు పూటకు ఒకమాత్ర చొప్పున తీసుకొనవలెను.

అ ట్టా

తిమురువాయువు, మూత్రరోగము మూత్రకృచ్ఛరోగము మున్నగువాటి తగిన దివ్యౌషధ మిది యొక్కటియే. నమ్మకమైనట్టి మందుల దుకాణములందు, ఔషధశాలలందు దొరకును.

మెస్సర్సు గోరియో (లిమిటెడ్) పోస్టుబాక్సు నెం 159, పోర్టు - బొంబాయి.

Esanafele. ఇండియా, బర్మా, సిలోనుకు సోల్ ఏజెంట్లు.

(25)

Mysore Government Security Life & Marriage Assurance Co., Ltd. Mysore.

Loans From Rs. 1,000 to Rs. 8,000.

Will be Given Without Interest and Without Security To 700 Bondholders Every Year.

Houses from Rs. 1,000 and Upwards will be Purchased Without Capital and Without Trouble for our Life Policy holders. For Prospectuses and Agency Terms, Please Apply to Messrs. P. K. Rau & Sons, Chief Agents, Madras Presidency, Native States & Ceylon, 57, Thambu Chetty Street, MADRAS.

మా ఫౌండ్రీ వర్క్స్ షాపు తయారైనవి

బీడు పోత మెషీనుపనులు యావత్తు చేయబడును.

కొనులు షెల్లర్లు యెక్స్ ప్రిస్క్రీకులు హల్లరు సామానులు

వగైరాలు సిద్ధముగా నుండును.

ఇండియన్ కామర్స్ అిండు ఇండస్ట్రీసు కంపెనీ,

40 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఆంధ్ర జ్యోతిషాలయము

జాతకము

(1) జాతకచక్రము (కుండలి) యొక్క నక్షత్రముగాని (2) పుట్టినతేది, జననకాల ఘడియలుగాని (3) జాతకునియొక్కజన్మ శాశుము, ప్రస్తుతపు వయస్సు, మాత ఉత్తరము వాయువ్యముగాని, ఈమాటిలో నేదియో యొకటి మాత్ర పంపియి డెల, జాతకునియొక్క రూపము, స్వభావము, శరీరాధిశ్యము, ధనసంపాదన, ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, సంతానము, కళిత్ర సౌఖ్యము, ఉద్యోగము, జీవనము మొదలగు 25 సంగతులు దాఖలా కొరకు వ్రాసి ముందుగా రు 1-4-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము. ఈవ్రాసినసంగతులు సరిగా నున్నయెడల, జాతకుని యొక్క ఆయుర్దాయము అఖరువరకు, జరుగబోవు ప్రతినంగ ఫలములు, అనగా, మహాదశ, అంతర్దశాఫలములు గల పూరా జాతకము, శాస్త్రసమ్మతముగా తయారుచేసి పంపెదము. పూరా జాతకమునకు రు 5 లు, అగును. పూరాజాతకము వ్రాయించు కొనువారు రు 2 లు, అడ్వాన్సు ముందుగా పంపవలెను. అట్లు కంఠగానే జాతకము పూర్తిగా అఖరువరకు తయారుచేసి తక్కిన రు 8 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

సంవత్సరఫలము

మొత్తముమీద 1 సం॥ రం వరకు ముందు జరుగబోవు ఫలములు వ్రాయించు, నెలలవారీగా 12 నెలల ఫలములు వివరముగా వ్రాయుటకు వి. పి. ఖర్చులతో రు 1-4-0లు అగును. దీనికి జన్మనక్షత్రము గాని, జన్మశాశుము గాని, మాత్ర పంపిన చాలును.

జాతకమార్పాండము

మొదటిభాగము

జ్యోతిషమందు ఏమియు ప్రవేశము లేనివారికి ఈగంధ ము మిక్కిలి ఉపయోగము. దీనినిబట్టి భూతభవిష్యద్వర్త మానఫలములు అతిసులభముగా తెలియును. కావలసిన వారికి వి. పి. ఖర్చులతో రు 2-8-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

రెండవ భాగము

ఇది అచ్చుపూర్తికయి సిద్ధముగా నున్నది. 800 పేజీలు. ఇందు లగ్న స్థూటము, గ్రహస్థూటము, భావస్థూటము, వడ్డ్యలములు, భూదేశకర్త, అష్టకర్త, శాస్త్ర్యసహితముగా నుమారు 1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషాంశములతోను ద్వాదశ భావఫలములు మహాదశ అంతర్దశాఫలములను, ఇంకను అనేక సంగతులతో మిక్కిలి సులభశైలిని అత్యద్భుతముగా వ్రాయబడినది. దీనివలన అన్ని సంగతులు పూర్తిగా తెలియును. ఈ గ్రంథము నచ్చనియెడల తిరిగి సొమ్ము వాపను చేయుదుము. ఈ 2-వ భాగమునకై యిదివరకు ధర్మాస్తులు ంపినవారు తిరిగి మాకు వ్రాసినయెడల కెంటనే వి. పి. గా పంపెదము దీనినెల పోస్టుఖర్చులు గాక రూ 2-0-0 లు.

అలక్ష్మిమోహన్ ప్రతులు దొరకవు.

ఆ రెళ్ల వెంకట శాస్త్రి.

(3512)

గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు.

(గోదావరిజిల్లా)

మశూచి (సోటకము) కి మందు లేదా? కలదు. దాక్తరు గోవిందరాజులు (గౌతమ మెడికల్ హాల్) వారు కనిపెట్టిన "మశూచి సంజీవి" అమోఘముగా నా వ్యాధిని మాన్యుటకును, ఇతరుల కది అంటుకుండ నాపుటకును, మంచి వస్తాదు. వెక్కుమాట లేల ఒక సారి తెప్పించి చూచిన నిజస్థితి తెలియగలదు.

సీసా 1-కి తపాలఖర్చులు వగైరా గాక రూ 1-0-0

వలయువారు యిట్లు వ్రాసేది:

భారతవస్తుభవనము, బెజవాడ.

కండకలక, కామిర్లు, జ్వరములు వగైరా రోగములకు ఔషధములు దొరకును క్యాటలాగుకు వ్రాసుకొనుదు.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(2118-688) ఈ అపూర్వగ్రంథములో జ్యోతిషగారడి, యోగ దృషిపాస్తలాభువము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రశాస్త్రము, భూతనైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేజ్ 8మా పాలు విచిత్రవివేచనవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపైన గజముయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ పాత్రము తెలుగుభాషలో అతి సులభమైన శైలిని వ్రాయబడి యున్నది. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీనినెల రూ 4-0-0. త్వరపడుదు. పి. ఆర్. జనార్దనంనాయుడు, ఒంగోలు, గుంటూరుజిల్లా

అమెరికాదేశమునందు తయారుచేయబడి

ప్రపంచమందు అంతటను అతి సుందరమైనదని

వేరు పొందిన నేస్టి మంగల కత్తితో (2)

మీరే ఖైరము చేసికొనుడు

Brownie

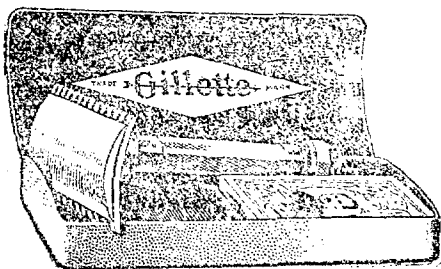
ప్రసాద

ధర రూ. 4-8-0 లు మాత్రమే.

ఇంతవరకు గిల్టెట్ రేజరులు

రూ. 12-0-0 కంటే తక్కువ ధరకు

విక్రయించబడలేదు.

కొత్తగా అభివృద్ధి చేయబడిన గిల్టెట్ రేజరు

ధర 1-కి రూ. 21-8-0 అంతకు పైగా యుండును.

Gillette Safety Razor Co.,

BOSTON, U. S. A.

Representatives: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon.

సులభము!

మంచి గిల్టెట్ కత్తిని రేజరులో నుంచి
సబ్బు తడవి, ఖైరము చేసికొనుడు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా ఖైరము చేయును, ముఖము
శుభ్రముగాను, చల్లగాను, ఆందముగా నుండును.

అపాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండను, చర్మమునకు
మంటలు లేకుండునట్లును, శుభ్రముగా వెంట్రుక
లన్నిటిని పూర్తిగా తీసివేయును.

ధర సులభము!

ధర అతిచాక ఒక కత్తి (బ్లెడ్) అనేక
ఖైరములకు ఉపయోగ పడును.

రాజకీయ వైదీలకు సాకార్యములు

బొంబాయి దక్కనుసభ విజ్ఞాపనము

బొంబాయి దక్కనుసభ గౌరవకార్యదర్శులు, యీ
క్రింది విజ్ఞాపనమును బొంబాయి ప్రభుత్వము హామీపెట్టి
మెంటు సెక్రటరీకి పంపిరి.

అన్యు,

రాజకీయ వైదీలకు కారాగారములో నొసంగి సాకార్య
ములనుగల్గి. మేము దక్కనుసభ పత్రిక మన యీ క్రింది
విషయముల విన్నవించి గౌరవముగా. ఈసమస్య యితర
రాష్ట్రములందుపలె బొంబాయి రాష్ట్రములో గూడ నిష్ప
దత్త్యంత తీవ్రమైనది. ఏలనగా నిరాకరణోద్యమమువలన గొప్ప
గొప్ప విద్యార్థులును, ఉన్నతస్థానాధ్యక్షులును చాలమంది
పరభుత్వముకు విరూధముగ నేరముల గావించి తర్ఫీలిముల
సామాన్యచుగట్టియో లేక కక్షపక్షములతో బొందుచున్నారు.
అట్టివారలు బొంబాయి రాజధాని కేయిల్స్ లో
బొంబాయి సాకార్యములను మేము వినిన దానిని
బట్టి చూడ, ఎవరో కొందఱు కృత్రిమ ప్రత్యేక సాకార్యము
లొసంగినను, రాజకీయ వైదీలు అందరును, మామూలు నేరముని
వలెనే యేమియు భేదములేకుండ జూడబడుచున్నారని
యూహించవచ్చును.

2. రాజకీయ నేరములకు ప్రత్యేకముగ తగుపాటి సాక
ర్యము లొసంగవలెనను పద్ధతినూర్చి యెక్కువగ జెప్ప నక్కర
లేదు రాజకీయ నేరములందు, న్యాయక్రమ భంగములు జేరి
యుండుట వలన, వానిని చున్నించుటకు
వీలులేకనియు, అట్టి నేరముల జేసినవారలు యితర నేరముల
జేసిన వారికన్న తక్కువ శిక్షకుగాని, సాకార్యముగాని
బాంధ తగరనియు, జైలులు యెప్పుడును భయోపమానముగా నడిగను,
ఆసాధ్యులగు నడిగ నుండవలసిన వానిని రాజకీయ నేరములకు
సఖ్యము నొసంగవోటుగ మార్పునెవల న్యాయభంగమునకు
మార్గముజూపుట యగుననియు, ఆక్షేపణజేయబడినది. ఈ ఆక్షే
పణలకు ప్రత్యుత్తరము, నేరములయొక్క ఆధిక్యము, దాని
జేయుటకు ఉత్తేశమును బట్టియు, ఆంధ్రవలన
గల్గి ఫలితములబట్టియు, నిర్ణయించబడుచున్నది. భర్తృత్వము
గావించి నేరము జేయువారిలకు భర్తృత్వముజేయక నేరము
జేయువారిలకు స్వల్పశిక్షయు, జైలులులో మంచినత్కారము
నొసంగవలెనని శిక్షాస్పృహయందలి సూత్రముగ నిపుడు ఒక
నింపబడుచున్నది. ఇట్టి సాకార్యము రాజకీయ వైదీలకేల జూప
వలయునో ప్రెజ్డెంట్ హాసను యిటుల వ్రాసియుండెను:—

“రాజకీయ నేరములు, సామాన్య నేరముల
వలె పరిగణించబడి శిక్షింపబడుదు. రాజకీయ నేరముకు స్వల్ప
భయముగాక ప్రణాళికతో తన విధ్యుక్తము వాచరించుచు
నేరమును జేయును. తాను హైన్యమును బొందుచున్నానని
యనుకొనకుండ దానిని ప్రజాసేవాకార్యముగ జలంచును. అయి
నను స్వభావమువారు దేశముకై త్యాగముజేయువానిగ జూచె
దరు. రాజకీయ ప్రతిపక్షు లాయనను పట్టుకొనినను, అయిన
యగౌరవపడినటుల వారు తలంపరు. సామాన్య వైదీకిని వానికిని
భేదముగలదు. ఎవ్వరును దొంగతో సంబంధము నుంచుకొనరా
దు. రాజకీయములను జూచినపుడు ఆదొంగ తనంతట తానే సిగ్గుతో
తలవంచుకొనును. స్వభావమును గూర్చి యాలోచించు కొను
నపుడు, తన్నుతానే నీచుడుగను, అత్య గౌరవము లేనివానిగను
భావించుకొనును.”

3. కామన్సు సభలో 1922 మార్చి 27 వ తేదీన, కర్న
యిట టుగారు ప్రసంగముగా, సహాయభోత రాజ్యాంగమంత్రి
యగు, వింటర్లను ప్రభువు యీ సూత్రమును వెల్లుపు నిలుల
ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను:—“గొప్ప ఘోరతరమగు నేర
మును పురికొల్పినవాడు, ఆ నేరమును నిజముగ జేసినవానికన్న
తక్కువ తీవ్రమగుశిక్షను బొందజాలడు. అయితే సదుద్దేశము
తో స్వక్షము రాజకీయాభిప్రాయములను బహిరంగముగ జెల్పి
న్యాయవిరుద్ధముగ సంపరించినందులకు వారికి సీనముగు సాక
ర్యముల నొసంగుటగాని, వారిని అధర్మ ప్రవర్తకులగు నేరము
లతో జేర్చుటగాని పాపిగాదు.”

రాజకీయాభిప్రాయములను బహిరంగముగ వెల్లుబుకల్గి నే
కేయిలు శిక్షింపవలయునను భేదముండుట
న్యాయ మగుచున్నది. అయితే యీ భర్తృమును యింకను
యెక్కువగ వర్తింపజేయవచ్చును. ఇండియా ప్రభుత్వము, సహ
యభోత రాజ్యాంగమంత్రి ప్రత్యుత్తరమునందు జెల్పినవాని,

ముందే రాజకీయ సేవలకు ప్రత్యేక సౌకర్యముల నొసంగ నేర్పాటు చేసిరి. 1908 అక్టోబరు 24 క్రిందగాని రాజద్రోహసభా చట్టముక్రింద గాని కఠినశిక్ష విధింపబడినవారలకు భోజనము బట్ట పని విషయములలో కొంతవిశేషము జూరవలయునని స్థానిక ప్రభుత్వములకు చెబుపబడినది. (ఫిల్మి కానన్ సభ చర్చ 1922 జనవరి 16) ఈ క్రింది సౌకర్యములు రాజకీయభిప్రాయములను వ్యాయ విరుద్ధముగా వెల్లడింపవలెనని కాక, క్రిమినలుల సవరణచట్టము క్రింద శిక్షింపదగిన వ్యాయభంగమును గావించినవారికి నొ సంగవలసినదిగ అందు చెబుపబడినది.

ప్రభుత్వవిధానము విమర్శనము

4. ఇండియా ప్రభుత్వ నియమిత విధానము పరిశీలనకు దగినటుల లేదని మేము సవరణముగ చెబువలెదము. కారా గ్యునాశిక్ష విధింపబడిన రాజకీయ నేతలకు లోచనము లుం ది ఇండియను పీనలు కోడ్డు, క్రిమినల్ ప్రొసీజరు కోడ్డుక్రింద శిక్షితులు గలరు. పరిశీలన, యిండియా ప్రభుత్వమువారు వైన పేర్కొనిన రెండు ఆర్టుల క్రింద శిక్షితులైన వారికిని భేదము గానించును. రాజకీయ నేతలకు కఠినతనను ప్రత్యేక సౌకర్యము లిచ్చునట్టి వ్యాయ మైనదైన యెడల, అందు దౌర్జన్యమును ప్రోత్సహించినట్టిగాని శిక్షింపదగిన నేతలందఱును జేరవలయును. కావున నది, 124-ఎ, 158-ఎ, ఐ. పి. సి సెక్షన్లు క్రిందను, పి. పి. సి 113, 104, 144 సెక్షన్లు నుల్లంఘించినందులకును రాజద్రోహసభా కాసనము, క్రిమినలుల సవరణ చట్టముల క్రిందను శిక్షింపబడిన వారలకుగూడ వర్తింపవలయును. ఈ రెండు తరగతుల నేతలకు లను ఒక సరియైన పద్ధతి ననుసరించి విధేదము జేయుటకు సాధ్యముగాదు.

5. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించిన విధాన మును దాటి, స్థానిక ప్రభుత్వాధికారులు పరిశీలనకు పీలు లేదని సవరణచేసారు. జైలులు పరిపాలనము రాష్ట్రీయ విషయము. స్థానిక ప్రభుత్వ ముల పూర్ణాధికారము క్రిందగలదు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు, క్రిమినలుల సవరణచట్టము, రాజద్రోహసభా కాసనములకు వాచానములలో బెట్టి క్రిమినలిటీ వచ్చుటచే కొన్ని తరగతుల రాజ కీయ నేతలకు కొన్ని సౌకర్యముల నిచ్చుటకు ఉత్తరువుజేసి తమ కోర్టులను స్థానిక ప్రభుత్వములకు వెల్లిరి. ఇతరతరగతుల రాజకీయ వైదిలనుగూర్చి మానము వహించుట వారిపై ద్వేషము వలగాదు. ఎట్లైనను స్థానిక ప్రభుత్వములు ఇష్టమున్నయెడల యిండియా ప్రభుత్వమువారు సంకుచితముగ బంపిన సలహాలను పూర్తిజేయ నధికారము గల్గియున్నారు. ఆ విధానము మంచి దని అంగీకరించినపుడు స్థానిక ప్రభుత్వములు, రాజకీయ ఖయి దీల కన్ని తరగతులవారికిని మంచి సౌకర్యము లొసంగ నుత్త రువు జేయుట తప్పక త్యంతర ముండబోదు.

6. బొంబాయి రాజధానిలో రాజద్రోహ సభా కాసన మునుగాని, క్రిమినలుల సవరణ చట్టమునుగాని ఆచరణలో బెట్టు టకు అర్హులైనవారు నవకాలము లేకబోయెను. కావున ఆచట్టములక్రింద శిక్షితులగు నేతలను గూర్చి యిండియా ప్రభుత్వమువారిచే నలహాలైనై బొంబాయి ప్రభుత్వము వారి యుద్దేశమును ప్రజలు తెలుసుకొన వీలులేక పోయెను. అయితే బొంబాయి ప్రభుత్వము వారికి ఆ సలహాపై ప్రాతి హ్యము లేదని మాత్రము భావించవచ్చును. ఆ చట్టముల క్రింద శిక్షింపబడిన వారలపై యీ రాజధాని వెనుబడియుం డనినది. అయితే యిప్పుడు బొంబాయిలోను రాజకీయ ఖయిదీ లకే ప్రత్యేక సౌకర్యము లొసంగవలయునని మేము కోరు చున్నాము.

ఇతర రాష్ట్రముల సాధ్యతము.

7. మేము బొంబాయి ప్రభుత్వమునికిను కోరుచుండ గనే, యితర స్థానిక ప్రభుత్వములు అప్పుడే కొద్దిగో గొప్పగో యిండియా ప్రభుత్వమువారి సలహాల నాచరణలో బెట్టిరి. సంయుక్త రాష్ట్రములలో, బీహారు ఒరిస్సాలలోను అప్పుడే ఆ యీ ప్రభుత్వముల వారు, రాజకీయ ఖయి దీలకు ప్రత్యేక సౌకర్యముల నొసంగుటకు తృప్తుజేసిరి. ఈ రాష్ట్రములలో ప్రత్యేక సౌకర్యములను అగో గ్యమును జూచియేకా, వారు రాజకీయ నేతలని భేదము జూపుటకు యిచ్చుచున్నారు. సంయుక్త రాష్ట్రములలో క్రిమినలుల సవరణచట్టము క్రింద శిక్షితులైనవారు యింగ్లాండు లోని 1 వ తరగతి నేతలవలెగాను సౌకర్యముల బొందుచు న్నారు ఇతర చట్టములక్రింద శిక్షింపబడినవారు రెండవ తరగతి సౌకర్యముల బొందుచు న్నారు. ఇతర తరగతుల రాజకీయ వైదిలకు తరగతి వేసి నను జైలులుపని, శిక్షణము వాకి తీసివేయబడినది. బీహారు ఒరిస్సా లో యీ విషయము చాల తృప్తికరముగా నాచరణలో బెట్టి బడినది. ఆ రెండు ప్రత్యేకచట్టములక్రిందను శిక్షింపబడినవారం దరును ఒకటవ తరగతి నేతలకుగ పరిరక్షింపబడు చున్నారు.

ఒక ప్రత్యేక కేసుకి జైలులగుగాని మరేయేకేసుకిగాని ప్రత్యేక సౌ కర్యములొసంగుటకు వీలులేదని జేయబడినది. జైలులయందలికిని ఒక పేరుతో తృప్తికరము నడుచుకొనవలెను. ఆ రాష్ట్రములలోని ప్రజలకు యింగ్లాండు జైలులు, క్రిమినలుల సవరణచట్టము, 124-ఎ-158-ఎ- సెక్షన్లుక్రిందను 114, 108 సెక్షన్లుక్రిందను శిక్షింపబడినవారిని అందఱిని విడివైదుబొందిన వారితో జూడు మని జైలులకు దిగు నుత్తరువు జేసెను. బీహారు ఒరిస్సాలో రాజకీయ వైదిలకు యింగ్లాండునందలి సౌకర్యము లొసంగ బడినది అయి యనుచున్నాడు. ఇ గ్లా డులో రాజద్రోహము క్రింద శిక్షితులు ఒకటవ డివిజను నేతలకుగ సత్కరింపబడు చు న్నారు. ఈ తరగతి యిండియా లో విడివైదు బొందినవారిలో సమానము. కావున ఒకటవ డివి జను నేతలకు కొంగు సత్కారము నివిలవైదుతో సమా నము. రాజద్రోహ నేతలకు యింగ్లాండులో, యిండియానందే తరగతి రాజకీయ వైదిలను బొందు సత్కారముకన్న మంచి సౌకర్యముల బొందెదరు.

సభవారి సూచనలు

1922 ఏప్రిలు 11 వ తేదీని కామన్సునభలో కన్నులు వెల్లివైదు ప్రశ్నకు ప్రతుత్తర మిచ్చుచు వింటర్లను (భువు) చెప్పిన దానిని బట్టి మాడ అన్ని రాష్ట్రములలోను రాజకీయ నేతలకు సమాన సౌకర్య ములొసంగ యిండియా ప్రభుత్వమువారికోర్కెయొకటలు గానించు నన్నది. ఈ సమానత్వము మంచి మార్గమునందు రావలెనని యీ సభవారు కోరుచున్నారు. బీహారు ఒరిస్సా ప్రభుత్వము వారు బొంబాయిలో సమానముగానుండ బొంబాయి ప్రభుత్వ మువారు జైలుల సత్కారమును అభివృద్ధిజేయవలెను. మరేయేక విషయము. కొన్ని రాష్ట్రములలో నొకకప్పుడు కచ్చినది- ఈ కేసుకు కచ్చిన వారిలో కొందఱు అందుకొంటు భవము తీసికొని నేరము జేసినవారు కలరు. అట్టివారలకు యీ హక్కుల నొసంగగూడదని సవరణచేయున్నది. బొం బాయి రాజధాని కీష్యము లేదు ఇవట రాజకీయ ఖయిదీలు సదుద్దేశములతో పనిజేసి జైలులకు వెల్లిరి. కావున వారు బీహారు ఒరిస్సాలందువలె ప్రత్యేక సౌకర్యముల బొందుటకు తగియున్నారు.

9. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు 'రాజ య శిల్పి' అను పదమునకు నిర్వచనమును, జైలులలో నెట్టి సత్కారము నొసంగవలయునో కోరవచ్చును. ఈ నిర్వచనములు 1920 ఏప్రి లు 20 వ తేదీని విరిపు ప్రభుత్వము వారిచే ప్రతిపదిసిన స్టేటుమెంటునందు గానవచ్చును. అవి బొంబాయి రాజధానికిగూడ వర్తింపజేసిన దక్కనుసభవారికి బాలును.

ఆవశ్యకము

10. రాజకీయ కేసులకు ప్రత్యేక సౌకర్యము లొసంగ వలయునని మేము కోరుచున్నాము. వీలనగా ఆది కద్దతి ప్రకారము సరియైనదని మాను విశ్వాసము గలదు ఇది పద్ధతి ప్రకారమే గాక, ఆర్యకమని గూడ తోచుచున్నది. ఇందువలన రాజకీయవనములకు చాల మందికి బిటిషు ప్రభుత్వమువారింకనుమిది వైదులో బెట్టిండు లకు వారిపై ద్వేషము కొంత తగ్గిపోవును. ప్రభుత్వమువారి కి వైదిలపై పక్షిచ్చునవలెనని కోరికలేకటలు వారికి యింగ్లాం డులోవలె ప్రత్యేక సౌకర్యము లొసంగలేని నిర్ధారణ యగును.

11. వై జెప్టిట్టి చట్టముల జేయుటకు కా ర్య నిర్వా హక కార్యములకు వ్యాయవిశేషము అర్హులయ్యునని ఆక్షేపణ జేపబడినది. రాజకీయ నేతలకు దౌర్జన్యకృత్యముల జేయవచ్చును, అందులకు ప్రోత్సాహము జేయవచ్చును విడివైదు విధింపవలెనని వ్యాయనూత్రము జేసిన బాగుండునని చెప్పబడినది. అయితే యిప్పుడట్టి వ్యాయనూత్ర మేమియును లేదు. మేజిస్ట్రేటు, విడి వైదు, కఠినశిక్షామో విధింపవచ్చును. అట్టితరీ వ్యాయాధి కారల తీర్పులను కా ర్య నిర్వా హకు లు మారుచేసి విడి ఖయిదుగ మార్పుట వ్యాయాధికారులు స్వాతంత్ర్యమును భంగము జేయుటగను. ఈ ఆక్షేపణ అంతగ పోటింప నక్కర లేదు. కా ర్య నిర్వాహక ప్రభుత్వము వారు క్రిమినలు ప్రొసీజ రు కోడ్డు 402 సెక్షన్ ప్రకారము వ్యాయాధికారుల తీర్పులను విమర్శింప హక్కు గల్గియున్నారు. వేలకొలది రాజకీయ నేత లు జైలులకు పంపబడి విషమస్థితినిచ్చివును, ప్రభుత్వము వారికి జైలులలో సౌకర్యములనుజేయుటకు తాత్కాలికముగ కొన్ని చట్టములచేసి పిదప వ్యాయనూత్రములజేయవచ్చును. ప్రభు త్వమువారు కొన్ని ప్రత్యేక కాసనముల క్రింద శిక్షింపబడినా రకి సౌకర్యము లొసంగవచ్చును యితర కాసనముల క్రిందశిక్షి తులకు గూడ ట్టి సౌకర్యముల జేసేయెగ్గిబట్టివు చట్టముల తీరివిషయములో గూడనేల మార్పుగూడదో తెలియవచ్చును.

12 కావున దక్కను సభవారు విన్నవింపవలెననిది, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు వెంటనే బొంబాయి ప్రభుత్వమువా రిచ్చిన ఉత్తరువుల పద్ధతిపై ఉత్తరువుల జేయుమనియే.

పరిశ్రమ విద్య

చేతిపనులు నేర్పుకొనువారికి ఫోటోగ్రాఫరును, ఆంధ్ర పత్రికా ఆర్టిస్టు అయిన ఎన్. గోపాలస్వామి నాయునిచే నను భవంబును బట్టి వ్రాసిన తెనుగుగ్రంథములు. ఇందనేక ప్రతి మలు పనులుచేయురీతిని ఉండుటచే నెట్టివారును నితరుల సహాయములేక నేర్వవచ్చును.

భార్యగ్రహణతంత్రము 1 భాగము:—ఇందు ఫోటో లు తీయువిధము, దేవలపింగు రీతిచింగు పద్ధతులున్నవి. వేల 8 అణాలు డిటా 2 వ భాగము 1 వ భాగమున అభ్యాసులకు కఠినము లని విడిచి- బ్రామై డెస్ లార్డు, ప్లాస్కోటైప్ విచిత ఫోటోలు, కేతిగుడ్డలపై ఫోటోలెత్తుట, కంటికి కనబడకయుం డి కావలసిన కనబడునటుల జేయు వివిధతంత్రములున్నవి. వేల 8 అణాలు.

విద్యాగురు 1 వ భాగము:—లోహముల జేయుట ముద్రాక్షర సిరాలు, వ్రాతసిరాలు, సబ్బులు, పెంట్లు, రబ్బరు స్టాంపులు, ఎలక్ట్రిక్ బ్యాటరీలు, టెల్, ఎలక్ట్రిక్ టైపు, లైటు గిట్టు, ఎచ్చింగ్, కొత్తులెత్తుట, అగ్గిపుల్లులు, మనమే చేసికొన నేర్పును. వేల 8 అ డిటా 2 వ భాగము:—ఫోటోలకు కావ లసిన సామానులు, ఎలక్ట్రిక్ కెక్సెనులు, క్రుతిపెట్టెలు, రకం వారి సబ్బులు, వివిధమైన పెంట్లు, సిరాలు, పన్నీరు, ఉత్తరులు, వార్నిషులు, బైండింగుపనులు ఇంకా అనేకవిధములైన పనులు గలవు. వేల 8 అణాలు.

చిరునామ ఎన్. గోపాల్ అందు కంపెని, 7, విశాఖక మొదలి వీధి, సామలూరుపేట, మద్రాసు.

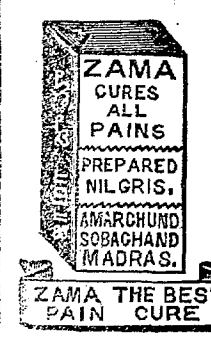
శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

సమ్యక్రటి కేసు
స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు
వ్రతి 1-కి రూ 0.14-0.

పండిత మదన మోహన మాళవ్య
గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి
వ్రతి 1-కి రూ 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అందుసన్ను,
392, ఎన్.వల్లనేడు, చెన్నపురి.
తంజివిలాసము:- వావిళ్ల, మదరాసు.

రిజిస్టరు చేయబడిన మేలైన లక్ష్మీ బ్రాండు
బి మా ఆ యి లు
సర్వకోగ నివారిణి.

ఇందువల్ల జ్వరము, దగ్గు, పిత్తము, గొంతునొప్పి, కలరా, యిన్ ఫ్లుయెంజా, పల్లు నొప్పి, ఒడలు నొప్పలు యింకా యితర వ్యాధులకున్న, ఉపయోగము. వేల బుడ్డి 1-కి ర 0-6-0
డజను 1-కి ర 2-12-0
గ్రాను 1-కి ర 30-0-0
ఆర్ధరుతో అద్వాన్యసంపించవలయును. 8 గ్రాముల ఒకేదా తీయువారికి రైలుచాక్స్ స్టాకింగు కర్కులు యిసాం. మాయొక్క జామా ఆయిలు లక్ష్మీ బ్రాండు అడ్రసు చూచి తీయవలెను. అమర్ చెందా, సోబా చెందా యింగ్లీషుమందు పలకరకు సల్పరిక్, నైటిక్ మొరటిక్ అసిడ్లు, వ్యాపారస్తులు. నెం 88, వైస్పునాయునివీధి, మదరాసు.

అన్నియు ముందులేనా?

కలరాకు లెక్క లే నన్నిమందును వాడుచుండురు. అవి గుణము యివ్వలేదని అదృష్టపడవలదు. డాక్టరు గోవిందరాజులు గారు తయారుజేసిన "కలరా సంజీవి" కొద్దికాలము లో నా రోగములను రూపుమాది రోగికి కుశలత నిచ్చును. మాట లనవసరము. ఒకసారి వాడుడు. దాని ప్రయోజనము కనుగొనుడు. సీసా 1-కి ధర రూ 1-0-0. టపాఖర్చులు వేరు. వలయువారు యిట్లు వ్రాసుకునేది: భారతవస్తుభవనము, బెజవాడ. కండ్లకలక, కామిల్లు, జ్వరములు వగైరా రోగములకు బెష్టధములు దొరకును. క్యాంటలగురు వ్రాసుకొనుడు.

ఇండియా ప్రభుత్వమునకు మద్రాసు చెల్లింపవలసిన మొత్తము

అత్యంత దుస్సహాయము

“మద్రాసు మొత్తము ప్రభుత్వసహాయనిరాకరణము జేయవలయును.”

రాష్ట్రబహదూరు టి. రంగాచారిగారియభిప్రాయములు గౌరవనీయులగు రాష్ట్రబహదూరు టి. రంగాచారిగారి వారు యం. యల్. ఎ. మద్రాసును వార్తవెట్టు ప్రాంతీయమున ఉండి నిన్నటి దినము రాగా, మద్రాసు మొత్తము ప్రతినిధి, వేపేరి లో వారి గృహము నకు వెళ్లి, మద్రాసు కేంద్రప్రభుత్వమునకు చెల్లింపవలసిన మహద న్యాయభారమును గూర్చి సంభాషించి వారిట్లు చెప్పిరి:—

ఇదివరలో చెన్నరాష్ట్రాధిపతులు, రాష్ట్రీయప్రజల సాధ్యతలను గైకొని మిత్ర్యముజేసి వలయునంతయు దాచియుంచుకొనగా దానిని యిండియా ప్రభుత్వమువారు అవసరముచేసినపుడెల్ల తీసికొనివెళ్లుచుండెడివారు. మరియుక విషయమేమనగా యిండియా ప్రభుత్వకాసనసభలలో మద్రాసునకు అధికారరీత్యాగాని, అసభికారరీత్యాగాని, ప్రాతినిధ్యము బాగుగ నుండెడిది కాదు. అందువలన బెంగాలు, బొంబాయి రాష్ట్రములవలె, మద్రాసు రాష్ట్రమునకు గట్టిగ మాటాడువారు అంతగా లేకపోయిరి. బొంబాయి కొంచెము ధాటిగా ఖచ్చివెట్టగల్గెను. అందుచే సమయము వచ్చినపుడెల్ల యిండియా ప్రభుత్వమునుండి, యెన్నియో విషయములలో సౌకర్యములు బాగుచుండెను. ఆర్థికవిషయములలో బొంబాయి, బెంగాలు రాష్ట్రములు యిండియా ప్రభుత్వపు ఆర్థికసభ్యునితో మంచిపనులను బడిగల్గియున్నవి. ఇందుకు కారణము అవి దగ్గరగనుండి ఋణములు దొరకుచుండును. ఎప్పుడో రాజకీయనిధిగల తప్ప మద్రాసు, సభ్యులును, కార్యదర్శులును సంబంధించినంతవఱకు యిండియాలో నెల్ల మిగుల నుపేక్షతో జూడబడుచున్నది. ఇప్పటికి మద్రాసునకు దన్ను లేకపోయెదను. ఇంచితకపుంఘములో మద్రాసున కొనసాగిన గౌరవము జూడుదు.

మద్రాసు వాణిజ్యసంఘము, సమయము వచ్చినపుడెల్ల స్థానిక, కేంద్రప్రభుత్వములకు, యంతకన్న నెక్కుడు సౌకర్యములు కావలెనని తెలుపుచున్న మాట నిజము. అయితే వివిధములగు అసభికారసంఘములు, మద్రాసునకు మెప్పుడు మిగిలినవి కండ్లుతెరిచువరకును కలసి యేమియును పనిజేసియుండలేదు. అప్పుడు మద్రాసులోని వివిధములగు అసభికారసంఘములు యీ అమితభారమును గుర్తించి, మద్రాసుయొక్క వాంఛితములను దెలుప నేకమై పనిజేసెను. మెప్పుడు బహుమానము, అమిత ఆకాభంగమునున్న ఆగ్రహమునున్న ప్రబోధము గావించె నన్న సంఘి ను ప్రసంగించెను.

మద్రాసు ప్రభుత్వము వారు యంతకు ముందెప్పుడో ప్రజలను విశ్వసించి యుండవలసినది. ఇప్పుడును సంగతులబట్టిమాడ జాతీయనిర్మాణకాఖలు, అసంతకాలము వేచియుండవలసి వచ్చును. నూతన సంస్కరణకాసనసభలలో వివిధ కాఖలును, వానివానికి ప్రజాసమృద్ధులగు మంత్రులును గలరు.

అయితే అవసరమును అభివృద్ధి మార్గములు మాత్రము జేయుటకు వీలులేదు. ఇప్పుడు విద్యవంటి కాఖలలోగూడ వ్యయము తగ్గిచుటకు ఘోరప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి.

మద్రాసునకు, ల్యాండు రెవిన్యూ, యెక్సైజు ద్వారా ముఖ్యముగ నెక్కువ ఆదాయము వచ్చును. ఈ రెంటినియింకను యెక్కువ జేయుటకు కలనుపడదు. ఒకటి ప్రజలు పట్టుబట్టి దీక్షతో పనిచేసినయెడల తప్పక పడిపోవును. రెండవది ముందు డబ్బుఖర్చు పెట్టినదే వృద్ధిగా నేరు. ఎన్నియో యింకను ప్రాజెక్టులు చేయవలయున్నవి. గృహపరిశ్రమలకు వివిధములైనవానికని, టెక్నికలువిద్యకును సౌకర్యముల జేయవలయును. అదవి ఆదాయమును వృద్ధిజేయవలెను. ఇప్పుడు యిండియా ప్రభుత్వమునకు వ్యయభారము చాల యెక్కువ గలదు. ఇండియా ప్రభుత్వ ఆర్థిక విచారణ సంఘములో గతవత్సరము పనిజేసియుండుటచే, యిండియా ప్రభుత్వము బొంబాయి ప్రభుత్వమునకు వాకన్న నెక్కువను బాగుగ నెరుగరు. అయినను మనకు అత్యవసరములు గలవు. మద్రాసు చెల్లింపవలసిన మొత్తము అన్ని రాష్ట్రములు చెల్లింపవలసిన దానికన్న మిగులభారరా న్యాయముగనున్నది. కావున ఆ మొత్తమును తగ్గింపు మని మనముకోరు. సహాయమును లేవనెడుటవీలు లేదు. శిల్పీకాసనసభలలో మద్రాసు, భువ్నగి, బ్రాహ్మణులైనను బాహ్యజేతరులైనను యావిషయమును, లెజిస్లేటివు అసెంబ్లీలోను, స్ట్రీటుకాన్సిలులోను చక్కచదివెరి క్రిందటి పెట్టెబులో నెంబువరకొకటిగాను పొరబడి యీసమస్యను బెంగాలు చెల్లింపవలసిన మొత్తమును, గూర్చిన తీర్మానమునకు సరణిగ జేపట్టుచో సాబానందమొరల్దాసగారు మద్రాసు చెల్లింపవలసిన మొత్తమును గూర్చి శిల్పీకాసనసభలో బెట్టిన తీర్మానముధిక సంఖ్యాకులచే ఆమోదించబడి యుండెడిది. ఇతరరాష్ట్రముల ప్రతినిధులుగూడ మద్రాసువై సానుభూతినిదెల్పియుండిరి.

పంజాబునకు సంయుక్తరాష్ట్రములకు గూడ నిట్టికష్టము లేకలవు. రాష్ట్రములు చెల్లింపవలసిన మొత్తములగుచ్చి పునర్విచారణ జేసి త్వరలో మరల నిర్ణయింపవలయును. న్యాయము జరుగుచున్న యెడల మద్రాసు మంత్రులు ప్రస్తుతపరిస్థితులలో ప్రభుత్వసహాయనిరాకరణము జేయవలయును. మద్రాసు మంత్రులు యెన్నియో మంచిపనుల జేయుటకు యోచించి యుండినని నాకు తెలియును. వావిజేయుట కధికారమిచ్చబడిరేని జేతమునకు యెంతయో మేలుజేసినవారగుదురు. దీనికంతకును అధికవిషయమే ముఖ్యము. అందు కల్లనే యెప్పుడేమి జేయుటకును వారికంటకమ్మ గల్గుచున్నది. మంత్రులు యిట్టి నిస్సహాయస్థితిలో నున్నందులకు నేను సంపూర్ణసానుభూతిని దెల్పెదను.

కవిషయమునుగూర్చి నేను అవకాశము వచ్చినపుడెల్ల అధికారులకు దెల్పుచు నేయుంటిని. వ్యయము తగ్గించి మితవ్యయము జేయుటలో మద్రాసు ప్రవర్తించినవిధము అధికారులకు తృప్తికరముగ నున్నది. మద్రాసువై మిగుల సానుభూతి జూపబడినది.

రంగాచారిగారు గారు ముగించుచు, మనము ఓపికతో ప్రయత్నముల పట్టుచునక జేయుచుంటిమేని ఆసానుభూతి త్వరలోనే కార్యరూపము దాల్చునప్పుని దెల్పిరి. (మద్రాసు మొత్తము)

* * *

దుస్సహాయము

మద్రాసు మొత్తము

(ప్రస్తుతము రాష్ట్రములు కేంద్రప్రభుత్వమునకు చెల్లింపవలసిన పద్ధతిపరకము చెన్నరాష్ట్రమునకు జరిగిన “న్యాయమునుగూర్చి మేము జేయు సాక్షాదణము” నదియొక మద్రాసు రాజకీయవేత్తచేరెను. “మద్రాసు చెల్లింపవలసిన మొత్తము మిగిలిన అన్ని రాష్ట్రములు చెల్లింపవలసినదానికన్న మిగులదుస్సహాయమైనది” అని మాత్రాధిగతిలో రాష్ట్రబహదూరు టి. రంగాచారిగారు చెప్పిరి. తుదకు “రాష్ట్రములు చెల్లింపవలసిన మొత్తముల గూర్చి పునర్విచారణ జేసి, త్వరలో పునర్విధ్యము గావలెను.” అని వారుచెప్పిరి. ఇటుల కావలెనని చెప్పట మిగుల సుచితముగనున్నది. మద్రాసు ఆర్థికపరిస్థితులస్థితి, ఆలస్యము జేయుటకు వలకుపడనిదిగ నున్నది. స్థితి యెట్లున్నదో చూడుడు. అభివృద్ధి డబ్బులేక మొండిపడినది. విద్యాభివృద్ధి కంటకమ్మ గలిగినది దేశీయనిర్మాణకాఖలు డబ్బులేక పనుల నాపివేయవలసినవచ్చినది. ఇప్పుడును జరిపాలవాదక్రమమున నడుపుటకే వ్యయము అమితముగ తగ్గింపబడుచున్నది. ఎట్టి విషయస్థితిక కారణము, యీ రాష్ట్రము యిండియా ప్రభుత్వమునకు చెల్లింపవలసిన మొత్తముని చెప్పవచ్చును. మద్రాసులో వానాటికి తీసిపోవుచున్నది. మద్రాసునకు న్యాయము జరుగకున్నందుల మద్రాసు మంత్రులు ప్రభుత్వసహాయ నిరాకరణము జేయవలెనుగూడ రంగాచారిగారు చెప్పుచున్నారు. ఈవిషయములో మేము వారితో కేకీభవింపము. అటుల జేయుట మద్రాసును మిగుల విషమస్థితిలో కడలివేయుటతో తుల్యమగును. మంత్రులు వారిస్థానములలో నుండి రాష్ట్రములు చెల్లింపవలసిన మొత్తముల గూర్చి సంబంధము నావకుండ గావించు చుండవచ్చును. ఈ మొత్తములు తత్సమీతముగ తప్పక తొలగింపబడును. వివిధ రాష్ట్రీయప్రజలు వీని కేమాత్రమును సహించజాలరు. కాని మనము అనవరతము ఆందోళనగావించి వానిని తొలగింపజేయగల్గుచును. ఇంతటి మొత్తములరాష్ట్రములవై విధించుటరాజ్యాంగమునకు మంచిదిగాదు. ఇందువలన ప్రజలలో కోపమును ప్రభుత్వవైరుధ్యమును గల్గును. దేశములో కాంక్షముగ రాజకీయ మార్గములు అభివృద్ధిజేయుటకు యిండియా ప్రభుత్వమునకును రాష్ట్రములకును అధికస్వాంత్ర్యము ముఖ్యముగ గావలయును. రంగాచారిగారు ఆశను పూరించుచున్నారు. ఉన్నతాధికారులకు మద్రాసువై సానుభూతి గలదని చెప్పచున్నారు. ఆసానుభూతి కార్యరూపము దాల్చుటకు ప్రతిమద్రాసుపౌరుషును సహనముతో ప్రయత్నము జేయుట యవశ్యకము.

ఏలూరు ప్రిన్సిపల్ డి॥ము॥ కోర్టులో

O. S. 893/1921

వాది: జన్నం వెంకటరెడ్డి, ఏలూరు. (పేట ప్రతివాది: ఎన్. యం. నటరాజం కెట్టి, మదరాసు చింతాప్రి సదరని కోర్టులో ప్రతివాదివైన షిర్కూ 424-2-6 లకు వాది దావా తెచ్చియున్నాడు. 1922-వ సం॥ జూలై 27-వ తేదికి వాయిదా వేయబడినది. ఇదరు వాయిదావాటికి ప్రతివాది కోర్టుకు హాజరు కానియెడల ఎక్స్ గార్చి చేయడమవు నని యిందుమాలముగా తెలియపరచడమైనది.

దగ్గిరాల రామారావు, నకిలు.

వేమన

సంపూర్ణ జీవితచరిత్రము
బోధనలు, చిత్రపటములు
కర్త: కంగూరి సుబ్బారావు.
(ఉన్నత న్యాయస్థానాధిపతి అనరుబుల్ న్యాయమూర్తి శ్రీ వేసా రామేశముగారు సీరిక (కాసిరి).
కష్టపడి సంపాదించి, ధన వ్యయము చేసి ముద్రించిన చిత్రపటములు వేమన్నచిత్రము.
వేమన్నస్థలము, కాలము, కులము, కుటుంబము, భావ, కవనము, శిష్యులు, రసవాదము మొదలగు 18 శీర్షికలుగల 280 పుటల గ్రంథము. విపులమైన సీరిక, యిండియన్, సమస్త వివరములు నున్నవి.

శ్రీమహాసాధ్యాయ వేదం వేంకటరాయశాస్త్రి గారిట్లు వ్రాయుచున్నారు: నెల్లూరు, 22-6-22.
“మీ రత్యంత జ్ఞాత్తిపూర్వకముగా పంపిన వేమనచరిత్రము నంది కొని యందుల విషయముం బరికించితిని, ఆంధ్రశారదను దొడ్డుముఖములో బెట్టితిరి. మనభాషలో అరుదైన విషయమున అనల్పమయిన పరిశ్రమనునహించితిరి. ఉపలబ్ధము ఇంచుకయు ఊహమెందును అగు నిట్టి విషయములలో కేవల సిద్ధాంతంబే గోచరించుట పుణ్యవశము. అట్టిచో మీరు ఓపికతో అరసియరసి నిరూపించిన వృత్తాంతములు మనోహరముగా నున్నవి. మనదేశపు జ్ఞానులలో నెల్ల వేమన పండిత పామర భేద మక్క-అలేక సకలజనులకు తన సూటి సూక్తుల చేత ప్రత్యక్షగురువాయుడు. ఇతని సూక్తులను కొన్నిటినిని యెటుం గని యాంధ్రుఁ డుండఁడు. అవాని చరిత్ర మగుటచే ఈ గ్రంథము ఆంధ్రుల కత్యంతప్రియ మని చెప్పవలయునా?
(Sd) వేదం వేంకటరాయశాస్త్రి.

ఇంత నటాట్టి సంపూర్ణ జీవితచరిత్రము కాని ఇంత సర్వాంగ సుందరముగగాని ప్రకటన మొదలేదు.
కాళికోట బయిండు. ప్రతు లైపోయినవి.
కొండలు నెల యధిక మని వ్రాసినందున నీక్రిందినీ తెలు తగ్గించితిమి. రు.అ.వె.
అంటికో కాగితము ఉత్తమప్రతి 1.8-0
సాధారణ ,, (విద్యాభ్యుదయప్రతి) 1.4-0
వీది కావలసినవారిది వ్రాయవచ్చును.
విషయము రెంటు కొకవిధముగనే యుండును.
ఇతర లైండు ప్రతు లిప్పుడు దొరకవు.
ప్రతి ఎలిమెంటరీ పాఠశాలకు లైబ్రరీ పుస్తకముగా కొన్ని తాలూకా బోర్డుల వారు వెటుచున్నారు.
క మ ల కు టీ ర ము
మైలాపూరు - మదరాసు

దేశీయ వార్తలు

బొంబాయి సభ - బేగం మహమ్మదాలీ, బీ అమ్మగార్ల ప్రసంగము
 గాంధీ మహాత్ముడు - గ్రామములలో వదంతులు - ఆజ్ఞోల్లంఘనసంఘము - అలహాబాదులో విచారణ
 బీ అమ్మగార్లకి సన్మానపత్రము - టర్కీ సామ్రాజ్యము - సేటు చోటనిగారి తంతివార్త
 రాజద్రోహపు కేసు - అలహాబాదు హైకోర్టు తీర్పు - సింధు ఖలాఫతుమహాసభ - పిక్టాలుగారి ప్రసంగము

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

ఆంధ్ర ఖిద్దరు వరిశీలనసంఘము - గోదావరి, కృష్ణ, గుంటూరు, నెల్లూరుమండలములలో సంచారము
 ఆంధ్ర ఖిద్దరు - మధురవాసుగారి ఆభిప్రాయము
 ఆలమూరు రామచంద్రపురములలో పని శ్రేష్ఠముగా నున్నది
 సింధు ఉత్కలములందు కంట ఆంధ్ర రాష్ట్రమున ఖిద్దరుపని హెచ్చుగా నున్నది

బొంబాయి ఉపన్యాసము

శ్రీ మతి కస్తూరి బాయి
 మహమ్మదాలీ బేగం-బీ అమ్మగార్ల వ్యవస్థించుట

బాంబే క్రాంతి

ఈనెల 5 వ తేదీన బొంబాయిలో మార్క్స్ విద్యాలయమున రాష్ట్రీయ శ్రీ సభవారీ ఏర్పరచబడిన సభయందు గాంధీ జీవిత శ్రీమతి మాతా కస్తూరి బాయి గారును, మహమ్మదాలీ బేగం గారును బీ అమ్మ (అలీసాదత్) గారు నువ్వనవించిరి. ఆయన వ్యాసములలో శ్రీమతి కస్తూరిబాయిగారి సంగిన యువవ్యాసము నిన్న (యూనె 7 వ తేదీ) ఆంధ్రపత్రికలో ప్రకటింపబడినది.

మహమ్మదాలీ బేగంగారు

సభలకువచ్చి ఉపన్యాసముల విని ఆ క్రమమున మరచిపోయి యిండ్లకేగి తిండి తిని పండు కొనుటయే వా ప్రజల కర్తవ్యము! కాదు కాదు. ముమ్మాటికిని కాదు. వాయకులు బోధించిన మార్గము ననుసరించి అంతరాత్మకు సమృద్ధి పురుతిన దేశసేవను చేయుటకు దేశీయలందరును సంసిద్ధులుగా నున్నారని మీరు ప్రపంచమునకు వెల్లడింపవలెను. కలుగుగాను, కార్యములు జరుగవలెను. మీరు స్వరాజ్యము కావలసినచో మీరు మీ మతమును నిలుపుకొనవలసినచో బానిసత్వము వేసికొని మిన్న కన్నులు మూసికొని కూర్చుండిన లాభములేదు. కావలసినంతవరకు మీరొకట కాదు కొనియున్నది. తండ్రి దేశసేవచేయుట! దేశక ఉపన్యాసము లవినట నిన్ను మోజును. హిందూ మహమ్మదాలీ క్రైస్తవ, పార్సీయున్న గు సన్ని మతములవారిలోను వికమత్యమును కలిగించుట మొనటిపని. అన్ని మతములవారిని భగవంతుడే సృష్టించెను. గాన నన్ని మతముల వారును ఏ కమనస్సుతో పని చేయవలెను. ఇది జరిగిన గాంధీజీ మన సేవయిన సేటుచేసెదరు. ఒకరి కొరకొకరు త్యాగము చేయవలెను. ఒకరినొకరు ప్రేమించవలెను. ఒకరికొకరు తోడ్పడవలెను. దేశము దీనదేశము ప్రాపించినది. పరస్పర విశ్వాసమును సహాయమును కలుగుతున్న దేశము నర్థంపజాలము. ఇప్పుడింటి మీరందరును చేరుట కేవల విశ్వాసమే! కాదు. దేశసేవకొరకు. మనమందరమును ఏకముగా కలిసి దేశసేవ చేసినది అప్రతిహతమగునది. మనకు స్వరాజ్యములభించును. కట్టి కలుగుటకలన సేమి లాభము! మనవిధిని నెరవేర్చుటకు మనము సిద్ధముగా నున్నామని యు, మతముకొరకు ఆత్మత్యాగ మొన్న నెరవేరుమనియు, మన దేశముకొరకు మన కట్టించు దేవునికొరకు ప్రాణముల కర్పించుటకు సంకల్పించు మనము క్రియవలన మాపవలెను. భగవంతునియందు విశ్వాస ప్రేమగల సత్త్వశ్రీయును దేశమాత వారాధింపవలెను. వైకాపా యముండన నేగాని మనకు స్వరాజ్యము లభింపదు. మనము మహమ్మదాలీయలమైనను హిందువులమైనను మన కుతాన సుఖ్యముగ మనము ప్రరర్థింప గోరెదము. దేశమాత చరణసన్నిధి ఆత్మ సమర్పణ మొనరింప సంసిద్ధులము గావలెను. మనమందర మేకచిత్తముతో నేక సంకల్పముతో నేకభవించిన గాని స్వరాజ్యము లభింపదు.

మనదేశముకొరకు చెలసాలలందు మనమిత్తుల కొరకును మనసోదరిమణిలెట్టి సేవయునుగూడ చేయుటలేదు. అన్న కష్టములు లేక లక్షల మంది దేశీయులమడిచుచుండగా భారతాంగనలు వారి కట్టిసహాయమును

చేయుటలేదు. మామూలుభోజనమునే (నిందుభోజనములు కానివి) చేయుటకును మామూలుబట్టలనే (జరిబట్టలు, పట్టుబట్టలు కానివి) కట్టుకొనుటకును ధనికులు నియమమును బూనినచో బీదలకు వారు సహాయముచేయుటకు చాల వీలుండును. మన మతముకొరకును దేశముకొరకును దేశీయులకొరకును ప్రాణముల కర్పించుటకైన మనము వెనుదీయరాదు. ఎట్టి వ్యామనగూడ దేశీయులు చేయబూనకుండుట దురదృష్టము. తన సందేశము కలన ప్రపంచమునం తన దిక్కును నొందించిన గాంధీమహాత్ముడిభక్తు కారాగృహమున నవయుచున్నాడు. ఆరేండ్లవర కందేయుండవలెను. అతడు తనకొరకు కారాగృహమున కేగలేదు. మనకొరకే మనదేశము కొరకే మహాత్ముడు కారాగృహమున కేగెను. అధోగతి పాలై న మనల నర్థించి ముఖభాజనులమైన మనకు సౌఖ్యమును కలిగించుటకే మనమహాత్ముడు కారాగృహమున కేగెను. ఆమహాత్ముని విడిపించుట మనవిధి కాదా? అది నెరవేర్చుటెట్లు? మనవిధి నెరవేర్చుక మిన్నక స్వార్థపరులమై కూర్చుండిన మనముమహాత్ముని విడిపింపగలుగుదుమా? మహాత్ముడు సామాన్యుడుగాడనియొరికినట్లే గ్రహించియుండవచ్చును. అతడు మానవకృత్యుడు. దైవముడు. అట్టివారిలోకమున జనించుటకును. అతడవతార పురుషుడు మనమకని సర్వంపకలెను. ప్రేమింపవలెను. ఎట్లు? ఆతడాజ్ఞాపించినచితిని ఎదురుకొనుటయే ఆతని సర్వించుట. మహాత్ముడేమని ఆజ్ఞాపించెను? దేశమునందర్ని బాతులవారు నై: మత్యము గలిగియుండవలెను. దేశీయులందరును (శ్రీయును పురుషులును) గూడ మూలన కు వలెను. ఖిద్దరు బట్టలనే కట్టుకొనవలెను అని ఆతడాజ్ఞాపించెను. మనమిప్పుడు విదేశీయులకు పాదదాసు: మైయున్నాము. ఈగతి మన మొకరించివోషములకలన నే మనకు ప్రాప్తించినది. దేశీయులందరు నేకీభవించిన దేశమునకు స్వాతంత్ర్యమును సౌఖ్యము నైశ్వర్యమును లభింపగలవు. ఇప్పుడు మీ రేమియును చేయుటలేదు. ఈ సభముగియుగానే యివిషయములన్నిటిని మీరు మరచిపోయెదరు. మహాత్ముని విడిపించుటకు మీరందరును బాధ్యులు. మన సంఘర్షణమునకు స్వార్థపరమైన మొత్తమాత్రమును కారణముగాదు. మనమతముకొరకును మన దేశస్వాతంత్ర్యముకొరకును మన హింసాభర్షణమును ప్రారంభించితిమి. అట్టిచో మీరెప్పుడు మిన్నకుందురా? ఖిద్దరుబట్టలనే ధరింపుడు. రాట్టమువై నూలు కడుకుడు. భారతీయులకందరికీ నడియే కర్తవ్యము. ఇది మహమ్మదీయులకు ముఖ్యకర్తవ్యము. ఏలననిన మనమతమున కిప్పుడు ముప్పువాటిల్లుచున్నది. మీరందరును కార్యకైసుసంఘములలో సభ్యులుగా చేరవలెను. అని మామహా మహమ్మదాలీగారి భార్యగారు నడివిరి.

వికల్పాను జరగాజనిగారు

ఖిద్దరు బట్టల వెల్ల వారునుభరింప నెటులవలెనోదానిని వివరించుటకు నేవాజ్ఞాపించబడితిని. మీరెప్పుడు రత్నాబాయి సతిగావచ్చుచున్న వడుకునూలువలన మీరేమియును లాభములేదు. వారు మిల్లులలో కడుగుబడిన నూలును వాడుచున్నారు. మీరు వాగుగా పరిశీలించవలెను. లేనిచో మోసపోయెదరు. యంత్రసహాయమున ఏటలను చేయుటలో చాల ప్రతికృధగా పోవుచున్నదిగాన ఏటలను చేయుటకు చేతిరాట్టలు లనేయు పయోగించవలెను. మీరు కట్టుకొనుటలను నేయుటకు పనికిరచ్చుకట్టి నూలునే మీరువధుకవలెను. గాన మీరు ఏటలను వడుకుటకుగూడ ఏటలరాట్టలు లనే యుపయోగించవలెను. అట్లు చేసినచో మంచిరకము నూలును తీయ వీలుగును. ఖిద్దరు వాగుగా వ్యాపించు పని వితలదాసుగారు నడివిరి.

బీ అమ్మగారు.

బిమ్మట మహమ్మదాలీ మహాత్మాగార్ల తల్లిగా కలుల నడివిరి. ఇప్పుడు కలుగుటలో కాలక్షేపము చేయునాడెను. పనిచేసి చూపవలెను. మీరందరును దేశస్వాతంత్ర్యము కలసి పని చేయవలెను. ఇండియాదేశము హిందువులది మాత్రమే గాదు. మహమ్మదీయులది మాత్రమేగాదు. అన్ని మతములవారికిని భరత మాతయే జనని. విదేశీబట్టలను కట్టుకొనుటవలన కన్నతల్లిని పరదేశీయుల కమ్మివేసిన పాతకము కలిగినది విదేశీబట్టలను ధరించు వారు విదేశీయులకు బానిసలైరి. మనమిప్పుడు దేశమాతను పరాధీనముండి తొలగించవలెను. చెరసాలలలో నున్న వేలకొలది దేశీయవాయకులను విడిపించవలెను. మీ రట్లు చేసెదరా? లేక మీరు జన్మభూమియును దేశమాతను దాస్యమునుండి విముక్తము చేయుట కొనసాగవలసిన దేశసేవ నొనరించుటకు వలయు త్యాగము లేక మీసోదరులను కాశ్యోకముగ కారాగృహము లందే యుంచెదరా? మీ రెల్లకాలమును బానిసలుగనే యుండ గోరెదరా? దేశము నందరించుటకును స్వరాజ్యమును బడయుటకును మీరు తలపులేదా! దేశమాతకొరకు ఖిద్దరుబట్టలనైన కట్టలేరా? ఇప్పుడైన మీరు దేశసేవచేసెదరా? మీకాశక్తి యున్నచో మీ కలవిగాని దేదియులేదు. మీరును ఖిద్దరునే ధరింపుడు. నూలు వడుకుడు. ఖిద్దరుప్రచారమే ముఖ్యకర్తవ్యము మీ సోమరికనమువలన కోట్లకొలదియూపాయి లొక్కబట్టల కొరకే విదేశీయులకు పోవుచున్నది. గాన మీరు నూలువడుకు ము ఖిద్దరుబట్టలనే కట్టుకొనుచున్నచో స్వరాజ్యము తప్పక లభించును. మనదేశములో 83 కోట్లమంది యున్నారు. వారిలో 2 కోట్ల మంది మాత్రము కాంగ్రెసు సభలో చేరి నూలు వడుకుదు లేని తప్పక స్వరాజ్యము లభించును. అని బీ అమ్మగారు నడివిరి. గుజరాతి ఉరుదుభావలలో నీయుబడిన ఉపన్యాసములను ధూళిలేనదిగా భాషాంతరీకరించి సభ్యుల కెరిగిరి.

బీఅమ్మగారికి సన్మానపత్రము

సుక్కురు మ్యునిసిపల్ సంగ్రహము

సింధుఖలాఫతుసభకామె వచ్చినపుడొసంగుట
 సింధురాష్ట్రపుఖిలాఫతుసంఘమహాసభకు మహమ్మదాలీ మహాత్మాగార్లతల్లి బీఅమ్మగారు వచ్చినపుడొమెకు సన్మాన పత్రమును సమర్పించుటకు సుక్కురు మ్యునిసిపల్ సంగ్రహమునాథ తీర్మానించిన సింధు హైదరాబాదునుండి తిరిగివచ్చినది.

గాంధీమహాత్ముని వదలుట

న్యాయశాఖలో గొప్పపదవి నిచ్చెదమనుట
 గ్రామములలో వదంతులు
 గుజరాతు రాష్ట్రమునందలి గ్రామములలో గాంధీమహాత్మునిగూర్చి లేనిపోనివదంతులుచాల కలుగుచున్నవి. గాంధీమహాత్ముని కారాగృహమునుండి వదలి ఆయనకు న్యాయశాఖలో మిక్కిలి గొప్పపదవి నిచ్చెదమన వదంతి చాలప్రబలముగా నున్నదని గుజరాతు రాష్ట్రీయసంఘమువారు ప్రకటించిరి.

ఆజ్ఞోల్లంఘన విచారణ సంఘము.

అలహాబాదుకు వచ్చుట.
 బహిరంగ సభ.
 క్యాన్సరునుండి 7 వ తేదీ పురయమునకు సంఘము వారు అలహాబాదుకువచ్చిరి. పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి (ఆనందభవనము) మందిరమున విచారణ ప్రారంభమైనది. 8 వ తేదీన గూడ విచారణ జరుగును. ఆనాడే అలహాబాదునుండి వారు జబ్బులుపూరుకు బయలుదేరుదురు.
 7 వ తేదీ సాయంకాలము అలహాబాదులో స్వరాజ్య సభయందు పండిత నెహ్రూగారి ఆధ్యక్షతక్రింద సభ జరిగినది. కార్యకైసు నిర్వాణవిధానమును దేశీయులందరును కలసికొని సాగింపవలెనని హాకీం ఆజ్ఞలుఖానుగారును. యితర సభ్యులు నువ్వనవించిరి.
 అహమదాబాదులో సూరేగింపు జరుపకుండుట
 ఆజ్ఞోల్లంఘన సంఘమువారు అహమదాబాదుకు వచ్చినపుడెచట సూరేగింపును నుపన్యాసములు జరుగనూడదని

పాక్షిం అజ్ఞులభానుగారు కోరినందున నట్టి స్వాతంత్ర్యమును జరుపకుండుట కచటి నాయకులు నిశ్చయించిరి. సంఘమువారు 15, 16 తేదీలను ఆహుతాబాదులో విచారణ నేర్పెదరు.

జబ్బులుపూరు పురపాలకసంఘము

స్వాగత మొసంగుట

అజ్ఞోల్లఘన విచారణసంఘమువారు జబ్బులుపూరు వచ్చినపుడు వారికి స్వాగత మొసంగుటకును ముగ్ధునిపించు భవనములపై జాతీయపతాకముల నిలుపుటకును ఆహుతు కార్యాలయములకు సెలవిచ్చుటకును జబ్బులుపూరుమ్యునిసేవలు సంఘము వారు తీర్మానించినది జబ్బులుపూరు కార్యకర్తలసంఘ కార్యకర్తలకు తెలియజేయు.

ఈసంఘము ఎదుట సాత్త్వికవిద్యనలకునినవారు తమ వాద్యాలములను ఈనెల 20 వ తేదీలోగ గుంటూరునందున్న ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కార్యకర్తలసంఘ కార్యకర్తలకు పంపకలయును.

టర్కి-సామాజ్యము

బ్రిటిషువారి తాటస్థ్యమునకుభంగము కలుగుట

నేటువోటనీకారి తంతివార్త

గత వత్సరమున గ్రీకులకును తురుష్కులకును యుద్ధము ప్రారంభమైతే తాము తటస్థులముగా నుండుమని బ్రిటిషువారు వాదనముచేసిరి. ఇప్పుడు నల్లసముద్రములోని టర్కి-వ్యాపారమునకు భంగము గలిగించుటకును ప్రాకారములనే బహిరంగ అరక్షితపట్టణముగా మార్చునట్లుకామునై గుండ్లను వదలి అపట్టణమునందలివనుల పీరు యుద్ధముచేయువారుగారు. నిర్దోషులగు ప్రజలు నందరిని వధించుటకును గ్రీకు యుద్ధ వాతలు దార్జి నెల్సన్ జలసంధిగుండ బోవుటకును తురుష్కుల నెదిరింపవచ్చిన గ్రీకుయుద్ధ వాతలు కనెస్టాంటినోపొలులోనా కా సోదము నేర్పించుకొనుటకును టర్కి-గ్రామోకామము నరు అనుమతించుట మాకుచాల దుర్భరముగా తోచుచున్నది. ఇదియే నా బ్రిటిషువారి తాటస్థ్యము? టర్కి-దేశమువైనను మహమ్మదీయ మతమువైనను బ్రిటిషువారు ద్వేషభావమునే పూని యున్నారు. బ్రిటిషు సామాజ్యము వైనను టర్కి-దేశమువైనను ప్రేమగలిగియున్నామని బ్రిటిషువారు చెప్పవార్తలు కేవలము కల్లబొల్లిమాటలనియే యిట్టి కార్యములవలన ఇండియాలోని మహమ్మదీయులు స్పష్టముగా ప్రహేళికలగు. ఇదివరకు బ్రిటిషువారు తురుష్కులపై ద్వేషభావము కలిగియుండుటవలన నే బ్రిటిషు సామాజ్యభద్రమునకు భంగము కలిగినది. ఆసియాఖండవాసులకు విముఖత కలిగినది. కాన బ్రిటిషువారు తమ పౌరభాటును సకరించుకొననిచో ఇండియాలోని మహమ్మదీయులెన్నటికిని సంతృప్తులుగా నుండజాలరని అఖిలభారత ఖిలాఫతును ఘాఢ్యతుండు నేటు వోటనీ గారు బ్రిటిషువధానమండ్రకిని విదేశమండ్రకిని తండ్రివార్తల పంపిరి.

ఒక రాజద్రోహపుకేసు

దొరతనమువారి అపేలు

అలహాబాదు హైకోర్టు విచారణ

ఎటానా పట్టణమున నాటుబజారులో బహిరంగసభ జరుగును. ఆసభలో లక్ష్మీనారాయణగారు రుపన్యసింతుని 1922 జనవరిలో ప్రకటించెను. అదివరకు జరిగినసభలలో ప్రభుత్వమువారి అజ్ఞుత భిన్నముగా దేశీయులను వలంటీరులుగా చేర్చిరి. వలంటీరులుగా చేరవలసినదని ప్రజలను హెచ్చరించుచు నుపన్యసింపిరి. కాన ఆహుతు జరుగు సభకువెల్లి ఉపన్యసముల సంప్రదామును వ్రాయుదని కొంతమంది కనిపట్టులను కొత్తాల్లు అచటికి పంపెను. సభ జరుగవలసిన వేళకు పోలీసులచటికి వెల్లిరి. పోలీసులు రాగానే, సభ అచట జరుగదు జాతీయ పాఠశాలలో జరుగునుగాన మీరందరిచటికి కేసుదని సభ నేర్పరచినవారు తెలిపిరి. సభకు వచ్చినవారును పోలీసులును జాతీయ పాఠశాలకు వెల్లిరి. అచట విధి గుమ్మమునకు తాళమువేసి పోలీసులను లోపలికి రానియిండ్లను గట్టియని తోడ్కొనించిరి. లక్ష్మీనారాయణ వాణిపేయి, బుగలకి నోరు తాండను, శ్రీరాం, శివనారాయణ, కామేశ్వరుగార్లు 5 గురును మరొకరును పోలీసువారి నట్లు గంటిచేసిరి. ఆసంగతి కొత్తాల్లుకు తెలిసి ఆతడచటికి వచ్చినగాని ముద్దాయి అతనినిగూడ తోనికి రానియిండ్లను. పోలీసు కొత్తాల్లు సుబుదీవిజనలు అధీనరుని తీసికొని

వచ్చిననుగూడ ముద్దాయిని వారిని లోనికి రానియిండ్లను. చివరకు తలుపులు పగులగొట్టుచు మేజిస్ట్రేటు ఆజ్ఞాపించెను. పోలీసువారు చాలకష్టముమీద దారిచేసికొనిపోయిరి. వారు లోనికిరాగానే ముద్దాయిలు సభను నిలిపివేసిరి. ప్రజలందరును దారి కడ్డముగా పడుకొని లోనికివచ్చిపోలీసులు వెలుపటికి పోవలెననిండ్లజేయుదని ముద్దాయిలు బోధింపగా ప్రజలట్లు పండుకొనిరి. పోలీసు వారాదాపలినుండి గంటన్నరసేపు కదిల వీలులేకపోయినది. పిమ్మట వారి తిప్పముమీద వెళ్ళిపోయిరి. వారట్లుపోవుచుండ వారిపై రాళ్లను విసరిరి. ఒక కనిపట్టుకు కొమ్ముమీదను మరొకరికి కాలుమీదను దెబ్బలు తగిలెను. వారిమీద కేసుచేసిరి. ముద్దాయి లేమియును వాదించలేదు. "నేనిదివరకు సభలను జరుపుచున్నట్లే యిప్పుడుగూడ కార్యకర్తల నిబంధనల ప్రకారమే యీ సభను గూడ జరిపితిని. క్రీ. లా. ఆ. చట్టము నుల్లంఘించుటకే యీసభ జరుపబడెను. కాన లోనికి రాగోరువారు కార్యకర్తల నిబంధనల ప్రకారము కొంత సామ్యుచ్చి తీర్కెట్లు కొనవలెనని నిర్ణయించితిని. మే మెట్టి దౌర్జన్యమును నలువగూడదు నలువలెను". అని ముద్దాయి లక్ష్మీనారాయణగారు ప్రజల నుద్దేశించిచెప్పెను. "నేను ప్రభుత్వమునకు విరోధిని. నేను ప్రభుత్వము నందరినెవ్వరితోనీ, గాన నేను ప్రభుత్వముతో నేమియును చెప్పకొల్లను ఈ ప్రభుత్వ మనన్యాయమని అసహాయవాదులమగు నేను ప్రకటించితిని." అని రామ అసిరి అను ముద్దాయి చెప్పెను. వారైదు గురును 353, 342, 117 ల క్రింద నేరము చేసినని నిర్ణయించి మేజిస్ట్రేటు వారికి 353 క్రింద చరియొక యేడు కఠినశిక్ష యును చెరి 100 రూపాయల జుర్రానాయును, చెల్లించనిచో మరి చెరి 3 నెలలు కఠినశిక్షయు 342/117 ల క్రింద చెరి ఒక ఏడు కఠినశిక్షయును విధించెను. రెండుశిక్షలను ఏకకాలము నందే అనుభవించుటకు తీర్పుచెప్పెను. ముద్దాయిలలో నలుగురు అపిలుచేసిరి. వారిలో శివనారాయణగారు తప్ప తక్కిన వారు తుమాపణ కోరిరి. గాన వారిని నోరెత్తమువాడు కదలిచేసిరి. ముద్దాయిలు 353 క్రింద నేరముచేయులేదని జిల్లాశిక్షి దానిక్రింద వేయబడిన శిక్షను రద్దుపరచి 342-117 ల క్రింద నిదివర కనుభవించిన శిక్షయే చాలు ననియు చెరి 200 జుర్రానా చెల్లి పరవలసియు లేనిచో చెరి 3 నెలలు కఠినశిక్ష ననుభవింపవలసియు తీర్పుచెప్పెను. ఈతీర్పుపైని దొరతనమువారు అలహాబాదు హైకోర్టులో అపిలుచేసిరి. 342-117 ల క్రిందశిక్ష అనువరము అని దానిని రద్దుపరచి 353 క్రింద మేజిస్ట్రేటు చేసిన శిక్షను హైకోర్టువారు స్థిరపరచిరి.

సింధుఖిలాఫతు మహాసభ

పిక్తాలుగారి అధ్యక్షత

నక్కూరులో 7 వ తేదీని ప్రారంభమగుట

నక్కూరులో సింధుఖిలాఫతు మహాసభ బాంబేరాని కలుపుత్రక సంపాదకుడుమరవడూర్తుకు పిక్తాలుగారి అధ్యక్షత క్రింద 7 వ తేదీని ప్రారంభమైనది. "టర్కి సామాజ్యమును గూర్చి మహమ్మదీయులతోరిం నన్యాయమును కొత్తాల్లక నెరవేర్చుటకు మాటాడుగాగు క్రద్దతో" వనిచేసినందున ఇప్పుడు ఆంగ్ల దేశమున చాలమంది ప్రజలకును చాలపత్రికలకును టర్కివారి కొత్తాల్లకగూర్చి సభిప్రాయమే కలిగినది. పట్టెను మెహమూదుల పరిపాలన మధిక కష్టయకరముగ నుండుటచే ఆ పరిపాలనాధికారమును వదలవలె నని చాలమంది ఆంగ్లేయులు కోరుచున్నారు. దీనివలన నాదేశములకు స్వతంత్రము లభింపగలదు. హిందూదేశమున ఆసహయోద్యమమువలన చాల మేలు కలిగినది. భౌగోళియులందు ఆ సహయోద్యమమువలన నూతనశక్తి జనించినది. వారిఆత్మలు పునరుజ్జీవితులై నవి. ఇతర ప్రయత్నముల వలన 100 ఏండ్లలో కలుగు అద్భుతమైన సభ్యము ప్రజలలో ఆసహయోద్యమము రెండేడ్లలోనే కలిగింపగలిగినది. గంధీగారు హిందువుగాన నతని నాయకత్వము మహమ్మదీయులకు లాభకరముకాదని కొందరు మహమ్మదీయులు తలంపవచ్చును. అది పొరబాటు. ఇంగ్లీషువారిపై నాడుకుడు ప్రాందపు ద్వేషను సరే ఇంగ్లీషువారుకు మహమ్మదీయుని నాయకత్వము కంటే యింద్రియా తీతుడగు హైందవుని నాయకత్వమే వేయిమడుగులు శ్రేష్టము. అంగ్లీషువారుకు జాతిమతవిభేదమేలేదు. అతని కన్నీబారులును సమానమే. అతని నన్యాయము వైకడత్రము. అట్టివైకడసంబంధమగు నన్యాయము జాతిమతవిభేదమును పాటించదు. బ్రిటిషు సామాజ్యములోని మహమ్మదీయుల జిహదును యిప్పటికిని గూడ మహమ్మదీస్తానమునందే నిలుపుటకు కారణభూతుడు గాంధీమహాత్ముడే గాన మహమ్మదీయులు గాంధీ మహాత్ముని కర్తవ్యం కర్తవ్యతను చూపకలెను. ఆసహయోద్యమమును

గూర్చి యిండియా యింగ్లాండు దేశములలోని ఆంగ్లేయులలో చాలమందికి దరఖిప్రాముగలదు. దానిని మనము తొలగింపవలెను. భర్తృమాద్రానువర్తనము ముఖ్య మగు నియము. ఖిలాఫతు ఆక్రమమును తొలగించుటకును భరితఖండమునకు స్వరాజ్యమును బడయుటకును మనమును ప్రపంచము నందలి మహమ్మదీయులందరును ప్రయత్నించుచున్నారని పిక్తాలుగారు నడిపిరి.

ఆంధ్ర ఖిద్దరు పరిశీలన సంఘమువారి పర్యటనము

విజయనగరములో పరిశీలనము

(స్వకీయవిలేఖరి విశాఖపట్టణము 6-7-22)

శ్రీయుతులు మధురదాసుగారు, నాగేశ్వరరావు పంతులుగారును పొంపూరునుండి ఒకటవతేదీ సాయంకాలము విజయనగరము చేరిరి. ముఖనాటి యువయువ పట్టణము లోని భుద్ధఖద్దరును కాణములను రెండుమాడు చూచిరి. పిదప శ్రీయుత తేకుళ్ళ శివారామస్వామిగారి ఇంటిని, నూంపల్లి విజయరామస్వామిగారి కద్దకును పోయి అక్కడి ప్రత్తిగారు దకములు చూచిరి. మఱియు ఈజిల్లానుండి ఎగువతి యగు ప్రత్తి సంతను దేశాభిమాను లగు వర్తకుల ద్వారా గానని ఆత్మ ఏర్పాట్లు చేయు సాధనములు ఆలోచించబడెను. కొందరు యువకులు రూ 5 ల వంతు చొప్పున ప్రస్తుతము రూ 1000 ల మనువుతో సహకార సంఘమును సాపించి చక్కనివిట్ట అతి చవుకధాలకు నిర్మించి సంఘభ్యుల కందజేయుచున్నారు.

బహిరంగ సభ

సాయంకాలము కార్యకర్తల సంఘమువారి ఖద్దరును వారి భవలను, లెక్కలను పరిశీలించిరి - ఖద్దరుకాఖి సామాన్య కాఖినుండి పూర్తిగా వేరయివలెననియును, ఖద్దరు కాఖిల వచ్చు లాభనష్టములు తెలియబట్టే తగిల్చు లెక్కంచవలెననియును, కార్యాలపు ఖర్చులకు వేయి ధర సాధ్యమైనంతకంటె ఉండకూడదనియును అభిప్రాయపడిరి. సాయంకాలము సభలో ఖద్దరు ఆకళ్యకతను గూర్చియు ఉద్యమమును గూర్చియు ఇరువురు సుభక్త్యసించిరి. శ్రీయుత మధురదాసుగారికి జ్వరము కొద్దిగావచ్చుచుండుటచే నరన్న కేటకు నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు మాత్రము వెల్లి అక్కడి నెలనుమాలుసంత చూచిరి.

విశాఖపట్టణము

శ్రీయుత మధురదాసుగారు విశాఖపట్టణముకి వచ్చి మెయిలులో వచ్చి రెండు ఖద్దరుకాఖిములను, గాంధీపేట లోని నేరపనియును చూచి, శ్రీయుత గ. కృష్ణమూర్తిగారి తో వారి ఖద్దరుపనిని గూర్చి మాట్లాడి ఇంకను పని చూపుచేయుదని సలహా ఇచ్చిరి.

అనకాపల్లి

నాల్గవతేదీ యువయువ శ్రీయుత మధురదాసుగారును మధ్యాహ్నము నాగేశ్వరరావు పంతులుగారును ఇవటికివచ్చిరి. శ్రీయుత కోరుకొండ బుచ్చిరాజుశెట్టిగారు లాభములేకుండ చేయుచున్నపనిని పాఠశాల వదలి నేరలో ప్రవేశించిన ఖద్దరు దేవాంగయవకుల మగ్గుములను చూచిరి. సాయంకాలము సభ జరిగెను. శ్రీయుత మధురదాసుగారు ఖద్దరు ఆకళ్యకతగూర్చియును, సహాయ నిరాకరణు గూర్చి నాగేశ్వరరావు పంతులుగారును ఉపన్యసింపిరి.

మేబుపాకలో తయారైన ఒకచావును ఈజిల్లాలో తయారగు జట్టల నమూనాక్రింద శ్రీయుత మధురదాసుగారు తినికొనిరి.

5 వ తేదీని వారు తునివెల్లి పోయిరి. ఇక్కడ దొరకిన లెక్కలబట్టి ఈజిల్లాలో 75 లక్షల రూపాయల మిల్లునూలు ఈజిల్లాకు, సంవత్సరమునకు దిగువతితుగుచున్నదనియును, నుమారు 4 వేల పుట్టప్రత్తి గోదావరిజిల్లాకు ఎగువతితుగుచున్నదనియు జేరినది.

జిల్లాసంఘమువారు ఇదివరకున్న ఖద్దరుసంఘమును తిరిగి సరిగా ఏర్పాటుగావించి దేశాభిమానులగు వర్తకులసహాయముతో జిల్లాలోనిప్రత్తివైకి పోకుండ బాగ్యక్రమము ఇప్పించిరి. ఈ ఒక్కపనికే రూ 10,000 ల వఱకు అవసరమగునని మదింపుచేయబడినది. ఈజిల్లాలో ఖద్దరు ఉత్పత్తికి విశేషముగా అవకాశమున్నను ఇక్కడివారినే వర్తకులలో చొరబరేకుండుటయే ఇష్టపట్టినట్టికి కారణమని నుడిపిరి. ఈజిల్లాలోనివర్తకులు తీసిని గమనించెదగాక!

ఆంధ్రపత్రిక

1922-వ సం॥ జూలై నెల 8-వ తేది

శనివారము

చర్చిల్ మంత్రి:
దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులు

కెనియా దేశమునందు, పీఠభూములలో భారతీయులు నివసించుటకు వీలులేకుండ, అక్కడి ప్రభుత్వమువారు చేసిన ఏర్పాట్లకు, చర్చిల్ మంత్రిగారు నల్లయనిరని, ఇదిమకు తెలిపియుంటిమి. కెనియా తెల్లవారలకు, చర్చిల్ గారండగ నిలిచియుండగ, వారికి లోకమి? ఇండియా ప్రభుత్వమువారి మొరలను పాటింపవలసిన యవసరము వారి కేమి? శాస్త్రీ రాయభారముల బోలు రాయభారము లెన్ని వెళివిన, వారి కేమిభయము? కెనియా దేశమును శ్వేతమయముగ జేయుటకు వారు సమకట్టియున్నారు. భారతీయుల కక్కడ నిలువ సీడ లేకుండ జేయ నెంచుచున్నారు. వారి యాగడములకు బ్రిటిషు మంత్రులు చేయూత నొసగుచున్నారు. తెల్ల ఆస్ట్రేలియా దద్దరిని శాస్త్రీగారు హర్షించియుండగ, కెనియావారికి మరింత ప్రోత్సాహము గలుగదా? తెల్ల ఆఫ్రికా పద్ధతిని మాత్రము, ఆక్షేపింపనేల యని, వారు ప్రశ్నించుట సహజము. భారతీయులకు సమానపు హక్కు లుండవలయునను ఇంపీరియల్ సమావేశపు తీర్మానమునకు ఆంగ్ల కారము గనుబడిచిన చర్చిల్ మంత్రి గారే, నేడు భారతీయులకు సామాన్యస్వాతంత్ర్యములను సయితము తొలగించుట కొడబడుచున్నారు. ఇక, దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులకు గలుగుచున్న దుర్భరమగు కష్టముల విషయమున గూడ చర్చిల్ మంత్రిగారు చలించుట లేదని, వారు కలనల్ వెడ్జివుడ్ గారికి కామన్సునభలో నిచ్చిన ప్రత్యుత్తరముబట్టి గ్రహింపవచ్చును. నేటాలులో మూడువిధములగు నిర్బంధశాసనములను తయారుజేయుచున్నట్లు, చదువరు లెరుంగుదురు. ఒక శాసనము ప్రకారము, భారతీయులు స్వేచ్ఛగ వాణిజ్యము సలుపగూడదు. లైసెన్సు లేనివారు వర్తకము సలుపుటకు వీలులేదు. లైసెన్సుబోర్డులో సభ్యులందరును యూరపియను లగుటబట్టి, భారతీయుల వాణిజ్యపుహక్కులు తగ్గించె నని తలచవచ్చును. మరియొక శాసనము ప్రకారము భారతీయులు ఆస్తిని సంపాదించరాదు. వేరొక శాసనము ప్రకారము, దర్బనునగరమునందు భారతీయులు ప్రత్యేక ప్రజేశములలో నుండవలెను. యూరపియను లుండేడి ప్రజేశములలో వారు నివసించరాదు. ఈ నిషేధము అన్ని మ్యునిసిపాలిటీలకును ప్రాకు నని యూహింపవచ్చును. ఈ మూడు చట్టములును, భారతీయుల హక్కులను మొదలుబట్టి తొలగించును.

ఆండ్రూసు పోలకుగార్లు సూచించినట్లు, నేటాలు భారతీయులలో నధికసంఖ్యాకులు అక్కడ నేపుట్టి వెలిగిరి. వారికి హిందూదేశమనిన స్వయముగ తెలియదు. అట్టివారుగూడ యూరపియనులతో పాటు పౌరస్త్వపుహక్కుల సనుభవింపగూడదు. విచ్చికినిగ్రమన మని పేరుపెట్టి వీరిలో కొందరిని బలవంతముగ హిందూదేశమునకు పంపియుండిరి. అందరను అటుల బంపుటకు సాధ్యపడలేదు. ఆ కారణముచే వారు ఆస్తిని సంపాదించకుండను,

వర్తకము జేసి జీవనము గడపుకొనకుండను, పట్టణములలో మంచితావులందు నివసించ వీలులేకుండను, నిర్బంధములను విధించుచున్నారు. స్వార్థపరత్వ మింతకన్నను దూరము పోవునా? నేటాలులో భారతీయుల సంఖ్య విస్తారముగ లేదు. తెల్లవారల సంఖ్యను వృద్ధిజేయుటకు క్రొత్తవారలను యూరపునుండి తెప్పించుచునేయున్నారు. నేటాలులోగాక, ఇతరరాష్ట్రములలో నివసించేడి భారతీయులు అత్యల్పసంఖ్యాకులుగ నున్నారు. భారతీయుల యువద్రవ మేమూలను కనుపింపదు. పరిస్థితు లిటులున్నను, భారతీయులనింకను పీడించుచున్న తెల్లవారికి నిజముగ సామ్రాజ్యాభిమానము గలదా? వాణిజ్యములో మాత్రము హిందూదేశము సామ్రాజ్యవస్తువులపై సభిమానము వహింపవలెను గాబోలు! ఇతర సందర్భములలో భారతీయులను అధినివేశ రాజ్యములవారు అణగద్రొక్కెదరు. సామ్రాజ్యాభిమానమును పెంపొందించుట కిదియే సాధనము గాబోలు! దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారికి గల సామ్రాజ్యాభిమానము హుళక్రియని తేటపడుచున్నది. వారు ఇటుల బ్రవర్తించినను, అంతకన్నను విశాలభావమును కనుబటుపనలసిన చర్చిల్ మంత్రిగారు వారి ప్రక్కజేరి తాళమువైచుట విచిత్రముగాదా? వీరికియినను సామ్రాజ్యశ్రేయ మెటుల చేకూరునో తెలియదా? సిద్ధాంతమునందు హిందూదేశమున కధినివేశ రాజ్యస్థాన మొసగినంత మాత్రాన నేమిప్రయోజనము? ఇంపీరియల్ సమావేశమునకు రానిచ్చినంత మాత్రమున నేమి లాభము? సంధిపత్రముపై హిందూదేశము సంతకము బెట్టినమాత్రమున గాని, నానారాష్ట్ర సంఘమున సభ్యురాలయినంతమాత్రమున గాని, వాషింగ్టను సమావేశమునందును జి నో వా సమావేశమునందును, ఇతర దేశములతో పాటు ఆసన ములకరించినమాత్రమునగాని, నేమిలాభము చేకూరెను?

భారతీయులను బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందే అవమానపరుచు చున్నపుడు, ఈ యలంకారము లన్నియు బూటకములని స్థిరపడుటలేదా? ఈ యభిప్రాయము, బ్రిటిషు మంత్రుల దృక్పథమువలన మరింత బలమగుచున్నది. నేటాలులో నిర్బంధశాసనము లమలులోనికి రాకుండ నాటకపరుచుట కేమయిన జేసెదరాయని, కలనల్ వెడ్జివుడ్ గారడుగగ, అందువిషయమై నిర్ణయింపగలవారు దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారే యని చెప్పి, చర్చిల్ మంత్రిగారు తప్పుకొనిరి. వెడ్జివుడ్ గారంతటితో నూరుకొనక, నేటాలుచట్టములను హిందూదేశ ప్రతికలన్నియు ఐకకంఠ్యముగ నిరసించినవని ప్రతిపాదించుచు, దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారి కీవిషయమై సలహానయినను నెసంగెదరాయని, చర్చిల్ మంత్రిగారిని మరల బ్రశ్నించిరి. చర్చిల్ గారంతటితో తమనిజస్వరూపమును వెల్లడిజేసిరి. దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారితో పోరాటమునకు దిగుటకు తాము నిరాకరించెదమని, చర్చిల్ గారు బదులుజెప్పిరి. బ్రిటిషు మంత్రి యభిప్రాయ మేమియో వెల్లడి యయినది. దక్షిణాఫ్రికా, తూర్పు ఆఫ్రికా తెల్లవారల చట్టలకు తలయూచుటయే వీరిపని. చర్చిల్ మంత్రిగారి యభిప్రాయములే ఇతర మంత్రులను గూడ ప్రేరేపించుచున్నట్లు తలంపవచ్చును. తుదకు పీలు ప్రభువుగారు సయితము, వెనుకాడు చున్నట్లు దోచుచున్నది. వ్యవహార మిటుల నున్నది. సామ్రాజ్యమున భారతీయులకు గల స్థానమును గూర్చి ఎక్కువగాను పెట్టుకొనిన వారింతటితో నిజమును గ్రహింపవచ్చును. ప్రస్తుత ఫలితమునకు విచారించుటకు మారుగ సంతసింపవలయును. ఇంతత్వరలో నిజసందర్భములు బయ

ల్పము నని తలచుటకు వీలులేకబోయెను. మాంటాగూగారి రాజీనామాతో తెర వీడెను. అంత వరకును మాంటాగూగారి చమత్కారమువలన, అననుకూలమగు సంగతులు ఇప్పటివలె వెల్లడి గాకుండెను. మితవాదులందుచే భ్రమలో మునిగిరి. మాంటాగూగారు నాట్యరంగమును దాటగనే, పీలు ప్రభువుగారు వారిస్థానము నాక్రమించిరి. వారి యుద్దేశములు సహాయకార్యదర్శి వినేటరుటను ప్రభువు ద్వారా వెల్లడి యగుచున్నవి.

రాజ్యాంగసంస్కరణములను పది వత్సరముల గడువువరకు మార్పుటకు వీలులేదని వీరు ఖండితముగ బలికిరి. హిందూదేశ వాణిజ్యస్వాతంత్ర్యము నామమాత్ర మని తేల్చిరి. సంస్కరణములు లగు నివిలు స్వస్థువారికి ఎక్కువపట్టిన నప్పుడు కొలువు చాలించుకొనుట కనకాశ మిచ్చిరి. ఈ సమయముననే, అధినివేశ రాజ్యములలో భారతీయుల నిజస్థితి ఎద్దియో బయల్పడెను. అన్ని వ్యవహారములును ఈరీతి నేట తెల్లమయినందులకు సంతసింపవలయును. భారతీయులకు ఇంట స్వాతంత్ర్యము లభించినగాని, వెలుపల స్వాతంత్ర్యము లభింప దను సత్యము పరిస్పృట మయినది. అడియా సలను పోనాడి, భారతీయులు స్వరాజ్యమును త్వరితముగ సంపాదించుటకు తమ శక్తినంతను వినియోగింపవలెను. దేశమున స్వరాజ్యము లభింపనంతవరకు, వలసరాజ్యములలోని భారతీయులకును గౌరవము గలుగజాలదు. వారి హక్కులను, అధినివేశ రాజ్యములవారుగాని, బ్రిటిషుమంత్రులుగాని పాటింపరు. ఎంతటి యాందోళనము సలిపినను, పర్యవసాన మొకటియే యగును.

సహాయనిరాకరణము:

మంత్రులకు సలహా

చెన్నరాజధాని ఇండియా ప్రభుత్వమునకు చెల్లించవలసిన మొత్తము అత్యధికముగ నున్నదనియు ఈ భారము నది భరింపజాలదనియు, అన్ని పక్షములవారును అంగీకరించెడి విషయమే. ఈ బరువు తొలగుట కింతవరకును జేసిన ప్రయత్నములు వ్యర్థము లయ్యెను. సంస్కరణములవలన కలిగిన లాభములలో నిది యొక్కటి. ఇందును గూర్చి మద్రాసు మెయిలు పత్రిక గండ్రగోళము సలుపుచున్నది. మద్రాసు మెయిలు పత్రికకు, ప్రజాందోళనము సామాన్యముగ గిట్టదు. అందుచే, మెయిలు పత్రిక బలపరచెడి యుద్దయ మేదియు నుండదు. చెన్నరాష్ట్ర మియవలసిన ధనభారము తగ్గుట, యూరపియనులకును ఆంగ్లో హైందవులకును కావలసిన విషయమే గావున, మెయిలు పత్రిక ఈ యంశమును చేపట్టి, ఆందోళనము సలుపుచున్నది. ఇందుకు కొందరు చేరి, మెయిలు పత్రికకు కృతజ్ఞత సూపుచున్నారు. ఈ భారము లేకున్నచో, తాము ఎంత కని నయినను చేసియుందు మని, మంత్రులు చాటుచున్నారు. తమ అపజయమునకు వీరికిది అడ్డముగ బనికవచ్చుచున్నది. ఇటీవలనే సామ్రాజ్యశాసనసభలోని మద్రాసు సభ్యులు చేరి చెన్నరాష్ట్ర భారమును గూర్చి పార్లమెంటు సభకు విన్నప మంపియుండిరి. వీరింతయాలస్యముగ మేల్కొనుటకు కారణమేమియో తెలియదు. సామ్రాజ్యశాసనసభయందు, బెంగాలు పక్షమున ఇండియా ప్రభుత్వమునకు చెల్లించవలసిన సొమ్మును నిలిపివేయవలయునని కోరినపుడు, వేంకటపతిరాజు గారొక సవరణ నుపపాదించుచు, చెన్నరాష్ట్ర భారమునుగూడ తొలగింపవలయు నని, కోరియుండిరి. ఈసవరణను గట్టిగ బలపరుచువా రెవరును లేకబోయిరి. జె. పి. కోటిలింగంగారు, రాజుగారి

సవరణ ఇప్పుడు తేదగినది గావని. రంగాచార్యులు గారును, శేషగిరి అయ్యగారును సమయమునకు లేరయిరి. రాజగారి సవరణ త్రోసివేయబడెను. ఈమాత్రముగ నయినను, వేంకటపతిరాజు గారు వాదించినందులకు సంతసించుటకు మారుగ, సామ్రాజ్యశాసనసభ్యులగు టి. రంగాచార్యులుగారు మద్రాసు మెయిలు పత్రికా ప్రతినిధితో ప్రసంగించుచు, వేంకటపతి రాజుగారు తెలివితక్కువగ ప్రవర్తించిరిని యారోపణజేసిరి. ఈ యారోపణ యం దెంతవరకు న్యాయముగలదో గ్రహింపవచ్చును. ఆసంగతి యటుండ, రంగాచార్యులు గారు మద్రాసు భారమును గూర్చి ఇప్పుడు మిగుల పట్టుదలగ మాటాడుచున్నారు. వారిపట్టుదల ఎంత దూరమువరకు వ్యాపించెనో, మద్రాసుమెయిలు పత్రికలో ప్రచురింపబడినసంభాషణబట్టి గ్రహింపవచ్చును. ఈవిషయమై న్యాయము కలుగనిచో, ప్రస్తుతపరిస్థితులలో మద్రాసు ముత్రులు ప్రభుత్వమువాకి. సహాయమును నిరాకరింపవలె నని, రంగాచార్యులుగారు సలహానిచ్చుచున్నారు. మంత్రులకార్యవిధాన మంతయు బిబ్బితో గూడుకొని న డనియు, ప్రస్తుతపరిస్థితులలో మంత్రుల యెడ తమకు సుపూర్ణ సానుభూతికలదనియు ఆచార్యులవారు పలికిరి. ఇంతవరకును, మద్రాసు భారమును తగ్గించుటకు జేసిన ప్రయత్నములు విఫలమయ్యెను. ఇకముందయినను, అవి జయముగాంచునని నమ్ముటకు వీలు లేదు. అట్టిస్థితిలో మంత్రులు స్థానిక నిరాకరణము నవలంబించి, రంగాచార్యులు గారి సలహాను అవలంబింతురా? రంగాచార్యులుగారు దెలిపిన మిగిలినయభిప్రాయము లన్నిటితో మద్రాసుమెయిలు పత్రిక ఏకీభవించుచున్నది. అందుముఖ్యముగ మెయిలుపత్రిక చేయుచున్న సేవను ఆచార్యులుగా భీనంబించినందులకెంతయు సంతృప్తి గనుపజినది. కాని, సహాయ నిరాకరణనూచన మాత్రము, మెయిలుపత్రికను కలవర పెట్టినది. ఈసలహాను తాను అంగీకరింపజాలననియు, మంత్రులు ఉన్యోగములలో నిలచియుండి యే పోరాడుటవలన ఎక్కువలాభము జేయగలరనియు, మెయిలుపత్రిక సూచించినది. మెయిలు పత్రికాభిప్రాయము ననుసరించి, మద్రాసుమంత్రు లీవిషయమై ఆందోళనమాత్రము సలుపవలెను. కాని న్యాయము జరుగనిచో, ఫలప్రదమగుమార్గము నవలంబింపగూడదు. ఇట్టికలగపు పులగపు యాందోళనము మనకు మొదటినుండియు అలవాటేగద. మద్రాసుభారము తొలగక, మంత్రులు నిస్సహాయులై యున్నపుడు, తమపదవులను వదలకుండుచో స్వలాభముతప్ప వేరులాభ మేమి గలుగును? ఒక్కసంగతిని పాఠకులు గుర్తింపవచ్చును. రంగాచార్యులుగారు, సామ్రాజ్యశాసనసభ్యులు; మితవాదులు. వీరికి మహాత్ముని సహాయ నిరాకరణోద్యమముపై నే మాత్రము సానుభూతి లేదు. ఇట్టివారు సయితము, అసహాయులగు సహాయనిరాకరణము నవలంబింపు డను సలహానుమాత్రమే మంత్రుల కొనగగలిగిరి. వేరొకమార్గ మేమి గలదు? ఆందోళన కొంతవరకుమాత్రమే దీసికొనిపోగలదు. ఆపివట్టు, సహాయమును నిరాకరించుటయే, నత్తుత్తమ మార్గము. ప్రస్తుత హిందూ దేశపు కష్టములు లోలగి, దేశమునకు స్వరాజ్యము లభింపవలెననిన, దౌర్జన్యరహితమగు సహాయనిరాకరణమే అనుకూలమార్గ మని, గాంధీమహాత్ముడు వ్యక్తపరచియుండెను. భైత్యకపద్ధతుల నిదివర కవలంబించి, దేశమంతవరకును విసువుజెందియుండెను. అందుచే ఫలప్రదమగుమార్గము సహాయనిరాకరణ మొక్కటే గనుపించుచున్నది. మహాత్ముడిమార్గమునుబోధించినందులకు మితవాదులును, శాసనసభ్యులును,

వారిని తూలనాడిరి. ఇప్పుడు వారే, సహాయనిరాకరణమార్గమును బోధింపవలసినవచ్చుట జూడ, దానియొ డేదియో విశేషము గలదని కనుగొనవచ్చును. జస్టిసుపక్షమువారిమార్గము నవలంబించుట కొత్తగాదు. మెన్దను సంఘమును వీరు బహిష్కరించిన సంగతి తెలిసిన విషయమే. అయినను, ఈమారు ఆచార్యులుగారి సలహాను ముత్రులను సరించెద రని తలంప వీలుండదు.

హిందూ దేశ సమస్య: వేల్పుయవరాజుగారు

హిందూ దేశపుస్థితి గూర్చి వేల్పు రాకొమరుడు లాయడు జార్జిగారితో చాలసేపు ముచ్చటించిరిని యు, వైకొంటు పీలుగారును, అరల్ విటరుటను గారును ఆసమయమున హాజరై యుండి రనియు, రూటరు డెలుపుచున్నాడు. వేల్పుయవరాజుగారు హిందూ దేశస్థితిని స్వయముగ తిలకించిరి. అధికార వర్గమున కనుకూలములగు విషయములుమాత్రమే వారికి జూపబడినను, అధికారవర్గపు ఏర్పాటులకు ప్రజలు తమయస్మృతి నెటుల దృఢముగ గనుబజుచిరో, వారికి దెలిసియే యుండును. ముఖ్య పట్టణములలో బహిష్కార మెటుల కొనసాగెనో వారు గ్రహించియుందురు. బహిష్కారమును కొనసాగించినందులకు వేనకు వేలు భారతీయు లెటుల నిర్బంధింపబడిరో, ప్రజేచ్ఛకు అధికారవర్గ మెంతప్రతికూలముగ బనిచేయుచున్నదో, వేల్పుయవరాజు గారికి గోచరించియుండును. వేల్పు రాకుమారు డేమని చెప్పెనో, లాయడు జార్జి, పీలు, విటరుటను ప్రభువు లేమని చెప్పిరో, తెలియలేదు. యవరాజుగారి యభిప్రాయములు, వారికి గిల్లుహాలులో విజ్ఞాపనమును సమర్పించెడి సందర్భమున వెల్లడియగునని తలంచెదము. లాయడుజార్జిగారికి హైందవసమస్య యనిన ఎంతినిర్లక్ష్యమో, మాంటాగూగారిని పనిమండి తొలగించుట బట్టియే గ్రహింపవచ్చును. సంస్కరణములను త్వరలో మార్పుజేయుట వారికి గిట్టదు. కిలాఫాత్ సమస్యయేక, వారికి గల ప్రబలవిముఖుత తేట తెల్లమే. పీలు, విటరుటను ప్రభువుల యభిప్రాయములు, ఎల్లరకును దెలిసినవే. ఇట్టి సందర్భములలో, హిందూ దేశ సమస్యను పరిష్కరించుటకు, లాయడుజార్జిగారు గాని, పీలు ప్రభువుగారు గాని పూనుకొందు రని తోచదు. వీరికి సామ్రాజ్య తేనుమును గూర్చి దూరదృష్టి యున్నటుల గనుపించదు. మొన్నటిదినమున లండను నగరము నందు నంగదేశమునకు గవర్నరుగనున్న రోనాల్డుషే ప్రభువుగారు హిందూ దేశసమస్యనుగూర్చి తమ అమూల్యాభిప్రాయములను తెలిపిరి. ఆసభకు పీలు ప్రభువుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. రోనాల్డు ప్రభుత్వమువారు క్రిమినలులా సవరణచట్టమునుప్రయోగించి, వేనకు వేలమంది మంగదేశీయులను, దాసు మొదలగు నాయకులను కారాగృహముల కేటుల పంపిరో ప్రాతచరిత్రయే. రోనాల్డు ప్రభువుగారు తామవలంబించినవద్దతి సరియయినదని సగర్వముతో బలుకుచున్నారు. న్యాయమున కేటులయినను కారవముజూపుటలు జేయుట తమధర్మముట. లా, ఆర్డరుల ప్రభావమును రోనాల్డు ప్రభువుగారు వివరించుటయేగాక, తామవలంబించిన మార్గము వలన మొదట ప్రతికూలుగనున్న కొందరుప్రముఖులు పిమ్మట తమయభిప్రాయమును మార్చుకొని సుముఖులయిరి నుడివిరి. సభాధ్యక్షత వహించిన పీలుప్రభువుగారు రోనాల్డుషే ప్రభువుగారిని పొగడ్చుట వింతగాదు. వారియభిప్రాయములును, వీరియభిప్రాయములును ఏకీభవించుననుట తథ్యము. రోనాల్డుషే ప్రభువే గవర్నరుపదవికి తగినవారని యొక స్నేహితుడు భూషించెనని, పీలుప్రభువుగారు దెలి

పిరి. ప్రజాశయప్రతికూలురు, ఒకరి నొక రి రీతిన భూషించుకొనుచు, లా, ఆర్డరుపేరుతో తీవ్రనిర్బంధ విధానమును కొనసాగించుచున్నపుడు, హిందూ దేశ సమస్య ఎటుల పరిష్కార మగును?

గుంటూరు మండలము

నర్సారావుపేట మ్యునిసిపలిటీ సంఘమువారికి బడులు చెప్పుచు, గుంటూరుజిల్లాలో నిక నెన్నటి కిని అల్లరులు జరుగవనియు, ప్రజ లికమీద లా, ఆర్డరును ప్రేమించెదరు గాని రాజద్రోహమును ప్రేమింప రనియు తా మూహించుచున్నటుల, గవర్నరుగారు పలికిరి. ఇదివర కెన్నడును గుంటూరు మండలమున అల్లరులు జరుగలేదు. ప్రజలు శాంతికి భంగమును కలిగింపలేదు. జనులకు ప్రభుత్వముపై ప్రేమగలుగునటుల జేయుటకు, వారికి గల యిబ్బందులను తొలగించి, ప్రజేచ్ఛను నెరవేర్చుటయే మార్గముగాని నిర్బంధించుట మార్గముగాదు. తీవ్ర నిర్బంధముల నొకనొక విధించుచు, ప్రేమను జూపవలయునని బలవంతపెట్టుటవలన నది సిద్ధింపదు. ఇక స్థానికపు కొరతలను తీర్చుటకు, ధనము లేనందుచే నది సాధ్యపడదని, గవర్నరుగారు సూచించిరి. సానుభూతిని మాత్రము వారు వెల్లడిజేసిరి. నర్సారావుపేటలో మ్యునిసిపలిటీ సంఘమును పెట్టి చాల కాలమయినను, ఇంతవరకును నీటివసతి ఏర్పడలేదు. త్వరలో ఏర్పడుదారియు గనుపడలేదు. నర్సారావుపేట నీటి యిబ్బందుల గూర్చి గవర్నరుగారు వినుట కిదియే మొదటిసారి యట. మ్యునిసిపలిటీ సంఘము వారు సూచించిన ఇతర కోర్కెలకు, గవర్నరుగారు అనుకూలసమాధానమును సూచింప లేదు. అధికార పర్యటనములవలన నెట్టి ప్రయోజనము గలదో, యిందుమూలమున గ్రహింపవచ్చును.

స్థానిక వార్తలు

పోస్టుప్రకటనము:—ఇంగ్లీషు మెయిలు జులై 5 ఆదివారం ఉదయం 7 గంటలకు మద్రాసు జనరలు పోస్టాఫీసు లో బట్టాడావ సిద్ధముగనందును.

నిమ్న జాత్యుద్ధరణసంఘము:—ఈసంఘసభ్యుల సమావేశము లింగిచెట్టిపీధి నెం 317 నేషనల్ కల్చర్ మందిరమున 12 వ తేదీ బుధవారం సాయంత్రం 5-30 గంటలకు జరుగును.

బండ్ల బాపయ్య హిందూ మిషిల్ స్కూలు:—వేటపాలెం:— ఈ స్కూలుయొక్క కంప్యూటరమును మద్రాసు గవర్నరుగారు కల్పించెద ప్రభువు జులై 11 వ తేదీ మంగళవారం ఉదయం 8 గంటలకు గావించెదరు.

కరుప్పట్టి (మధురజిల్లా) ఆంధ్ర సమాజము:—ఈ సమాజముయొక్క సత్తరు వార్షికోత్సవము కరుప్పట్టిలో 9 వ తేదీ ఆదివారము జరుగును. శ్రీ 1000 హైస్కూలు హాడ్ మాస్టరుగా రగు యం. సి. రాజగోపాలనాయుడుగారు బి. యే. యల్. టి. ఆధ్యక్షత వహించెదరు.

దక్షిణహిందూస్థాన బ్రహ్మ సమాజము:—స్వామి బ్రహ్మచంద్రులవారు ఆదివారము 9 వ తేదీ సాయంత్రం 6-30 గంటలకు చెంగాబజారువద్ద అన్నాపిళ్లెపీధి నెం 97 ఉపాసనయందరమున ప్రార్థనసన్ని యి. గ్లీఫులో తాయమానవర మతిమును గూర్చి మతోపన్యాసము గావించెదరు.

భూ. వెంకటపతిరాజుగారు:—ఫిజీదీవుల విచారణసంఘ సభ్యుడుగ వెన్ న భూపతిరాజు వెంకటపతిరాజు ఎం. ఎల్. వి. గారు రేపు ఉదయము బొంబయి మెయిలులో మదరాసు చేరుదురు. రేపు సాయంకాలము (9 వ తేదీ) 5 గంటలకు నుకురానుపెట్టి పీధిలోని జి. ఎ. వరీశనుగారి కార్యాలయమున మదరాసు మితవాద సంఘమువారు వెంకటపతిరాజు గారితో కలసి సంతరించెదరు.

విదేశ వార్తలు

డబ్లిను వివాద నాటకము.

ముగింపునకు వచ్చుచుండుట.

అనేకులు పట్టుకొనబడుట.

లండను, జూలై 6:— బ్రూగారకాతుగడయిన విమలమునుగూర్చి "ఈవినిగూర్చును" డబ్లినువిలేజుకుదు కట్టించి వాడు. కేక్లెలువీధి హోటలు వెనుక ప్రక్కననుండిన భామనులే నునండుండివాడు బయటకువచ్చి. పైకెక్క గడవిడలను చేయ గానే, కెల్లెజుడా బయటకు నెట్టుబడిను. డెయిలుఇరానులో కొంతకాలము సభ్యుడుగ నుండిన ఓకానరు మరియూగురితో కూడ వెలుపలికి వచ్చెను. వీరిని కెక్లెలరులు చుట్టుకొనిరి. ఒకని భుజము రక్తస్పనానామై కట్టుకట్టుబడి యుండెను. సన్నిపాతము గలిగినవానినక "మీయి మాత్రే" అని చిరవరకు పోరాడితి"మని యురచెను. కొన్ని నిమిషములు గడిచినదివఱకు అతను కంటుచు అటునటు తిరుగుచు. వైద్యుడు వలనిని నెత్తుదిగ నివారించెను. ఈ లావుగ రక్తస్పనము మిగిలి. బ్రూగావై తుపాకు గుండ్లనువేసిరి. బ్రూగా క్రిందపడి చనిపోయెను.

2 కానరు సంతోషముతో మతో మాకన్న విధిముగ నెవరును పోరాడియుండ ర నెను. దీవెలగా ఎచ్చట నున్నాడని ఆతనిని ఒకరడిగిరి. వారందరును మాడుదినముల క్రిందటనే పారి పోయిరిని ఆతడు చెప్పెను. కొంచెమునపు అగిన తరువాత అంద రని పట్టుకొనివెళ్లిరి.

రాత్రి పదిగంట లకునదికి కేక్లెలువీధిలోని దురంతములు ముగింపునకు వచ్చుచుండెను. బ్రూగా నేనానామకత్వముననుండిన చివర 6 గురు ఇరెక్లెలరులు కేక్లెలువీధిలో. సాయంకాలము 4 వరకు డెవెలెరా కన్పించెదరు. పోరాటము ఇందుమించుక రాత్రి 10 గంటలవరకు జరుగుచుండెను. కట్టవములు-మాడుహోటల్లను తగులబడుచునేయుండెను. గ్రాన్విల్లహోటలు లోనుండి విప్లవకారు లింకను ఇండ్లను తగులబెట్టిరి. కాని మంటలు వారివై రాను మొదటిదితరువాత వారు పీఠిలోనికి రావలసి వచ్చెను. రాత్రిములందు కాంతము: నున్నదని వార్తలు వచ్చుచున్నవి.

నిన్నుడెట్టి నునందు అయినగురు చనిపోయిరి 14 గురికి గాయములుతగిలెను. వారమునకంతయు 269 మందికి గాయములు తగిలెను. 69 మంది చనిపోయిరి.

విప్లవ కారులు.

గతరాత్రి కేక్లెలువీధిలోని గ్రాన్విల్లహోటలునందు కేర కాగతులైనవారు 116 మందియనియు, వారిలో నిరపురు (ప్రీ) లనియు సైనికప్రకటన తెలుపుచున్నది. వారికి ఓకానరు నాయకుడుగ నుండెను. వారందరు బయటకు వచ్చినతరువాత కాథలు బ్రూగాను రివాల్యరు తీసికొనినవైచు.ఆతనిని గాయములుచేసిరి. కేక్లెలువీధి నేడు పాడుబడియున్నది. వర్షము కొద్దిగపడుటయు, పొగ విచిత్రముగ నుండుటయు విచిత్రముగ నున్నవి. రిగులబడి పోయిన కట్టవములలో హమ్మముహోటలు, క్రాను,గ్రాన్విల్లవిల గ్రామంహోటల్లను గలవు. 1916 వ సంవత్సరపు విప్లవము తరువాత కట్టబడిన పోస్టాఫీసు, బ్రూమ్యేఆఫీసులు, మున్నగుకొత్తి, భవనములు ఈ యుధుద్రవమునుండి ప్రస్తుతము తప్పించుకొనెను.

రాత్రియంతయు కేక్లెలు వీధులలో ఇరెక్లెలరులు పచాకుచేయుచుండిరి. ప్రజలు సేనలో చేరవలెననియు ఇతరులను చేర్చవలసినదనియు 9 మాసములు సేనలోనుండవలెననియు, వివి ఘటాని బాగుగ నిర్దిష్ట ప్రజలు తోడ్పడవలె ననియు ప్రభుత్వమువారిప్రకటన తెలుపుచున్నది.

ఈదినము కాథలు బ్రూగానీతి కత్తెముగనన్నది. అప్ప క్రిలో ఆపకేమనుగూడ చేసిరి.

జేబు రాకుమారుడు

భారతమును గూర్చి ప్రధానమంత్రితో

మాటలాడుట

లండను, జూలై 6:— కేల్సరా కుమారు డీముదయము 10, దొనింగ వీధికి పెదది భారతదేశ పరిస్థితుల గూర్చి ప్రధానమంత్రితో ప్రసంగించెను. అతడు పీట ప్రభువును, ఎంటర్లను ప్రభువును ఉండెరి.

నేటాలు శాసనములు

భారతీయుల కష్టవరంపరలు

చర్చిలుగారి పట్టుదల

లండను, జూలై 6:— నేటాలు రాష్ట్రీయ సభయందు భారతీయులకు ప్రతిహేళముగ నీనుధ్య ప్రవేశపెట్టబడిన మాడు బిల్లుల విషయమై ఏమైన ప్రవేశము పుచ్చుకొనెదరా యని ప్రజలసభలో కర్నలు వెజ్యుడ్డు ప్రశ్న వేయగా, ఆయధికారము గాని, భారతీయుల యభిప్రాయములకు ప్రతిహేళముగ శాసనముల గావించుటవ్యాపకము అని యాలోచించుటగాని యూనియను ప్రభుత్వమునకే తగునని చర్చిలుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

భారతదేశములోని ఆంగ్ల పత్రికలును హైదరాబాద్ పత్రికలును ఏకగ్రీవముగ శాశాసనముల ఖండిం చేసినయను, చర్చిలుగారు దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమునకు ఆ విషయమై సలహా వొసగుట యుచిత మనియు కర్నలు వెజ్యుడ్డు గట్టిగ చెప్పెను.

యూనియను ప్రభుత్వమువారి నిర్ణయముతో తాము జోక్యము కలిగించుకొని వారితో మనఃస్ఫూర్తి చెట్టుట తమ పని కాదని చర్చిలుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

శాస్త్రీగారు

సిడ్నీ జూలై 6:— శాస్త్రీగారు న్యూజిలండుకు పయనమైరి.

అశాంతి స్వభావము

రోనాల్డుషే ప్రభువు శిశిప్రాయములు

లండను, జూలై 7:— రోనాల్డుషే ప్రభువు ముఖ్య అతిథిగ నెంటలు ఆషియానుభుమవారు తమ వార్షికోత్సవమును గతరాత్రి లండనునందు జరిపిరి. పీలుప్రభువు అధ్యక్షతకొప న్యాసము వొసంగెను. గతర్నరు పదవిని గూర్చి పీలు ప్రభువునకు భారతమునుండి ఒక మిత్రుడు మాకు రోనాల్డుషే కంటివారి నొకరిని బంపును. అంతయు బాగుగ నుండునని ప్రాసిస్టు ఆతిథు చెప్పెను. ఆ జాబును బట్టియే రోనాల్డుషే ప్రభువునెడల ఎంతగౌరవముండ కనుగొన దగునని పీలుప్రభువు తలచెను.

రోనాల్డుషే ప్రభువు భారతదేశముకాంతి యెటుల అభివృద్ధిచెందెనో వర్ణించెను. బ్రిటనులును భారతీయులును ఒకరినొకరు బాగుగ గుర్తెరింగి ప్రసరింపవలెను. మనమై రాజ్యాధికారబాధ్యత యున్నంతకాలము లా నెడల గౌరవముండునటుల మనము చూడవలెను. భారతదేశముపై బ్రిటిషు అభిప్రాయములను చొప్పించగూడదు. అట్లు చేసినచో ఆదేశము నిరాకరించును. విధిచేక ఆతడు కఠినదర్శ యవలంబింపవలసి వచ్చెను కాంతిని నెలకొల్పుటయే ఆని ముఖ్యోద్దేశ్యము. లేకుండిన భారతీయుల వాంఛలుట్లు ఆతనికి సానుభూతి యుండెను. ఆతనియెడ ముఖ్యులగు భారతీయులు సమద్దేశ్యముల గలిగి యుండిరిని రోనాల్డుషే ప్రభువు తెలికెను.

జర్మను వ్యవహారములు

రిపబ్లికు సంగతులు

బెర్లిను, జూలై 6:— నిన్నటి రిపబ్లికను ప్రతిగ్రనములకు ఫలితముగ రక్తపాతము సంభవించెను. మెగ్డెబర్గు సమీపమున నుండి కోమర్కెనుబగ్గునందు ఒక రిటైర్డు క్యాప్టెను. ఎడ్వీటు. మే నేజరు చనిపోయిరి. వైయిస్సేవనునద్ద ఒకరు చచ్చిరి. 19 మందికి గాయములు తగిలెను.

లండను, జూలై 6:— ఇంటిరియరు మంత్రి డాక్టరు కొయెస్టరు రెయిన్స్టాగునందు రిపబ్లికు సంగతులు బిల్లును ప్రవేశపెట్టుచు, దాని యావశ్యకతనుగూర్చి యుపన్యసించెను.

బెర్లిను, జూలై 6:— జ్యుకెసు, కాక్సనీలందును అల్లరలు జరిగెను. డౌనుహోఫ్లోనుల ఆయుధముల లాగుకొను సుద్దేశ్యముతో మూక వాడి నెడలె ను. సోమర్స్ న్యు బర్గునందు జరిగినట్లులలలో నుమా దిరువడియెనువేలమంది పాల్గొనిరి. పదిమందికి గాయములు తగిలెను. ముగ్గురు చనిపోయిరి. ప్రభుత్వమును కొయిలిమన విధానమున జరిపించుట కన్ని పక్షములవారును అంగీకరించిరి. ఇండిపెండెంటులకు స్థానముండవచ్చును. రెయిన్స్టాగులోని నెంటర్, డెమోక్రాటికు పక్షములవారు జర్మను ప్రజాపక్షమువారి కొకయుత్తరమునుబంపిరి వారు ప్రభుత్వమునందు పాల్గొనుదురా యని యుత్తరమునందు ప్రశ్న యుండెను.

భారతదేశోద్యోగులు

ముందుగ రిటైర్మెంతు విషయము

లండను, జూలై 6:— లండను ట్రెయ్యుఫలిక సిమ్మన్లే ఖకు డీక్రింది త త్రివార్తను బంపెను. భారతోద్యోగులు రిటైర్మెంతు కిప్పు. శ్రోతగా గావించబడిన నిబంధనలు మునుపటి కన్న మరుగుగ నుండిన ను, వారు భారతదేశమున కనవరచును నభిప్రాయము వ్యాపించియున్నది. వారిసేవినము. మాపించుచుందురు. కనుకయీషయము గవనింపదగియున్నది.

రాజకీయవాదులు విమర్శించుచు, ఉద్యోగులను సమర్థించుచుని ప్రభుత్వమువారు నమ్మకము బలుకుట యవసర మని తోచుచున్నది.

కెయిజరుతో సంభాషణ

లండను, జూలై 4:— ఒకపత్రికా విలేఖనుతో జర్మనీ వెనుకటి కెయిజరు ఈవిధముగ జెప్పెను. జర్మనీకి మరల సార్వభౌమ పరిపాలనము గలుగును. కాని సేన మాత్రము అచ్చటకు వెడలను. సేనిచ్చటనే కాలము గడుపుదును. శాకింకే మియు ఆక్రమింతు.

ఆంగ్లో-కర్నియను కంపెనీ బిల్లు

లండను జూలై 6:— ఆంగ్లో కర్నియను కేమెంటు బిల్లు ప్రజలసభ మాడవ రీతింగు నామోదించెను.

శ్రీత్యాగరాజ హృదయము

సంగీతాభిమానులకు అగత్యముగా కావలసిన యొక గ్రంథము.

ఇది సంగీత సాహిత్య విద్వాంసులైన

కె. వి. శ్రీనివాస అయ్యంగారిచే రచియింపబడినది.

ఈ పుస్తకము నుమారు 580 పుటలుగల నాలుగు సంపుటములుగ మంచి గ్లేజు కాకితములో ముద్రింపబడి మేలులైదు చేయబడి యుండునది.

4 సంపుటములుగల సెట్టు 1-కి ధర రూ. 16. సంపుటము 1-కి రూ. 4.

మొదటి సంపుటము తయారై యున్నది.

రెండురూపాయలు ముందుగా మా కంపెనీకి పంపి ఆర్డరును రిజిస్టరు చేయు కొనువారికి ఒక సెట్టు 12 రూపాయల కివ్వబడును. తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఇందలి విషయములు:— మహానీయులగు శ్రీత్యాగరాజ అయ్యంగారిచే రచియింపబడిన కీర్తనములలో 300 కీర్తనములను చక్కబెడిచి వానికి అవతారిక, మూలము, ప్రతిపదార్థము, విశేషార్థములును, రాగలక్షణము, స్వర సాహిత్యములును వ్రాయబడియున్నది.

గాన భాసగర

ఇందు సంగీతశాస్త్ర రహస్యములన్నియును స్వరతాళములతో అనేక కీర్తనలును, స్వరములు, పల్లవులు మొదలగువిని పాడుటకైన ఉపకరణములును ఇందు గలవు. దళసరి కాకితములో ముద్రితమైంది. మంచి గ్లేజు కాకితములలో ముద్రితమై మేలులైదు చేయబడినది. వెల రూ. 7-0-0.

(147)

ఎమ్. ఆది కంపెనీ, ఎస్.ఎస్. నేడు, మద్రాసు.

ముఖ్యులు పట్టుకొనబడుట

మాస్ట్రీనిసతి

మంగళవారము రాత్రి డివెలరాలో గూడ కేకలు వీధి వండి పారిపోయినట్లు, డివెలరా సంగ్రహకమంత్రి యొక్కయు కను రాబట్టబడ్డనుట దానిందు ఒకయింటిలో ఆరెనుచేసిరి. ఈ బాధను అంగ్లో ఆయిరిషు సంధిపత్రమునందు దక్కతు చేసిన వారిలో నొకడు.

పట్టుకొనబడిన చివర 16 గురిలో నిద్దరు స్త్రీలుండిరి. వెనుకటి కార్కు లార్డు పేయరు టెరెన్సు మాస్ట్రీనిసతియు, మాస్ట్రీని అంశ్యకర్మ మరుగటినియు ఉరితీయబడిన కెని మరొక చెల్లెలగు కాథలినును ఆయిరువురు స్త్రీలు. వారు విప్లవకారులకు సహాయము చేయుచుండిరి. సుఖముగ నిండ్లకు బంపెదమని వారిలో చెప్పినను వారు నిరాకరించిరి.

మాడుదినముల క్రిందటివరకు డిఫెండరులలో డివెలరా అస్తిమస్థులు, చార్లసు, కాంటెను మార్క్సి వెను లుండిరిని ఒకానరు చెప్పెను.

ఒకానరు వీధి.

లండను, జులై 1:—రాత్రి మంత్రియు ఒకానరు వీధి అగ్ని బాల్లలయందు మెయిండ్లను. బాల్లలు వ్యాపింపకుండ వైశ్యులు ప్రయత్నించిరి. దినమంతయు కష్టపడి పనిచేసిరి. సగము లోని ముఖ్యభవనములు సుమారు 25 వరకు తగులబడిన. హోటల్లవనతి యిదివరకే తక్కువగ నుండెను. ఈయన ద్రవ్యములన యింకను కష్టముగ నుండును.

డబ్లిను నాటకము ముగిసినది. డబ్లిను నుట్టుప్రక్కల గ్రామములలో నుండు విప్లవకారులను పట్టుకొనవలెనని సేవలు నైకులు తలచుచున్నారు. ఎన్ని స్కూల్స్, వెస్టమన్యులు ఇరెగ్యులరును, సేవనల్ నైకులును దీక్షింపబడ్డారు. టిప్పరరి, వెస్టుమెతు, కింగు కాంటి, లెజిములందు యధ్యులు ప్రారంభమైయున్నది. సేవనలు నైకులకు జయము గలుగుచున్నది. స్టిగ్ నుండి పోపోవుటకు ముందు ఇరెగ్యులర్లు చిందరవందరచేసిరి. చాలమంది చనిపోయిరి. వివరము లింకను తెలియలేదు.

ఇరువురు స్త్రీలను విడుదలచేయుట

డబ్లినులోని స్థితి

డబ్లిను పోరాటసంద్యమున ఆరెనుచేయబడిన మాస్ట్రీని సతియు, గవినబారిసతియు వెంటనే విడుదల చేయబడిరి.

డివెలరా క్రాంతియై యుండెనని యనుకొనుచున్నారు.

డబ్లినునందు కాంతి నెలకొనెను. వర్తకము వరల సాగుచున్నది. కేక్విలు కిథిలో నింకను మంటలు లేకుండ పైకబ్రాకెను వారు ప్రయత్నించిరి.

కేక్విలు వీధిలోని నవ్వును సుమారు ఏబదిలక్ష లుండునని అంచనా వేయబడినది.

ప్రావిషనలు ప్రభుత్వమువారు సేవలో చేరుదని పంపిన యాహ్వానము ననుసరించి అసేతులు చేరుచున్నారు. డబ్లిను యాధ్యమునందు జయము గలిగినను ప్రావిషనల్ ప్రభుత్వమున కపాయము తప్పలేదని తలంపబడుచున్నది.

బ్రిటిషు పార్లమెంటు

ప్రజల సభలో ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ప్రావిషనల్ ప్రభుత్వమునకు అసే వాయవిమానము లొసంగబడినది చర్చిలు గారు చెప్పిరి. అవి ఎవరినై యుపయోగింపబడినవి అల్పము ప్రతినిధి యడుగగా, ప్రావిషనల్ ప్రభుత్వాధికారమును ధిక్కరించిన వారిపై యుపయోగింపబడినవి చర్చిలుగారు పలికిరి.

లండను, జులై 6:— ఇరెండులోలా, ఆర్డరులను సంక్షేమము ప్రావిషనల్ ప్రభుత్వమునకు చాల కష్టముగ నుండెను. ప్రావిషనల్ ప్రభుత్వమువారు చాల ప్రశంసాపూర్వకముగ చర్చ నవలంబించినారు, స్థితి మునుపటికన్న ఇప్పుడు బాగుగ నుండెనని ప్రభువులసభలో బర్నిస్లే డుప్రభువు చెప్పెను.

వచ్చే ఎన్నికలు

అమ్యుటర్లు, జులై 6:— క్రొత్తనట్టు సామాజిక ప్రాతినిధ్యమును, స్త్రీప్రాతినిధ్యమును గలిగినది. ఎన్నిక లిది వఱకు జరిగెను. వోటరులు ముప్పుదిలక్షల ఇంకవదియైదు వేలను మించియున్నారు.

ప్రియమిత్రమా!

అబ్బబ్బ, ఏమి దగ్గు! ఏమి దగ్గు!!

చూడలేక మిక్కిలి కష్టపడుచున్నాను.

దడ్డిను అస్తాకన్ అను ఔషధమును సేవించిన నెమ్మదించును

బుడ్డి 1-కి ధర రూ 1-12-0. బుడ్డి 1-కి ధర రూ 1-12-0.

దబ్బూ స్మిత్ అండు కో., (లిమిటెడ్) మాంటురోడ్డు, మదరాసు
W. E. Smith & Co., Ltd, Mount Road Madras.

ప్రొటెక్టర్

(2)

దంత వ్యాధి సంహారిణి

సకలరోగములను పోగొట్టు నొక కుటుంబాధము

ఈ ఔషధము 2 జొన్ను నిశ్చయ కలిపి దినము రెండుపూటలు పుక్కిలించిన పంటికోప్పి, పండ్లు జలుపించుట, పంటివండిక క్షయ, చీము ప్రవించుట, దుర్వాసన, పండ్లు ఆడుట, వీటిని పోగొట్టి, పండ్లునుగట్టిపరచును, నోటిని మువ్వనతో నుంచును. పండ్లు శుభ్రముగ నుంచును. బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0.

సుఖిన్ జాన్ (నూతనోత్పత్తి)

గాయములకు, కీళ్ళపట్లకు, నొప్పులకు రొమ్మనొప్పులకు, కాళ్ళచేతుల పట్లకు, మెడనొప్పి, కంఠనొప్పి, చర్మముమీద మంటలకు, దగ్గుకు, శీశిలము, జలదోషము, విషజ్వరములకు, నడుమునొప్పి, కత్తిగాయములకు దోచ కాటుక, ఇతరవిష కాటుకలకు, ఇంకను అన్ని నొప్పులకు వైపురీ, తైలము మొదలగునవి పూత పూయు సకల నొప్పులకును ఉపయోగించును. బుడ్డి 1-కి రూ 0-8-0.

మదరాసు కెమికలు ఇండస్ట్రీసు (లిమిటెడ్) పోస్టుబాక్సు నెం నెం. 1208, మదరాసు.

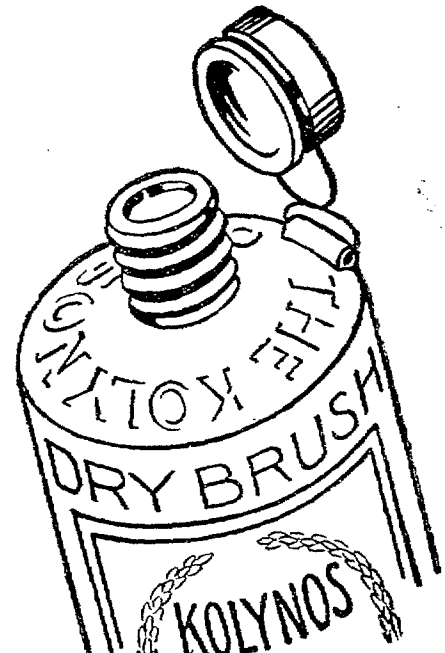
శ్రేష్ఠమైన ఒక వస్తువు

కొలినీస్

డెంటాల్ క్రిమును

ఒక డబ్బాలోవేసి

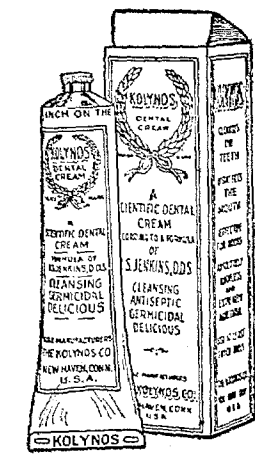
మూతవేయుబడిగది

కొలినీస్ ఒక శ్రేష్ఠమైన డెంటాల్ క్రిము. గమక సే మేము దానిని ఇంకను బాగుగా ప్యాకుచేసి పంపుటకు నిర్ణయించుకొంటిమి.

ఇప్పుడు యిచ్చుటనే ఒక డబ్బా ఒక మూతతో సహాయము. మూత కొలినీస్ గొట్టమునకు కట్టబడి యున్నది. అది పోగొట్టిపోదు; క్రిందపడదు, కాలము కూడవచ్చును, శ్రమయుండదు, క్రిము చాలకాలమువరకు బాగుగానే యుండును.

గొట్టమునకు మూత కట్టబడియుండునట్టి కొలినీస్ నే మీరెప్పుడును మీ మామూలువర్తనని కద్దరుండి కొనుడు.

KOLYNOS

డెంటాల్ క్రిమ్.

THE KOLYNOS COMPANY
New Haven, Conn., U.S.A.

Representatives for India:

MULLER & PHIPPS (INDIA) Limited

Madras Calcutta Bombay Karachi Rangoon

164, చెన్నాబజారుకోడూరు, మదరాసు.

దుందుభినామ సం||రం ఆషాఢ శు||ంక, శనివారము

కృతజ్ఞత

శ్రీశ్రీశ్రీ రాజా వాసిరెడ్డి, శ్రీచంద్రమౌళీశ్వర ప్రసాద్ బహదర్ మన్నెసుల్తాన్ వనైరా చింతల పాటి వంటుబమిందారు దొరగారు ముక్త్యాలనుంకి దయతో బంపిన ఈ క్రింది గ్రంథములను కృతజ్ఞత తోను విన్నవ్రతతోను నందికొన్నారము. అనితర సాధారణమును నశాకికమునకు శ్రీవారి యాదరా భిమాన పురస్కరమును నౌదార్యమును వారికిగల యప్రతిమానమును భాషాభిమానమును పొండితీ మహిమమును సారస్వత సేవను ఈ గ్రంథములు పేయినోళ్ల జాటుచున్నవి.

పంపిన గ్రంథములు

- 1 శ్రీకృష్ణ భారతము. ప్రథమ ద్వితీయసంపుటములు. గ్రంథకర్త శ్రీకవిరాజు శ్రీపాద కృష్ణ మూర్తి శాస్త్రిలుగారు. వెల ఒక్కొక్కటి రు 3 లు.
- 2 హలాస్య మాహాత్మ్యము:—గ్రంథకర్త మల్లంపల్లి బుచ్చికవివరులు. ఆత్మాశ్వాసములప్రబంధము. వెల రు 3 లు.
- 3 లలితాబోపాఖ్యానము. ఆతుకూరి పాప యామాత్యప్రణీతము. ఇది ఎన్నిదాశ్వాసముల ప్రబంధము. వెల రు 2-8-0 లు.
- 4 కృష్ణామాహాత్మ్యము:—తాతంభట్టు గురుమూర్తిశాస్త్రిప్రణీత మగు మూడాశ్వాసముల పద్యకావ్యము. వెల రు 0-12-0
- 5 శరభరాజీయము. (వెద్యవిషయక మగు పద్యప్రబంధము) తుళ్లూరి శరభరాజప్రణీతము. నాలుగ్గాశ్వాసములు గలది. వెల రు 0-12-0.
- 6 వేంకటాద్రి గణపత్యావళి (సంస్కృతా లంకారశాస్త్రము) గ్రంథకర్త చల్ల వేంకటశాస్త్రి గారు వెల రు 1-0-0
- 7 రాజ్యలక్ష్మీ పరిణయము. గ్రంథకర్త కల్లూరి విశాలాక్షమ్మగారు. ఇది నాలుగ్గాశ్వాసములు గల చిన్న పద్యకావ్యము. వెల రు 0-6-0.
- 8 బ్రహ్మచందచంద్రిక. కటికనేని రామయ్య కవిప్రణీతము. అద్వైతవేదాంత ప్రతిపాదక మగు ఖండకావ్యము. వెల రు 0-3-0.

కూటముద్గరము (వెద్యగ్రంథము) మాధవ పండిత విం చితము. వెల రు 0-4-0
వీనినిగూటించిన మాయభిప్రాయమును ముస్సం ప్రకటింపగలము—సంపాదకుడు.

గ్రంథ పరిచయము.

ఈ క్రింది గ్రంథములను విమర్శనాత్మక మశాస్త్రాలయ మునకు బంపిన ప్రకాశకులకు గ్రంథకర్తలకును కృతజ్ఞత జూపుచు మాచదువరులను ఆగ్రంథముల పరిచయమును గల్గించుకొన గోరెదము.

పంచానన మహాసంచిక:—ప్రకాశకులు పంచానన పత్రికాధిపతులు. సోంపేట, గంజాముజిల్లా. వెల చందాదారులకు రు 1-4-0 ఇతరులకు రు 3-0-0. ఇయ్యది పంచాననపత్రికా పత్రికను బయలుపెట్టిన ప్రథమసంవత్సరాది సంచిక. ఈ సంచిక 110 పేజీలతోను విశ్వబ్రాహ్మణజాతమునకు సంబంధించిన మహాశయాల యమాల్యములగు వ్యాసరాజములతోను చిత్రపటములతోను శోభిల్లుచున్నది. విశ్వబ్రాహ్మణజాతముయొక్క ఆనూచానతను దెల్పునైన చంద్రబ్రహ్మనాక్తముల వివరణములు నైత మియబడినవి. ఆంధ్రదేశమునందు ఇంకవజును సంవత్సరాదిసంచికలను చిత్రప్రతులతో సహా ప్రచురించిన పత్రికలలో నిది మూడవది. సంచికయంతయును విజ్ఞానప్రదములను విశ్వబ్రాహ్మణోత్తేజములు నగు సుత్తములగు వ్యాసములతో రాజిల్లుచు నేత్రపర్య మొనర్చుచున్నది.

శ్రీకృష్ణసూరభారము:—గ్రంథకర్తలు ముత్తేరాజు నుబ్బాగారు ఎం.పి. ప్రొఫెసరు, నోబిలుకాలేజీ బంధకు ఇది మూడవముల కొత్త పాటకము. ఇంగ్లీషు కథానకము పారిజాతాపహరణము నందలి పుణ్యకవితమునకు సంబంధించినది. అనగా పారిజాతాపహరణ మై:పిమ్మట దేవేంద్రులకు పునః పారిజాతలబ్ధి కలుగుటకును, కృత్యభావకు భర్తృవాలక్ష్మి గర్వగర్వపూరిత జేయుటకును, దుక్కిణ్యులకు పాత్రికగ్యగరిమను నిరూపించుటకు నై నారదుడు సత్యకు పుణ్యకవితము నాపదే శించి దానినుండు శ్రీకృష్ణుని దానము వదలి ఆత్మైక్యస్థుని సూరభారమున సత్యకు అమృతవిషయమునకు జెందినకథ. ఈ కథములనునందు పరిమితకేరర యయ్యును, సంధాత్మరచనాని తేవమున (కొంగ్రెస్సర్లయై నవఃవోస్మేన ప్రతిభా సంవిధాన కాసికతై ప్రదర్శకులను ప్రపాతకులను సమముగా రసనుభా సేవనమున, దనియించబాలియున్నది. ఇతికృత్తిరారాధనాచారురి యును - దానినిమించిన కల్పనాకాశలమును, ఆయాభయమును మించిన గ్రహవైపుణి యును, వీనినన్నిటిని మించిన ప్రస్తావనారచయితల సంస్తవమును ఈ గ్రంథమును సమస్తవిధముల వెల యించుచున్నవని మాభావము. గ్రంథములు గ్రంథకర్తలయొద్ద లభించును. వెల రు 1-0-0.

ఆస్పృశ్యత పూర్వాచార విరధము:—ఇది శ్రీకృష్ణా శ్రమగ్రంథములవారిచే ప్రకటింపబడిన మూడవకరపత్రము. దీనిని రచించిన వారు పుతుంబాక శ్రీకృష్ణయ్యగారు. ఈ చిన్న పుస్తక మునందు యుక్తియుక్తముగను సప్రమాణముగను ఆస్పృశ్యత పూర్వాచారమునకు విరధియని నిరూపింపబడినది. పుస్తకము చిన్నదయ్యును, గుణమున మిన్న. గ్రంథములు కలసివో శ్రీ కృష్ణాశ్రమమునకు (వెదపాలెము - దుగ్గిరాలపోట్లు, గుంటూరు జిల్లా) వ్రాసిన లభించును.

లక్ష్మీసరస్వతీ సంవాదము:—గ్రంథకర్త సత్యవోలు సోమసుందరకవి. ఇయ్యది సకలాలంద గ్రంథమాలిక (కొత్త పల్లి, పితాపురము) వారిచే ప్రకటింపబడినది. ఇందు లక్ష్మీసరస్వతులకు జరిగిన సర్వాతిశయిత్వమును గుటించిన వివాదము సరళమైన గద్యభాషలో మనోహరముగ వ్రాయబడినది. వెల 0-4-

బాలభారతము:—గ్రంథకర్త వేంకటాచలపతి గారు పి. వి. ఇన్ని సుపేట రాజమండ్రి. మహాభారతకథయం తయు లఘురూపమున సంగ్రహించి బాలర యువయోగార్థమై సరళమగు వచనమున నిందు వ్రాయబడినది. శైలి సరసముగ నున్నది గ్రంథములు గ్రంథకర్తయొద్ద లభించును. వెల 0-12-0

శ్రేత్రాణితము లేక సర్వేనైడు:—గ్రంథకర్త మంగివూడి గంగయ్యగారు, ఎస్. చిక్కాబ. ఇందు భూమిని సర్వేచేయుటకు కలసిన సమస్తవిజ్ఞానమును సులభశైలిని వివరింపబడినది. ఇది గ్రామోద్యోగులకు మిగుల నమకూలమైనదిగ నున్నది వెల 0-12-0

నూక్తియక్తాః:—గ్రంథకర్త సత్యవోలు సోమసుందరకవి సంపాదకులు చెలికాని లచ్చారావుగారు, చిత్రాడ, ఇది సంస్కృతములోని నూక్తివళి కాండీకరణము. ఇందు భృగ్వధర్మ విద్యా కథల మున్నగుపద్యములతో భర్తృచారి ననుకరించి న సేక సుభా. పితములు మూల్లోకములతో సహా సేకరించి యాంధ్రానువాద ములతో ముద్రింపబడినది. ఆనువాదములు ఆయాశ్లోకముల సరిగా పద్యములం దుకరించిన నేర్పు మిగుల సంస్తవనీయము. గ్రంథము లలితమై సర్వజనపరిగ్రాహ్యమైయున్నది. వెల 0-6-0

ఆస్యవైశ్యగోతరత్నావళి:—గ్రంథకర్త నడింజల్లి నూర్య నారాయణమూర్తిగారు రాజమహేంద్రవరము, వెల 0 2 0. ఇందు వైశ్యమహాశయలయొక్క గోత్రముల వివరములన్నియును సంపూర్ణముగ నీయబడినవి. ప్రతి ఆస్యవైశ్యమహాశయలకును నిది ఆవశ్యక గ్రాహ్యుని తలచెదము. గ్రంథములు గ్రంథకర్తయొద్ద లభించును.

నిందాపహరణము:—ఇదియొక చిన్న పద్యకావ్యము. గ్రంథకర్త విస్వాప్రగడ సత్యవారాయణమూర్తిగారు. చరితచందురుని గురించిన కథయే ఇందలి ఇతివృత్తము. పద్యములు లలితములై చదువనింపుచున్నవి. వెల 0 6 0 గ్రంథములు గ్రంథకర్తగారికి (డేవిడి) వ్రాసిన లభించును.

శ్రీవిద్యాప్రకాశ:—ఇది శ్రీసంస్కృతీ నిలయప్రచురములలో నాలవది. ప్రకాశకులు వాణీయద్రాక్షుశాల, బెజవాడ. ఈచిన్న కవ్యకమునందు శ్రీవిద్యయొక్క ఆధిక్యము నిరూపింపబడినది. శైలిసులభమును వేద్యముగను నున్నది.

సంభాషణాశ్రయి యిట్లు పలికినది.

“నాయనారా! యీ దినమున నొకపండితుడు సాక్షిని జూచుటకు వచ్చినాడు. సాక్షి యీ గ్రామమునకు దున్నాడని నమ్మి యాయన యిటుకు వచ్చియుండెను. అయినయెడల తోయి సాక్షి యిటుకును నొక యువశాస్త్రము మిమ్ముని యాతనిని ప్రార్థించితిని. అందుల కాలఁ దగిరించెను అయిన యిదిగో యిక్కడికి వచ్చుచునే యున్నాడు. మీరు లేచి యాయనకు స్వాగతమిండు. (అందఱులు చెప్పుదురు). అయ్యా! మీరు పశ్చాత్తాప మారంభింపవచ్చును.

“నాయనారా! మనజుని దేహతత్త్వము మనస్తత్త్వము కూడ దేశకాలావస్థలకు బట్టియుండు నని చెప్పెను చెప్పిన మాట యశ్చర్యముకాదు. ఏదేమన నేకాలముననే సాత్రము లందు మనము దుడియించునో యా దేశమునబట్టి యాకాలమునబట్టి యాపాత్రయింట్టి యాతని దేహ మనస్తత్త్వము లుండునని మన వాఁజ్ఞప్రాయముచున్నాము. ఉష్ణప్రదేశము లందు బట్టువారు సన్నిహిత సూర్యరేఖముచే గాలవర్షమున నుండురు. సామాన్యోష్ణప్రదేశముల బట్టివారు సర్వసాధారణముగ బట్టువారు కలరాదుల యున్నారు. శీతలతీత ప్రదేశముల బట్టువారు మంచుద్వారే దెల్ల నుండురు. అత్యుష్ణ ప్రదేశములందు బట్టివారు దేహములు కొలదికాలములో నెదిరి పట్టుకొని పోవుచున్నట్లు యిందొక ర్శలోకాక్షరమున మొందును. ఈ ప్రదేశము లందలి పురుషులు దాదాపుగాఁ బరువేరు సంభ్రాంతములకే భాగము నెదిరి యిరువది యయిదు పాత్రల బూర్జులన్నియులై యుండి యంతటి సుందరము యుత్తరవర్షమునకే బడి క్రమముగా క్షీణించి నలుగదిలోపలనే నాశనమొందుదురు. నిజముగా నార్యావర్తసామగ్గాయికాయుత్పత్తి ముప్పదికంటె నెక్కువమే లేదని నే ననుకొందును. మననాక్షేపణకే భాగ్యతోఁగిని పదునెడయేటికే వాసపాము వంటి బిడ్డకుఁ దగ్గడిమై నాడు తొట్టెలో పాలులేక తాను ప్రక్కమీద నొకటికే యెప్పుడు నాశనమగునో దిగిపోవును. మగవాని బ్రతుకే యిటులుండనిర నాడుదానిబ్రదుకెంత చింతాకరమో యోచింపుడు. పదియేడలకు సమస్త స్నానమునాడే పునస్సంభావము గల్గవేదన పడలేక పాపపడిండునుండెడల బదునొకటకయేట తొండ పిల్లయింత బిడ్డకుఁ బిండి బొమ్మ కంటె కల్లి. రామరామరామా! ఇది గౌరవార్థగ్రాంత్యము. తాను గన్న పిల్లవంటి కొడుకొకడుతోఁగి తా నాడుకొనవలసిన మునుస్సులొకంత పూచితోఁ జేరిన యా కుటుంబావస్థయింప భారము పర్వతమునలే యైనయెడలకన్న దామెలదు కెంత మహాకష్టమో యిట్లు మో చెప్పవలయునా? తల్లియే పిల్లయొకప్పుడా మెట్టి యెంత పిల్లయో? సూతికాదిరోగములకై మందులు తిని, పిల్లరోగములకై చిప్పిడి పథ్యములు చేసి. పిల్ల యెప్పుడో చేత రాత్రులు నిద్రలేక, పథ్యభోజన మగుటచేఁ పగటినిద్రలేక, యన్ని దారులు విగించిన కొట్టుగదిలోఁ జేయింబగల్గు వెలుగు చున్న గంటవంటి దీపముగలగిన దుర్గంధముచేత, వాము వెల్లువైపోట్టు భూగర్భ గొట్టుచేత, మ్రొగిన యిగురు మాత్రల తేక తేకచేత, నూసిరి నలుపకండ మంతసాని విగించిన యేనుగ మెలత నడుముకట్టులకుఁ గలిగినయా యాసముచేత, బిల్లవాని చేడిమి రోజుకు నలకవంచముక్రిందఁ బెట్టిన యూరకుంపటి పొగవలనఁ గలిగిన యొక్కరిబిక్కిరించేత బిల్లికొడువవాయు త్రనే మలలఁ బిచ్చుటవలనఁ గలిగిన రక్తమాలినయ్యచేత సమస్త బాధలు సడిపడి తన తల్లికడుపు కలకు యున్నయెడలఁ దానే సూతికాగృహమునుండి యావలికి వచ్చును. తన బిడ్డ నిర్భాగ్య రాత్రయగునెడల సూతికాగృహమునుండి యావలికిఁ దిసికొని పోవలయును. హరిహరి! ఈ బాధ యెంతయైన మన దేశమున నున్నది. దేహవికలమునగున్ బిల్లి యింకఁబాలును.

మనవారిబుద్ధిలు బహుశీఘ్రముగ వికలించుచున్నవి. కొలదికాలమేపరిమితి త్వంతానే వాటిపోవుచున్నవి. బుద్ధి జాతి యత్యుత్కృష్టమగుట కేమాత్రము సందేహములేదు. కాని యతిశీఘ్ర వికలము. అతి శీఘ్రవృద్ధి - అతిశీఘ్రనాశము కలది. ఇంద్రధనువువలె నది యెన్నివన్నెలు చిన్నెలు గలదియైన నగును. కాని బానిసవలెనే యల్పకాలపరిమితి కలది. సమస్త శక్తినికేంద్రమైన నూత్యుఁ దత్వంతస్సహితుఁ దగుటచే నీ

బుద్ధిలఁగుఁ దీనత చందతఁ వైశిష్ట్యము ధాటి విశేషముగ నుండును. ఈ బుద్ధులందు వింతయైన విద్యుల్లతలు ప్రకాశించుచుండును. ఎంతసేపు పరుగు - ఎంతసేపు దుముకు - ఎంతసేపు సమస్తావకాశవ్యాపన శక్తి వీనియందు నిరాఘాటముగా నిశ్చలముగా నున్నది. (ఉష్ణప్రదేశములందున్న నీగ్రోల కట్టున్నదా యను సభలోఁ గే) నాయనారా! చెప్పుచున్నాను ఒక్కదేశమునబట్టియే బుద్ధిభూతానుభవ లండవు. ఒక్క కాలమున బట్టియే యుండవు. ఒక్క పాత్రమునబట్టియే యుండవు. దేశకాల పాత్ర సన్నిపాతమునబట్టి యిది యుండును. ఈ మూఁటినిగూర్చియు నొక్కసారియే చెప్పట కసాధ్య మగుటచేఁ గ్రమమునబట్టి యిప్పుడు దేశమునగున్ బిల్లి చెప్పుచున్నాను. మీ రడిగిన ప్రశ్న సరియైనద - నీగ్రోలు నాశ్రయముకూడ నున్నదేశమందే యుండినను వారివారి బుద్ధుల కంత వ్యత్యాస మేల యుండవలయు నని యడిగినారు. దేశస్థితియే సమానము కాని పాత్రస్వభావము సమానము కాదు. అందువలన నీ వ్యత్యాసము కలిగినది. పాత్రస్వభావ మనగా నేమి? ఆర్యావర్తమున నున్న పాత్రాధ్యక్ష మేమి? అప్రికాలానన్న పాత్రసీమంత యేమి? మొదలఁ దల్లిదండ్రుల దేహ మన స్వభావమే పాత్రము. అత్యులు హిందూదేశమునఁ బ్రవేశించునప్పటికే కొంత నాగరకత కలవారు. ఆర్యావర్తమునఁ బ్రవేశించిపిమ్మట శీఘ్రకాలములో వారి నాగరకత పరిపూర్ణస్థితి వచ్చినది. దేవతా ప్రార్థన లం దేమి, క్రీస్తు విజయ కార్యము లం దేమి, వాణిజ్య కృత్యము లం దేమి, కృషి వ్యాపారము లం దేమి, పరశ్రామికతంత్రము లం దేమి, యఃత్రాది నిర్మాణములందేమి వాని మహాన్నతదేశకు రాగలిగిరి. మొదటిపాత్రము మాతాపితృతత్త్వ విశేష మని చెప్పితిని. ఆ పాత్రముకు సామాన్యపడిన యితర పాత్ర సన్నివేశ మేమనగా రత్నగృహ యని సార్థక నామమును ధరించుటకే కారణమువలన సర్వవిధముల నార్యావర్తభూమి సమస్త మైనదో యాకాణ సమానమే యితరపాత్రసన్నివేశము. నేల యత్యంతము ఫలకంత మైనది. బంగారము పండఁగిన పొద్దివీరత్వము ప్రపంచమున మతియొకటి యేది? ఈవైభవం బహిష్కరణలతోఁగైలాసము వెనుకనుండి కచ్చివైఁజుకు సంధునది. అది దాటి రవంతకుడిత్రక్కకు రాగనే, యభవజటాజాబోధ్యవయో, యనే కోపవయో, నమృతాధిక మాధుర్య ధురీణాః, ప్రవాహముతో, ననేక శతయోజనపర్వతావస్థల ఫలికణ పాటన ప్రాబల్యముతో, ననేక జనాభిరామ వివాసన మాహాత్మ్యముతో నార్యావర్తమున కామూలమండి యామూలఁజుకు జగజ్జనకేయియన ప్రకాశముతోఁ బ్రవహించు నార్యావర్త భాగ్యదేశక యైం గంగాదేవి - మతీరవంతఁ దాటగనే ఘనశిరివైన యెరల్లువైన నానెన్ను శిఖరములైన నేమూలనో యుద్ధునించి వాయువేగముతోఁ బ్రాగ్గిగఁ బ్రవహించి ‘అస్సాను’ నొద్ద మోచేతివాటముగా మఱలి దక్షిణముగఁ బ్రవహించు బ్రహ్మపుత్ర-వెదికాక సర్వవ, మహాగౌతమి, తుంగభద్ర, కావేరి, మొదలగు మహానదులు తమ శీతలత్వముచే తమ సరళత్వముచే తమమాధుర్యముచే తమ పవిత్రతచే తమ ప్రవాహ శక్తిచే నార్యావర్త జనసంఘ బుద్ధితత్త్వమునకు శీతలత్వము సారళ్యము మాధుర్యము పవిత్రతధాటి యొనఁగుటకుఁ బాలి యున్నవని చెప్పట యతిశయోక్తి కాదే. ప్రపంచపర్వతములలోఁ బ్రథమగణమునకు ప్రాతీయవలము భరతదేశ మాతృదేశకు హిరణిమై ప్రకాశించుచుండ, వింధ్యాద్రి వజ్రాల మొల నూలెయుండ, సింహాద్వీపము పాదపీఠమై యుండ, సమస్త ప్రకృతివైచిత్ర్యసన్నివేశ ప్రథమ నిదానమైన భరతవర్తమునందుఁ గవులకు గాయకులకు భక్తులకు భాషులకు కార్మికులకుఁ బితృతేజులకు నేమాత్రమైన లోప మున్నదా? నాయనారా! యిట్టి పాత్రసన్నివేశ మాప్రికాలా నన్నదా! అప్రికాలానే యప్పుడు యేమి? మతియెచ్చుటవైన నున్నదా? 1,80,00,00 చదరపుమైళ్లు గలిగిన నార్యావర్తములో మొలుకు మూడేసి దేవాలయములున్నవే. ఎన్ని మహాగోపురములు-ఎన్ని యద్భుత భవ్యసంభ్రములు - ఎంత శిల్పనైపుణ్యము - ఆహాహా! ఎంతసేపటి నున్న గుహాదేవాలయము లార్యావర్త దేశమునకే కాక యవస్థితికల్ల నద్భుతజనములుకావా? దేవతా నిర్మితములకలె గాక మనవ్యనిర్మితములకలె నున్నవా! తమ ప్రయోజకత్వముచే గాక శక్తిలోపముచే రవంత యొక ప్రక్క కొరగిన ‘వైసా’ లోని దేవాలయమును ప్రపంచాద్భుత సత్తకములొక బాహ్యత్యులు పరిగణించిరి కదా యంతింకంటె నాశ్రయజనకము లగు మన దేవాలయముల సంగల వా కేల చెప్పలేదా? పోనిండు - అందులకు దగవేల! ఇంకఁ జిత్రలేఖన మునుగూర్చి చెప్పెదను. ఈవిద్య బహుమృదులమైన దగుటచే

దేహసౌత్వముచేఁ జిత్రసౌత్వముచే శరీరమనును కోమలతరలైన పూవుల బోడల యధిన మొనర్పబడినది. పుష్పములొని శేసములకైన రవంత కలిసిత కలదు కాని యార్యావర్తమునందలి మణుల - యందులొ మహారాజకాంతల - యంగుళ్ళములందా మాత్రమైఁ కర్మకత లేదే. ఒంటె కుచ్చువైన నుపయోగింపక (నేళ్ళకొనలతోడనే గంగలు పూసి వారు చేసిన వింత సృష్టిలోని వింతవింతవృత్తు లార్యావర్త విజిగిమలగు వైవాద పాడుచేసిన కోటలలోని యంతఃపుర భాగములందలి బద్ధ్యములం దింక - గోదమీడినుండి దుముకబోవుచున్నట్లు - నోరుతెరిచి మాటలాడఁ బోవునట్లు - కులకాంతల యంతఃపుమలొని కేల వచ్చితివి పో! యావలికిఁ బొమ్మని చేయియూఁపుట్లు-వెన్నెయూఁపువైకిఁజుఁపునట్లునే పోయి కన్నులు కృతార్థములగు నట్లు చూడుడు. స్వాదయము తాండవించునట్లు చూడుడు. చిత్రలేఖనవిద్యయు సంగీతము స్వభావవిద్యయు శ్రీలసామ్యముగానవిద్యునుగూర్చి రవంత చెప్పెదను. రాగప్రామానుగూర్చియు తాళప్రామానుగూర్చియు మన దేశమున నున్న యువమూలమైన యగాధమైన యత్యంత విపులమైన యద్భుతావహమైన కాస్త్రము మతియేదేశమున నున్నది? గానకాస్త్రజ్ఞానముఁ బరమావధిని భరతదేశమందే పొందినది-స్వరూప సౌందర్యముచే నేమి స్వరసౌత్వవసాభాగ్యముచే నేమి యది యదియన నేల సర్వవిధములచే సంతూర్ణమైన గానకళాయంత్రమగు వీణ యేదేశమున నుద్భవించినదో యాదేశమున కారదాదేవి, యప్పురకాంతల వెనుకపాటల నడుమ, దేవతల పుష్పవృష్టుల నడుమ, దుంబురు నారదుల సాధు సాధ్వీతి ప్రశంసాలాపపూర్వక శిరఃకంఠములనడుమ, నొడలు తెలియని మహానందముతోఁ దాండవించుననుట కేమైన సందేహమా? మహిమండలిలో నున్న వంగళవాద్యములలో మహాత్మ్యమైనదే! మద్దెలను మించినది మఱియొక గానబడదే!

కవిత్వగుర్తి కాసంత చెప్పెదను. వేదములవంటి ప్రాచీన గ్రంథములు ప్రపంచమున లేవు. వేదములకులలోని కవిత్వవంటి నిష్పన్నయతోఁబుద్ధమైన కవిత్వము లేదు. వేదములవంటివారి కల కెందులకు! వ్యాసునివంటి బహుగ్రంథరచనా సమర్థుడై యొక ఖండములలోఁగూడ నొక్కఁడైన గానబడెడు. వీరరసప్రధాన మైన భారతేతిహాసము ప్రపంచమందలి వీరరస ప్రధాన ప్రబంధములలో నగ్రగణ్య మనుటకు సందియము లేదు. వ్యాసుఁ డొక్కఁడే కాఁ దనయు ననేకు లా పే మ గ్రంథములు రచించి రచయిత మాత్రవివరములు బయలుపడెనటుట సత్యమే. దాని సంగీకరింతుము. పోనిండు. విద్యాభ్యాసించితి శతాధిక గ్రంథకర్తను మతియొక్కని పూర్వపశ్చిమాధ్యక్షముల నగమంపగలరా? కల్ల-వట్టికల్ల. రామాయణకవిత్వముల సర్వాంగములందరమైన కవిత్వము వెనుక లేదు ముందుండదు. పరదేశీయు లింక ప్రబంధ మన నేమో యెఱుగని నితిలో నుండగా మన కాలిదాసుడు నాటకరాజములను రచించినాఁడు. ఉష్ణ దేశమున నున్నవారిభావనాశక్తి యొక్కయెగురులో స్వర్ణమున కెగిరి, యొక్కజెటకాలోఁ బదునాల్గుభువనములు దిగి, యొక్కయూపులో “నలోకంబగు పెండీకటికవ్వల నెవ్వం దే కాకృతి వెల్లునరిని” నేనింపగల మహావ్యాపకశక్తి గలదై యుండును. ఉష్ణప్రదేశ మగుటచేత మనవారికి శృంగారరసమం దధికాదరముండును. ఆ శృంగారరసమే భగవంతునివై బలపిన భక్తియగును. మన యార్యావర్తదేశమున నొక్క గ్రామమున నున్నదైవభక్తులు పాఖండములలో నొక్క దేశ మందైనలేరు. ఆ సేతు హిమచల పర్వతము మతము దాసకైలేనివాడు లేడు. కట్టులో మతము. జుట్టులో మతము. బొట్టులో మతము. మాటలో మతము. పాటలో మతము. బ్రదుకులో మతము. చావులో మతము. చచ్చిన తరువాతఁగూడ మతము. ప్రాక్షకర్మమే మనల నాడించుచున్నదనియు, మన కష్టసుఖములు మన పూర్వ కర్మఫలములై యనియుఁ జడమూలకుండఁ దెలిల్లకుండ వాని నిజభవింపవలయు ననియుఁ బ్రార్థనమున కనుభవమునఁగాని తీయము లేదనియు, భారతదేశమునఁ బరమహంస మొలుకొని బానిసకఱకుఁ బరిపూర్ణవిశ్వాస మున్నది. ఏమి? ఆమెరికా దేశము నొక్క గొప్పవర్తకుని ప్రార్థనమనే మొ యడుగుము. భగవత్తత్త్వము సగుణమా నిర్గుణమాయని యడుగుము. ఆసామానేదో మేమెప్పుడులెప్పించియుండలేదనితరడు చెప్పవచ్చును. అయ్యా! నీ పిల్లవాఁ డింతఁగోభూయిష్టాడై యున్నాడేల యని మన యూరిలోని ముప్పిదాని నడుగుము. ఏమని చెప్పును? నాయనా! పూర్వమం దెవని? క్రుద్ధుకాయ దానవిచ్చిన హేతువునే నిప్పుడిది నాకు సిద్ధించినదనిచెప్పును. మతమే మనమూలంబొని మూలంబై యున్నది. అతాళభావనాశక్తి వ్యాపన ఫలమైన

మనము మనకు బ్రత్యక్షమైనప్పుడు, మనముగ్గుల కూడి మనమును, మన కంటికి దేహము నప్పుడు, మనజాతియంత భావనాశక్తియు క్షమించునో చింతించునో ఈ భావనాశక్తి యంతయు సమిప్త స్వరూపముననే వచ్చినది.

శిలప్రదేశములం దుద్భవించినవారు సూర్యకాంతిదూరులగుటచే నల్లగనుండక శ్వేతరక్తవర్ణములు గలవారై యుందురు. వీర బలిష్ఠతరీతులై యుందురు. దీర్ఘాయువులై యుందురు. వీరశరీర మాలస్యముగ వికసించును. విశేష కాలము పూర్వక క్రిత సచన్వికృతి యుండును. మనలో బదునాకేంద్ర తల్లి-చేత నెడలెల్లతో జంతు జంటిపిల్లతో గడుపునో గ్రాత్రపిల్లతో గడలెక మానవుని మనుచుండగా-నదే యాడుగల యాంగ్ల యజ్ఞాతిక మగడగ నేమో యెఱుంగనిదితోడనే శ్రీ క్రిత్యు బాటుతో జంతు జంటిలో గడుపునకు విడిచిపోయి పటకాలో గిలకల నప్పుడే గేకలువైచుచు లేడిపిల్లల నాట పలకునను గంటులై చుచుండువును. మన బుద్ధులు వికసించి నంత శీఘ్రముగా వారి బుద్ధులు వికసించవు. మనలో బదియెంద్ర పిల్లవాడైనయో గుంటచిత్తు తెలిగియుండును. కల్పి లింక ముగ బెదరింపగలదు. తండ్రి నవలెగల గన్నకప్పులగుడు. కని మ్మసాదరులవై నింటిపెద్దనల శిశువారము చేయగలడు. మంచి మాటలతోడనే వారి బామ్మలను హరింపగలడు. ఉపాధ్యాయుని కుర్చీపై బల్లెకాయ లుంచినందువలన శాశ్వత బాధ పడుచుండగా నానందపాతక పుస్తకపు చాటున నానంద మొందుచు బ్రక్కను గూడచున్న బాటునివై బల్లెకాయ కప్పున బడ్రోయగలడు. ఆదీయోగుల యాంగ్లయబా బుడిక లక్షనఃర్థముననే నేర్చుకొనకుండ నమానుకుండై యమ్మ గొనకొంగు పట్టుకొని కదలకుండ నల్లరిచిల్లరిచేయు లెకండ నాడుకొను చుండును. మనలో బదునాకేంద్ర పిల్ల వాడు పండ్లపెట్టె యాండుదానితో మాటలాడ నులసి నప్పు డమా యక మైన యాండుమడుమైన యామె మోమును నిమ్మలపై పరిశుద్ధమైన నిర్వాచమైన బూర్జముగ దెలిచిన కన్నులతో జూడక, యోరమాపుల వట్టిదొంగమాపుల, నామె జివిక బాలాముల జివికయో మామూలు ముడిజివికయో, మెడలోని జీసీకి ముత్యములున్నవో ముత్యమున్నవో తెలిసికొనుటకు గాఢోలు సాధిలముగ జూచును. ఆదీయోగుల యాంగ్లయబాటులకు తన చెల్లెలితో మాటలాడి నట్లామెతో మాటలాడి యానంద మొందును. మన వారి చదువు పూర్తిమగునంత వారి చదువారంభదక వదలి యభి వృద్ధిదశలో నుండును. మనవారైదుగురుదిద్దులు గన్న కయస్సున వారెదు కొర్పించి ప్రయత్నమునకై క్రొత్తకోటుకొలుకు గుడ్డ నెడకు ముండును. మనవారు పూర్ణాయుష్కులై నలక బదిదాటు కలకు జివిచి యుండునెవల జేతిలో గట్టి కంటికి కాటరాపు తీసికెత్తుతారలె బెట్టినదొడు, చెవికి బాకా, నోటికి జొల్లు, కడుపులో నల్లమందు, వీలమీద రావపుండుమచ్చ గలిగి యుండ గా నడే యాడున నాంగ్లయుడు క్రొత్తగాఢ గాఢపురుషునకు వచ్చిన దేవకన్యతో దెలిపితేకుండ 'హనీమా' ఆనందము ద్రమున నోలబడుచుండును. మొత్తముగొంద శృంగారసంబంధ మగు సాంసారిక పౌఖ్య ముష్ణప్రదేశములమైన మనలో నున్నంత హెచ్చుగా వారిలో నుండదు. ఎన్ని దేశములులేవు. ఎన్నికాస్త్రములులేవు. మనదేశమున నున్న కామకాస్త్రము మఱియొక వెక్కడిది?

ఇక బుద్ధినిగూర్చి రవంత యోజించుము. వారిబుద్ధి విశేష ద్రవ్యములవి, నూత్నమైనది కాదు. స్థూలమైనది. బర్మావలె కిఱుక యడుగునకును గోయలేదు. సమ్మేలవలె బానుగొట్టి సాగియుండు. రసాద్రేయముతో జేసి సర్వకళాఖలందు వారు మనకుంటే ఘనము. కంటితో జూచి పరిశీలించి సామ్య గన్మువులను జేరదీసి సామ్యగుణమున గనినెట్టి దానితత్త్వమును నిర్ణయించి లోకమునకు వెల్లడించుటలో వారు తక్కువైన కలకపుడు. వారిబుద్ధి యెంతసేపు జేతమువలె జల్లనిబుద్ధి ఎంతసేపటి కైన జేడి యొక్కదు. తాబేలులలె నిమగ్నముగ నడచునుగాని లేడి పిల్లవలె బరుగెత్తుదు. రసంత పరుగెత్తి కాకులు లుట్టలు లాడ గుండె దడదడలాడ నాలక ప్రేలాడ వగర్చుకొనుచు జెట్టుకొని బంతుకొనదు. ఆమందగతునము తోడనే కష్టములకు జంకక మధ్యంతరములకు లొంగక యాయాసము నకు లోనుగాక యాంధ్ర క్యాసమునకు బోవును. రసనిష్ఠుంధ యువారి సామ్య కాదు. అది మనది. వారు కారీకాస్త్రములో కాభాకాస్త్రములో జంతుకాస్త్రములో రసవాదకాస్త్రములో ప్రకృతికాస్త్రములో యంత్ర నిర్వాణకాస్త్రములో వర్తక కాస్త్రములోంటి కాస్త్రములో రాజీయకాస్త్రములో

నడువులు నంకెలు గీతలుగల యన్నిటిలోవారు మహాధీశులనక తప్పదు. కేవల భావనాశక్తివై సాధారణదిన సమస్తకలలో ముష్ణప్రదేశముల కాధిక్య మియ్యకతప్పదు. గొప్పగొప్ప కళాభిజ్ఞులు వారిలో ననేకులు లేరాయని యందుచేమా. మనలో కొంటే నెక్కువ లేరు. ఉన్నవారైనను గళలో గట్టివా రేల యెవరోకాలమునుగూర్చి చెప్పకప్పుడు చెప్పదును. బుద్ధిశక్త్యలత్వములో శిలప్రదేశములకు విజయపుత్ర మియ్యకతప్పదు. Imagination భావనాశక్తిలో Emotion రసమయత సంతలము మనదధికులమను నిస్సంశయము. Intellect భీతిలో will లో వారు ఘనులనుట యంతకంటే నిస్సంశయము. వారు కష్టములకోర్కెగల వారు. మన కళక్తి కొంతతక్కువ. వారి హృదయముల దయారసము తక్కువ. మనకున్న భందారమే యది. వారి నిష్ఠతముగ్గుకంటే ప్రజముకంటే గట్టిది. మనది వెన్న పూసకంటే మెత్తది. వారికి వారమున కొక్క దినము గుడికి బోవునెడల గొల్ల. మన నిత్యదేవతార్చన మైన పిమ్మటనే కాని ప్రాణాహుతులు లేవు. చుర మననది వారికున్న యన్నివ్యాసంగములలో నొక సామాన్యప్రాధాన్యముకలది. మనకు మతమే సర్వస్వము. దేశమును గూర్చి యింక జాలింతును.

దేశకాలపాత్రము లని చెప్పియుంటినిగాదా. ఇక గాలమును గూర్చి చెప్పెదను. దేవతత్త్వము మనస్తత్త్వము దేశమున కెట్లధీనమై యుండక తప్పదు. Spring, Summer, Autumn, Winter అని శీతోష్ణాది నీతులబట్టి గంకర్మమున నాల్గుభాగములుగా భాగ్యుత్తులొనర్చి మనవారాలు ఋతువులుగా విభాగించిరి. మూడేసి మాసముల కొక పాశ్చాత్యురవు. రెండేసి మాసములకొక్క ముఝుతువు. స్థూలముగా సంవత్సరమును వేసవికాల మని వర్ష కాల మని శీతకాల మని సామాన్యము విభజించుచున్నారు. పాల్గుము వైత్రము వైకాళము శ్వేత్యము కలసి వేసవియనియు, నామాఘము శ్రావణము బాద్రపదము నాశ్వయుజము కలసి వర్ష కాల మనియు, కార్తీకము మార్గశిరము పుష్యము మాఘము కలసి శీతకాల మనియు, స్థూలగ్రహచరణ, సామాన్యముఘ్యలలో నున్నది. విశేషగ్రహస్వరూపు లేని హేతువుచేత మనమీ విభాగత్రయమునే విద్యమానచారణమున నవలంబించవచ్చును. విశేష దోషము లేదు. ఈ లెక్కప్రకారము వేసవికాలములో బుట్టిన వారు మంచిచాదు గలవారై తీవ్రస్వభావము కలవారై దీర్ఘ దేహులై కల్పనాశక్తికలవారై కళాభిజ్ఞులై నూత్నగాములై చంచలస్వభావము కలవారై సత్యయుడు కించివైర్వాగ్యము కలవారై యుండెను వచ్చినప్పుడు భక్తిసమగ్నులై యాతి వ్రత యడగినప్పుడు గ్రామ్యముఖసత్వలై కొవలై పశ్చాత్తాపయుతులై యుండురు. పుట్టిన కాలమే నరుని స్వభావమును కాశ్యముగా నిరవళమటకు జాలియున్నది తెలిసికొనక దగినది. ఆ కాల మెంతవివరముగాఢ దెలియనో నరుని స్వభావ మంత విస్మయముగ దెలియును. ప్రతిస్తువుండుఁ గూడ బుద్ధి తత్త్వము విశేషమునున్నది. అట్లే నరునిలోగూడ నున్న దని నేజి చెప్పనక్కఱలేదు. పుష్టి యాపన్ను లేదము వాయువు నాకాశము నని పంచభూతములు. వేసవికాలయందు బ్రబలమైన భూతము లేదన్న. వర్ష కాలమున గు వాయువు. శీతకాలము నం దాపన్ను- అనగ నీరు ఇదికాక పిత్రము వాతముశ్లేష్మముని మూడు ప్రధానవిధములగు నాళ్లు. వేసవికాలమునకైత్ర్యము వర్ష కాలమున వాతము శీతకాలమున శ్లేష్మము ప్రధానములుగా నుండును. వేసవికాలమున బుట్టినవానికి శరీరమునందు మనస్సు నందు దేహ మధికముగా నుండుటయే గాక, దేహతత్త్వ యందుకై న్య దధికముగా నుండును. వాతశ్లేష్మములు సామాన్యముగా నుండును. ఇట్టివానికి మేహాకాతిజ్వరము వైకాళ్యగ్రహమున గలిగినయశక్తి, స్పృహకము, స్థూలదోషము, రక్తత్రయము, మాత్రమున నుద్వేగము, తలత్రప్పు, నవస్యాము, నేత్రరోగము, ఎక్కి నుత్తిగ్రమము, దడ మొదలగు వ్యాధిగములు సంభవించున. ఇంకవలకుఁజాలును. వర్ష కాలములో ఆనాథము శ్రావణము. భాద్రపదము నాశ్వయుజము - ఈమాసములలో బుట్టినవానికి దేహమనోనిర్వాణములందు వాయువు ప్రబలముగా నుండును. వేసవికాలమున బుట్టినవానికి వైత్ర్యవాడి యెట్లు ప్రబలముగా నుండునో వర్ష కాలమున బుట్టినవానికి వాతవాడి యెట్లు ప్రబలముగా నుండును. ఇతడు గర్వసాధారణముగా జామనచాయ గలిగియుండును. పొడుగువాడు కాదు. పొట్టివాడుకాదు. ఇతడు కొవల కలవాడేకాని సాధ్యమైనంతకలకడచుకొని యుండును. తీవ్రమైన వాగ్ధోషి కలవాడు కాదు. రవంత

నిశ్చలమైన యభిప్రాయములు గలవాడు. దైరవింత కలవాడు. న్యాయమందు బుద్ధికలవాడు. లోట్రుపాటులేనిమనస్సు కలవాడు. వ్యవహారముందు నిపుణుడు. ఈమొదలగు గుణములు కలిగియుండును. ఇట్టివానికి వాతజ్వరము వాతసంబంధముగను తీర్చికోల్లవారము, ప్రక్కమూల, పక్షివారము, చచ్చివారము, నక్కమోరు, కీళ్లవాపు, చులబద్ధత, క్రిమివారము, తిమ్మిరివారము, విషాచి మొదలగు వ్యాధులు సంభవించవచ్చును. ఇతడు శీతకాల మందు - అనగ గార్తిమార్గశిర పుష్య మాఘ మాసములలో బుట్టినవానికి దేహమనోనిర్వాణములందు నీరు ప్రబలముగా నుండును. వేసవికాలయందు బుట్టినవానికి-అనగా దేహస్తత్త్వము వానికి వైత్ర్య మెట్లు ప్రధానవాడియో వర్ష కాలయందు బుట్టినవానికి అనగా- వాయుతత్త్వమువానికి వాత మెట్లు ప్రధానవాడియో, శీతకాలయందు బుట్టినవానికి- అనగా నాశ్లేష్మమువానికి శ్లేష్మవాడి యెట్లు ప్రధానము. ఇట్టివానికి జ్వరదోషము బోధకాలు అంధవాతము ఉబ్బకాసము క్యాసము తుయఉబ్బము ప్రవాహి విమృశ్యదేసము మొదలగు వ్యాధులు సంభవించును. ఇతడు పరమకాంతుడు. స్థగ్యదేహము కలవాడు. నల్లనిరంగులవాడు. ఆహారాదిత్రయాసత్తడు. మాటలాడునంతలో గ్రుంపుని గుట్టుతీయవాడు. లెక్కలలో సమర్థుడు. వ్యవహారనిపుణుడు. స్థూలమైనబుద్ధి గలవాడు. ఇతనికి సర్వసాధారణముగా నేడియు మనసునకొక్కదు. ఎక్కిన శరీర విడువదు. తొండరపాటు లేనివాడు ఇట్టిగుణములు గలిగి యితడు చిరకాలజీవియై యుండును.

శిలప్రదేశములందైన నుత్తమకాలమధ్యమున బుట్టినవారికి గూడ మంచి కాలిజ్ఞత యుండును. ఉష్ణప్రదేశములందైన శీతకాలయందు బుట్టువారికి కాలమెప్పుడు సిద్ధించును దేహమనస్తత్త్వములకు మూలకారణములు దేశకాలపాత్రములు. పీఠలవార శిశుపోషణ వైఖరులు, విద్యాభ్యసనవైఖరులు, సహవాస స్వభావవైఖరులు, వృత్త్యాది వైఖరులు మొదలగునవి యాయా దేహమనస్తత్త్వములను గొంకెబలవరుచుటకు గాని నీటింపుజేయుటకుగాని చాలిన కారణములగున కాని దేహమనస్తత్త్వములందు బ్రథమముద్రను, బ్రధానముద్రను వేయునది జన్మదేశ కాలములు. తరువాతగలిగిన కారణము లంతబ్రబలమైచి కావు. ఇదిజన్మమైన దేహమనస్తత్త్వములకు రవంతమైన చిన్నలు పెట్టుటకు, రవంతసాపుచేయుటకు గాఢంత కట్టింపు ద్రుంపుటకు, రవంతయొ పడుచిగుడులను సవరించుటకు మాత్రమే యక్కఱకునచ్చునది తప్పక తెలియదగినది. ఏకాలమం దెన్నడు పుట్టునో సర్వసాధారణముగా వాఁడాకాఁడమందే మరణించును. అదికాక యాకాలమునకై బ్రతినిబట్టియేవ్యాధులుండునో వానిలో నేవ్యాధిచేతతో మరణించుట గూడ సర్వసాధారణముగా జరుగుచున్నది. జన్మస్థలమందే మరణించుటకు బ్రతిజనునికెట్లు మహావాంఛ యుండునో యాత్మకు దేహముతో సంబంధ మేమాసము దేదినను దేడి కుయందుగలిగి. యా మాస ముందే యా దిన ముందే యాగడియందుదే దేహసంబంధము విడుచుట కార్య యెట్లు తాను మొందుచుండును. కావున బుట్టినదినము ప్రతినక్షత తానాదినముగాదు ఉత్పాతదినము. పర్యదినము కాదు భయంకరదినము. పంశదినము కాదు మరణదినము. పుట్టినదినము గంధదినమని నిశ్చయంపలసినది. ఏకారణముచే నట్లయ్యెనో యిప్పుడు చెప్పటకు నాకవకాశములేదు. ఈయంశమును గూర్చి యొకపర్యాయము కాఁబోలు జంఘాలకాస్త్రీ గారు చెప్పియుండెనని నాకు జ్ఞప్తి యున్నది. పుట్టినదినములందు పరాపు తినవలసి నదికాదు. పరమేశ్వరాధాన మొనర్చవలసినది. కాఁపు బూంది బాసంది తినవలసినదికాదు. గంధకాంతకై రుద్రాభిషేకములు చేయింపవలసి యున్నది. వేశ్యావృత్తగానామలతో గాలక్షేపము చేయదగినదిగాదు. నేనవిహిత శాంతసమాధానము లతో వైకృతాలతో గాలక్షేపము చేయదగినది. అన్ని జన్మదినములలో నలునదిజువది మహాగంధము. అది మహాగంధము కావుననే దానికి మహాగంధమనియే మనవారు పేరడికి. ప్రత్యాస్తికుడును మత్తిపూజ చేసకొనకతప్పదు. అది వైదికమహాతత్త్వము దానిసంతయు విధ్యుక్తముగా నెఱవేర్చవలయును. కొందఱు మహామూల జన్మదినమునందే మరణించిరి. అదికాక తాళియును కాదు. కారణవిధ్యము. ఆకారణములన్ని యుం జెప్పటకన్న దవకాశములేదు. తుమింపవలయును. పాత్రమునుగూర్చి యిదివఱకే దేశసందర్భమున యభోచితముగా మనచేసినయొంటి. అంతకంటే విపులముగ జెప్పట యనావశ్యకము. ఇది శేచాలః జెప్పితిని కాఁబోలు. నారత్నలను మన్నింపవ్వాను. భగవంతుడు సర్వదా మిమ్ము రక్షించును.

పీఠ కాలి క్యాతి క్యాతి

ಮಾನ್ಯರಾದ ಸದಸ್ಯರೇ,

పైది. కాబట్టి ప్రభుత్వము వారిచే ప్రత్యేకముగా నొక భవనమును నిర్మించ నగత్యము లేదు. అచ్చట ఆనవత్రి మాత్రమే స్థాపించవలసియున్నది.

గుంటూరులో స్థాపించుటకు గత సంవత్సరము మంజూరు కాబడినటువంటి మొదటి నూలు యంతరకు నేర్పడలేదని పూడ తమకు నివేదించవలసి యున్నది. కావున తమరు స్థానిక ప్రభుత్వాగ మంత్రిగారితో సంప్రదించి మాయొక్క కట్టమును విచారించి వానిని తొలగించుటకు ప్రార్థించుచున్నాము.

వ్యవసాయాగ మంత్రిగారికి యాజిల్లాలలో లాము గామునందు ఒక కాలమునుండి కొరబడుచున్న అగ్రికల్చరల్ ఫారమును ప్రారంభించ నున్నందుకు మీరెంతయు వంద్యును. అందులకు పొగాకు ప్రతిపంతులు అభివృద్ధిచెందుని యెందుకున్నాము. త్వరలో నొక వ్యవసాయ పాఠశాలనుకూడ దానికి తీసుకొని కాస్త్రసంబంధమైన వ్యవసాయపద్ధతులను, యంత్రములను ఎరువులను ప్రవేశపెట్టి వ్యవసాయ జీవనమే ముఖ్యముగా నల యా జిల్లాను అభివృద్ధి జేయింపవలెనని ప్రార్థించుచున్నాము.

విద్యా శాఖాగమంత్రి స్థానిక సంఘముల యొక్కయు యికిరపాతకాల మేనేజర్ల యొక్కయు సహాయముచేత జిల్లాలయందు శిక్షణదరి ఎక్కువవను వ్యాపింప జేయుటకొక కొత్తవిధానమును ఆలోచించుచున్నా రని తెలిసికొనుటకు మేము సంకలించుచున్నాము. మా బోర్డువారు దీనిని విక్సిలి ముఖ్యమైన స స్కూలముగా నెంచుచున్నారు సాధ్యమైనంత త్వరలో నీ విధానమును తమ ప్రభుత్వమువారు ఆవరణలోనికి తీసికొని వచ్చెదరని మేము నమ్ముచున్నాము.

స్థానిక సంబంధమైన అనేకకట్టములు వుండినప్పటికి వాని నన్నిటితో తమకు శ్రమ పెట్టుటకు మా కయ్యుద్ధమయినను, అనాదినుండి ప్రజాకంటకు మైన పల్నాడు వివక్షింప, సత్తెనపల్లి మున్నగు తాలూకాల ఫారెస్టు యిబ్బందులను గూర్చి ఒకవకు నివేదింపక తప్పదు. తమరు తమ క క్షిపాద్యర్థములు వినిపించి వాటిని నివారించవలెనని ప్రార్థించుచున్నాము. మేము యీవిషయమును కాననగర్భుల మూలమునను, పత్రికలద్వారా అటవీ పరిపాలనాధికారులకు ఫారెస్టు చట్టము లెంత కఠినముగానున్నది తెలియజేయుటకు అనేకవిధముల ప్రయత్నించి యుంటిమి. కాని యివియున్నయని నిష్పలముయ్యెను. దీనిని ఆధారము చేసికొని రాజకీయ ఆందోళనాపరులు అలజడి గలిగించి యుండిరి. ఈకట్టచులకు గుర్తించి ప్రభుత్వమువారు వాటిని వారించియుండిన యిటీవల యేర్పడిన శోచనీయ మైన రాజకీయ పరిస్థితులు తటస్థింపక యుండిరి. కావున తమరు యీరాజధాని యొక్కయు అందు ముఖ్యముగా మా జిల్లాఫారెస్టు పరిపాలనా విధానమును చక్కగా పరిశీలించి ఉపయోగకరమైనట్టి అటవీ భాగములను ఫారెస్టు చట్టములక్రింద వుంచి, నిరుపయోగమైన చిన్నచిన్న పొడలుగల అటవీ ప్రదేశములకు బాధకరమైన యీ చట్టములు కర్తవ్యమందుట్లు చేయవలసినదని ప్రార్థించుచున్నాము. తమయొక్క ఆగమనము మామండలము సత్పరితమలతో ముఖ్యముగా వైచిత్ర్యపడిన ఫారెస్టుకట్టములు తొలగుటతో కూడుకొని యుండునని మేము విశ్వసించుచున్నాము.

ప్రజల యోగక్షేమమునందు ఆసాదమైన ఉత్సాహము గలట్టియు అసాధారణ ప్రజ్ఞగలట్టియు, తమయొక్క సత్తిలకమునకు న్యూనత వూర్వకమైన స్వాతంత్ర్య మిచ్చుట మాకు విక్సిలి సంతోషప్రదము.

మాజిల్లా తాము దర్శించినందుకు మేము మీకు వందనముల నర్పించుచున్నాము. సర్వేక్షకుడు తమ సత్తిలకములను తమకును ఆయురారోగ్యముల ప్రసాదించి, యీ ప్రాచీన భరతఖండమును ఉద్ధరించుటకు అవకాశము యిచ్చుగాక యని మేము ప్రార్థించుచున్నాము.

ఆయిలు ఎంజినులు

రెండు కిక్ హెచ్. పి. హరన్సి ఆయిలు ఎంజినులు (వాడినవి) అమ్మకమున కున్నవి. ఎంజినులు బాగా పనిజేయుచు మందగిసితియం దున్నవి. 16 అడుగుల హెచ్చింగు, రెండు పుల్లలు, పెద్ద నూనెతోట్టి, 2½ అంగుళములు పంపు సహా విక్రయింపబడును. కావలసినవారు వెంటనే చూచుకొని ధరను నిర్ణయించుకొన వచ్చును.

ఆంధ్ర వత్రిక
1, రెండుకట్టపేట, మద్రాసు

బెజవాడపట్టణముకు గవర్నరుగారి రాక.

(ఆంధ్రదేశ ఆర్థికస్థితి ఇప్పటికి, అప్పటికి.)

ఈనెల తొమ్మిది రువ తారీఖున మాయూరు, గవర్నరుగారు సందర్శించుటకు వచ్చారు. వారి కాలిఫర్న మొంతుటై యున్న ప్రయత్నములు బహుమన్నుని. కాని యన్నిటిగా విచిత్రమైంది యాధునికము గమనింపవలసి యొక్కటి లను. గవర్నరు గారిచేటకు దయచేయున్న సందర్భమున మాయూరులో యాపరింటెండింగు ఇంజనీర్ గారొకపటమును ప్రదర్శించుట. అందుకట్టి పరిపాలనకు పూర్వపుదిన్ములయందును ప్రస్తుత కాలమునందు ఆంధ్రదేశమునను స్థితిగతులు స్పష్టముగాను పింతుచి వినుచున్నాము. ఎవరి యుపయోగము కొర కేటము ప్రాయజుమూర్తి మనము చెప్పలేము గాని పటముచాసిన యుద్దేశ మిట్టై యుండవచ్చును. బ్రిటిషువారు రాకపూర్వము మనకు కాలము, రైళ్లు, రోడ్లు మున్నగునవి లేనవియ్యటకు కొక పటమును, అవియున్నయు బ్రిటిషువారివలన ప్రసాదించబడినదని మాపుట కొకపటమునువాసి, చూపుటకు “ఆహ! ఇంతటి మహా పకారమొనర్చిన దొంతనము వారికేగదా మనము కృతజ్ఞులమై దూషించుచుంటిమి” అను పశ్చాత్తాపము కలిగింపవలెనని వారిచూపుటమై యుండవచ్చు. తమ పరిపాలనకు పూర్వము ఆంధ్రదేశమునందు కడు దుర్భిద్యస్థితిగానున్నదనియు, తెన్నులేని కుహరణ్యముతోను, నీరు లేని ఎడారులతోను, ఆ వ రిం క బడియున్నదనియు, అణ్యముల భేదించి నమల కట్టలుగట్టి మనదేశమును సమగ్రంజముగా తాము జేసితిమనియు, చెప్పిన ఇంకను నమ్మకము పుట్టునా? మాయూరకొ మున్నగు స్వామికార్యచరణధరలే మనకు చరిత్రకారులైయున్న కాలమున మనదేశము బ్రిటిషు ప్రభుత్వముకు పూర్వము భాగ్యహీనమై యున్నదని కొందరు నమ్మక నమ్మి యుండవచ్చును. సత్యాన్వేషణతత్పరులే చరిత్రకారులు బయ్యెదటి యీ కాలమున పూర్వపు మన దేశాన్వేషకమును వెల్లడి చేయు గ్రంథరాజములు లేకపోలేదు.

రాయ్ ను వెల్ అను నాయక తన విజయ నగర సామ్రాజ్య చరిత్రయం దా సామ్రాజ్యపు సౌభాగ్యమును దేవోల్లసాగియున్నాడు. కృష్ణరాయలు త్రవ్వించిన పంట కాల్యము గూర్చియు తిలకములను గూర్చి విశేషముగ ప్రకరించుచున్నాడు. మరి యిదితర ఆంధ్రరాజుల పరిపాలనను క్రింద ఆంధ్రదేశమునందు సారస్వతమునున్న గునవి ఎట్టియున్న తదశలో నున్నదియు, కృష్ణా తీరమున నమరాతి ప్రాంతముననుండి నిధాన్వేషక ముగ్ధకలాకాలకు సాటియగునది నలందలోని కలాలాల తప్ప వేరొందు మనదేశములోలేదు. ఇచ్చట బ్రాహ్మణ బౌద్ధబౌద్ధాంతములు కెందును సమానముగా నే గౌరవించ బడుచుండెడిది. ఈ కలాలాల టిలకుదేశములో లాసాపాతములు నిర్మించిన కలాలాల కాదగ్గర ప్రాయమై యున్నదని చరిత్ర కారులు వ్రాసి యున్నారు. శ్రీధాన్వేషకకళాకాల ముద్రకర్తకు నిధనాగావునని యధీనమై యుంటుచేసిచ్చట రసకాస్త్రవ్యాసము కూడ విశేషముగ జరుగుచుండెడిది.

కాకతీయ ప్రభువుల పరిపాలనను ఆంధ్రదేశము సర్వ విధముల ఉన్నతదశలో నుండెడిది. దీనికి మలకాపుర కానమే సాక్ష్యము. ఈకానమునలన కాకతీయ చరిత్ర చాలరరకు మనకు విశదమగుచున్నది. కాని ప్రస్తుతము మనము గమనింప దగినది మందడమునందు కాకతీయులు! నెలకొల్పిన ప్రతిష్ఠాపనలు. సుప్రసిద్ధుడగు విశ్వేశ్వర శివాచార్యులు తనకు ప్రభువు లాంగిన భవనములో ననేకధర్మకార్యము లొనర్చియున్నాడు. అందు మందడమున సర్వజనోపయోగమునకై యెన్ని ప్రతిష్ఠాపనలు చేయవలయునో అన్నియు చేసియున్నాడు. ఒక జేవాలయము, ఒక పాఠశాల, ఒక ఆస్థానము, ఒక మఠము, అన్నిటికంటెను మనము విశేషముగ కొనియాడవలసిన, శ్రీలకు ప్రహతి వైద్య కాల. మరియు మందడమందుగల యెన్ని సత్తమన బ్రాహ్మణ బంధుల భేదములేక సర్వసర్వములనానికి నిరతాన్న ప్రదానము జరుగుచుండెడిది.

ఇటులే ఆంధ్రప్రాధనమును సృష్టికరించుట కనేక నిదర్శనములు మనము చరిత్రలనుండి జూడవచ్చును.

పూర్వకాలమున మనకు విశ్వము, ఆరోగ్యము, కాంతి, సంతృప్తి జ్ఞానము, ఇప్పుడు పూర్వముగా నకంచినవి. ఇందుకు చరిత్రనుండి అసంఖ్యాకములగు నిదర్శనము నిత్య కన్పించును.

పురవాసి.

బందరు వార్తలు.

(ఒక విలేఖరుని నుండి)

కాలమానము

జూలై 6:—ఈసంవత్సరము యంతరకు ఒకవర్షమైనను కురిసియుండని కాలమున మాగాణి సాగు బహుశమ్మదిగా జరుగుచున్నది. సరియైన నీటిస్థాయిలేక రైతులు చాల యిబ్బంది పడుచున్నారు.

గవర్నరుగారి రాక

శ్రీ గవర్నరుగారు మా పురమునకు 9 వ తారీఖున శేం చేసి ప్రజలకు తమ దర్శన భాగ్యము లభింపజేసి 10 వ తేది సాయంత్రము బయలుదేరి బెజవాడకు వెళ్లెదరు. వీరికి స్వాగతంబొసగుటకు మామునిసిపల్ త సంఘమువారు రెండుమాసములక్రిందట యొకసభజేసి ప్రభుత్వ ప్రతినిధుని ఆహ్వాదము జడసిన కొందరి కాన్సిల్లరును, పౌరులను గల యొక సన్మాన సంఘము నేర్పాటు జేసిరి. ఈ సంఘము పూర్తిగా మ్యూనిసిపల్ సంఘమువారిచేతనే యెన్నుకొనబడి యుండిన కొంత మేలుగానే యుండెడిది. అట్లుగాక జిల్లా అధికారులచే ఆహ్వాదించ బడివారిని మాత్రము చెయ్యర్చుకాదు యేర్పాటుచేయుటచే యీసంఘము యంతకృత్యమైనదో తెలియగలదు. ఈవిచిత్ర సన్మాన గంభు మొకపర్యాయము సమాజేశమై సన్మానకరత మను తయారచేసి పంపింట్లు తెలియుచున్నది. పిమ్మట యీ సంఘము సమాజేశమయిట్లు కనడదు. ఈ సన్మానమునకు మ్యూనిసిపాల్టీ వారు వెయ్యిరూపాయలు వెచ్చించుటకు తీర్మానించిట్లును, జినితరులు కొందరు కొంత చందానువేసినాని నటుల తెలియుచున్నది. 10 వ తేది ఉదయము పునఃమందరమున జిల్లా బోర్డువారు మ్యూనిసిపాల్టీవారును సన్మాన పత్రముల సమర్పించెదరు. పిమ్మట సాయంత్రము మ్యూనిసిపాల్టీవారు పౌరుల సామ్యు భిక్షువెట్టి కల్వకుగారి బంశాలో గవర్నరుగారికి విందుచేసెదరు. గవర్నరుగారికి విందుచేయుటకు పట్టణములో స్థలమే కనడలేదు కాబో! పురమందొర ఆవరణ యెలఁచికి రాలేదో? మరి ను మ్యూనిసిపాల్టీవారి విందునకు కొందరు మెంబర్లే పిలవబడలేదని వరు. తి. ఇదినిజమే అయినచో పిలవబడనివారికి విచారముండక పోవచ్చును. కాని ఆహ్వానము వచ్చినట్టివారు వారు మాత్రము యెందుకు అగౌరవ పరచెదర? యెందుకో వర? గవర్నరుగారు మాకురోజులలో రానున్నారని పట్టణములో యెడరికి తెలియదు. ప్రజల్నెములన్ని జెరచాటుననే జన గుచ్చుచి. రావుసాహెబు ప్రెస్సింగ రంఝ్యగారు తమయింటియందు చక్కరి అర్చిలను తగిలించేయించుచున్నారు.

శ్రీ ఆంధ్రవాతీయ కళాశాల.

శ్రీ ఆంధ్రవాతీయ కళాశాలలో నాతనముగా శ్రీకంఠి పాటి రామమూర్తి కామ్యునిగారిని వ్యాకరణ పండితులుగా నియమించినటుల తెలియుచున్నది. వంగదేశ చిత్రకారులు యెకరు యికిరకే వచ్చినారు శ్రీ హనుమంతరాయనిధికి ఘనమర 60 వేలు చందాపడినటుల తెలియుచున్నది.

కాంక్షలు

శ్రీ మహాత్మాగాంధీగారు చెరపాలకేగిన పిమ్మట లే విధమైన సభలను జరుపక కాలముతో నిర్మాణ కార్యక్రమమును నిర్విఘ్నముగ సాగించుచున్నారు.

కూనూరు వార్తలు.

వైద్య సైనికసహాయదళములో డాక్టరు జె ఎస్. కె. బార్లె గారు రెస్టి నెంటుగ నియమింపబడిరి.

డి. 2 వ సీ. శ్రీనివాస రావుగారు మూడునెలలు నెల మీద బోవుటచే నెల్లనూరుగాు దీర్ఘకాలీ పోస్టుమాస్టరు జన లుగ మద్రాసులో పని జేసెదరు.

జనుముపంట

కలకత్తా, జూలై 7:— చీహరు, ఒరిస్సా? జిల్లాలోను బెంగాలులోను ఒక జిల్లాయందును 1922 జనము పంచాయతీ చేయబడినది. చీహరు ఒరిస్సాలో 144598 ఎములు సాగుబడిఅయినది. నిరుటి సంవత్సరము 108888 ఎములభూమి సాగు ఆయెను. ఈపంట ఎకరము 1.3 హెక్టార్ మాత్రము ఈ ఏడు 18088 ఎకరములు పండెను. నిరుడ 18993 ఎకరములు. చీహరు ఒరిస్సాలో రెండుహెక్టార్ల రెండ జిల్లాలందు హెచ్చుచుంది యుండిరి. మూడు జిల్లాలందు 87400 ఎకరములు, 1170 ఎకరములు గష్టపడుచున్నది. ఎకరగర్వమందిచ్చి తక్కువ పూర్తికత.

చరక సంహిత

సూత్రస్థానము - చక్కని వ్యాఖ్యానముతో
తెనుగున

అచ్చుబడి తయారుగా నున్నది.

776 పుటలు - రూ 10 లే.

కొద్ది కాపీలు మాత్ర మున్నవి.

కలయూహను:

డాక్టరు ఆచంట టి. ఎ. ఎం. బి. సి. యం.

మేనేజింగ్ డైరెక్టరు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ వైద్య ఫార్మసీ
(లిమిటెడ్)

19, హాల్స్ రోడ్డు, మాంటూరోడ్డు - మద్రాసు
అని వ్రాయవలెను.

మేము స్వతహాగా తయారుచేసిన

బయోడైట్ సరసపరిల్లా

రక్తమును బాగుగా శుభ్రపరచి వృద్ధిచేయును.

మొటిమలు, మచ్చలు, పాతప్రణములు, కురుపులు, గండ
మాలలు, కఫము మున్నగు వ్యాధులు గలవారు దీనిని వాడిన
రక్తమును బాగుగా శుభ్రపరచి బలమును గలిగించును.

సరసపరిల్లా అన్ని తెగలవారిచే చాలా కాలమునుండి వాడ
బడుచున్నది. చాలా శ్రేష్టమైనట్టియు, నమ్మకమైనట్టియు ఔషధ
మని నిరూపించబడినది. ఆ సేక యోగ్యతా పత్రికల నిచ్చి
యున్నారు. క్రమముగా చేర్చినచో దానివలన గలగు గుణము
అత్యధికము. అట్లుచేర్చుటకుమంచి చతురత, జాగ్రత్తవసరము.

మా స్వంత సరసపరిల్లా శ్రేష్టమైన సామగ్రిలనుండి
తయారుచేయబడినది. వైద్యులచే ఆమోదించబడిన ఎల్లోడాల్
ఫ్టిల్ గియా, ట్రిక్లెమ్, మాక్డేక్, సెన్నా, లికోరైస్,
సాస్ట్రాను మున్నగువాటితో చేర్చబడినది.

మా సరసపరిల్లా అనేక వైద్యులచే వాడబడి, ఖ్యాతిని
బడసినది. ప్రస్తుత కాలములో తయారుచేయున్న బూటకపు
ఔషధమువలె గాక మంచి గుణము నిచ్చును.

50 మోతాదులు గల బుడి 1-కి రూ 3.

బయోడైట్ ఆఫ్ పాటానియం, లోహము.

Sri Krishnan Bros.,

Chemists & Opticians

3361

Post Box No 166 Madras.

ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహము

అనుభవసిద్ధమగు 600 చికిత్సలను తెలుపు సద్గ్రంథము
ప్రతియింట నుండదగినది 1 కి 1-4-0

3-కి 0-6-0

ఆరోగ్యదృష్ట్యా:— వ్యాధులను రాకుండా కాపాడు
కొను మార్గములను చూపించున, తప్పక చదువ దగినది
1 కి 0-6-0 2-కి 0-4-0

ఆయుర్వేదచంద్రిక, ఆరోగ్య, వైద్య, శారీ, నిధాన
వస్తుగుణ, చికిత్స, మొదలగునవి వ్రాయబడు వైద్యపత్రిక,
చందార 2-8-0

వైదిలు ఏక కాలమును కోరినవారికి 8-12-0 లకు పంపెదము.

ఆయుర్వేదగ్రంథముంశలి, పెరిచేపి. (నెల్లూరు జిల్లా)

నవరంబంగారుకు మంచివెండికి గ్యారంటీ

మావద్ద సరసము బంగారుతో తయారుచేయబడిన
సకలవిధసగలు, బెండిసామానులు అమ్మకమునకు సిద్ధ
ముగా నున్నవి. ఆర్థిక యిచ్చినవారి యిష్టప్రకారము
వారు కోరుకాలమునకు తయారుచేసి యియ్యబడును.
నగలు శుద్ధీకరముగా లేనిచో వాపసు తీసికొని వైక
మియ్యబడును.

వర్క్యూసాపు 198

టంకకాలవీధి మద్రాసు,

టెలిఫోను నెం. 880

నగలవర్తకులు 87 చెనాబజారు మద్రాసు.

షరాపు శ్రీనివాసులు
నాయుడు, మునిరత్నం
నాయుడు అందునన్న

చెన్నపురి ఆంధ్రమండల జాతీయ మహాసభ

౨ వ. ప్రకటన

ఈమాసాంతమున వైసభ జలుపుటకు ప్రయత్నములు జ
లుగుచున్నవి. ఈసభ సీసంవత్సరమే నూతనముగ ప్రారంభింప
బడినది. ఆహ్వానసంఘసభ్యుల కసీసపు విరాళము ఒక్కరూపాయి
యగుటంజేసి ఎల్లఱును చేరుట కవకాళముగలదు. రె దున్నరలకు
లకువైబడి అంధులు గల చెన్నపురి కేకొంతములేదు. ధనికు
లు, విద్యావంతులును, ఆ సేవలులరు. ఈసభ జయప్రదమగు
నటుల చెన్నపురాంధ్రులెల్లరును తోడ్పడ ప్రార్థించుచున్నాను.

ఆహ్వానసంఘసభ

నిన్నటిదినము సాయంత్రము ౫-3౦ ఘంటలకు దేశీయ
సమాజపు భవమున ఆహ్వాన సంఘసభ్యులసభ జరిగినది. ఈక్రిం
దితీర్థాశ్రమ లామోదింపబడినది.

౧. ఈక్రింద పేర్కొనబడినవారి నామములు అధ్యక్ష
పదవికి నూచింపబడిరి.

౧. ప దిత షోతీలాలునెహ్రూగారు, ౨. రేగూరు ను
నృతామడెగారు, 3. ఉ. మేపల్లిమెగారు, ౪. ధన్వాత రా
మచంద్రాపుగారు (కమానగతంబుగ కోరబడుదురు.)

వైతీర్థాశ్రమసరణీయముగ శ్రీ నెహ్రూగారు అధ్యక్షు
లగ నుండ కోరబడిరి.

2 వైసభ జాలైకడపటివారమున జలుపవలెను.

3. వై సభతోబాటు యీక్రింద నుదహరింపబడిన విధం
బున కర్తవ్యపద్యన మొకటి జరుపవలెను

(ప్రదర్శనమునకు కన్తువులు)

1. వడుకునూలు.

2. నేసినగుడ్డ (కద్దరు)

3. రాటములు, ఆసు, చెవులు, కడుట్లు, పంటెలువగయ
రాపరికరము.

4. రంగువేయబడిన కత్తుములు.

5. వివిధకముల అద్దకములు.

6. నూలుకడకుట.

౪. వై యారు విషయములందును గెలుపొందు వార
లకు రెండేసి బహుమానములను, ఒక్కొక్క యోగ్యతా పత్రి
మును ఒకకబడును.

(కోరికాసంఘము ముందునుండి ఏర్పాటుపడును)

౫. సభకు ప్రతినిధులగ రాగోరు నిష్క్రూతతులవారు
ప్రతినిధిధనము (ఎనిమిది అణాలు) చెల్లింప నక్కఱలేదు.

ప్రదర్శనము గుఱించి ముందు ప్రకటించబడును. ప్రదర్శ
నమునకు కన్తువుల సంపగోరువారు త్వరలో విస్తృతములతయారు
చేసి పాఠ్యిలుద్వారా కార్యస్థానమునకు పంపవలయును
వస్తువులు కార్యస్థానమున చేరినవెంటనే తగుచయన సీమలు
పంపబడును. కద్దరు వ్యాప్తి అంత విశేషముగ జలుగని యీ
చెన్ననగరమునంగల ప్రజలను ఈప్రదర్శనము పూర్తి నాకర్షించి
వారియందు స్వదేశీభిక్షాపాప పెంపొందునట్లు చేయు బాధ్యత
పోటీదారులయందున్నది. ఆంధ్రులెల్లరును విశేషమగు కృషి
చేసి యీప్రదర్శనమును భారతదేశమున కంతకును ఆదర్శ
ప్రాయ మగునటుల జేయుదురని ఆహ్వానసంఘమువారి తరపున
ప్రార్థించుచున్నాడను.

గోనుగుంట వేంకటసుబ్బారావు,

(ఆహ్వాన సంఘ కార్యదర్శి)

తా. క. నూలుకడకు పోటీకుందు శ్రీలకు, పునపు
లకు ప్రత్యేక బహుమానము లొసంగబడును.

ది ౮-2-౧౯౨౨.

కార్యస్థానము.

౧౭ నారాయణమొదలి వీధి

తెలుగుదేశములో తయారైన

కృష్ణవేణి సిరాలు

నీలి-నలుపు, ఎరుపు, నీలి, ఆకుపచ్చ.

8 అణాలకు నమూనాలు పంపుచుము.

స్టూడెంట్స్ & జనరల్ స్టోర్స్,
నాటువీల్ యార్ కోవిలవీధి, మదరాసు.

పురాణేతిహాససార సంగ్రహము

ఇహాపరముల విషయము 840 ప్రధానాంశముల గురించి
18 పురాణములు, ఇతిహాసములు, భగవద్గీత మొదలగు
గ్రంథములనుండి ఓషికచేసి ఎత్తి వ్రాయబడినది:—

వెల పోస్తుఖర్చులు గాక రు 1-8-0

బుక్కపట్టణం తిరుమల వెంకటాచార్యులు

ఈ రంగాచార్యులు.

పోతరామన్న పేట, మచిలీపట్నం. (కృష్ణా డిస్ట్రిక్టు)

నవలలు

కథలు

శృకానవాటిక - గొప్పనకల	1	0	0
నీరపూజ - గొప్పచరిత్ర	1	0	0
విజయగరరాజుల కథలు	0	8	0
చిత్రామరాజుల కథలు	0	4	0
దీర్ఘకవర్తల కథలు	0	4	0
గోల్కొండ నవాబుల కథలు	0	2	0

0-8-0 అణాల పుస్తకములకు తక్కువ పంపము.

కల్యాణివర్ధన పరిషత్తు, రాయవరం. (గోదావరజిల్లా)

నీ కంటియందు ఏలాటిబాద యెకను కలదా?

అట్లుండిన అన్ని విధముల నేత్రవ్యాధులకు నిశ్చయమైన
నట్టియు, నమ్మకమైనట్టియు, మిక్కిలి పొడబడునట్టియు
ఔషధముయొక్క గుణములను తెలుపునట్టి పుస్తకమునకు ఏల
నాయకుడను ? (8397)

L. H. Sellar Dept, 4 Sempa Bangal.

కుమ్మ, బొల్లి, క్షయ, మధుమే
హము, పురాణ నవాయి, నెగ,
మూర్ఛ, వెర్రి, మూలశంఖ, స్త్రీ
రోగము పక్షవాతము మొకలగు
నవి పూచీవైని కుదర్చబడును

గుణమిచ్చిన మీదటే సామ్యిచ్చుట

అపురూపములగు ఓషధుల మహాత్మ్యములు పరత్రవాకు
లగు కోడులు వగైరాలకే తెలియును. వారలకే వాటిని వాడు
చున్నార. వాటిని వారివద్ద మిగుల శ్రమపడి కొన్ని అపాయ
ములకు లోనై నేర్చుకొని, పరిశోధించి, ప్రయోగించుచున్నాను.

మాదగ్గననుండి ఔషధము సేవించు రోగులు వారికి
గుణము కనుపించినకొలది వాయిదాలపైని సామ్యిచ్చునమ్మును.
అట్టివారుగుణము కనుపించక పూర్వముగాని, రోగము కుదర
వచ్చునని నమ్మకము పుట్టక పూర్వముగాని సామ్యిచ్చునని నియ్య
నవసరములేదు. ఈ త్రై ప్రత్యుత్తర మూలముగ సహితము చికిత్స
చేయబడును. అట్టివారికి ఔషధములు వి. పి. గా పంపబడును.

(3222)

వి. ఎమ్. రాజా.

రామయిర్లూలనాయుడు } దీర్ఘవ్యాధులకుఘనమై
భీమునిపట్టణము. } ఆయుర్వేదవైద్యులు.

Are you in the Full Glory

OF

Manly Strength

If not, you are in urgent need of radical
remedy to regain your strength and
Manly Power

TRY BRISHYA JOGA

Prepared on the basis of Makaradhwaj
Gold, Musk, Etc., in assimilable form.

It Guarantees Results.

It quickly renews VIGOUR and VITALITY
and restores power of SUPERB-MANHOOD.

Price one Phial (to last 30 days)

Rs. 6-4. Per V. P. P. Rs 6-10.

THE

Kalpataru Ayurvedic Works

94 Grey Street, CALCUTTA.

చందాదారులు మా ఆఫీసుకు ఉత్తరములు
గాని మనిషిరారులు గాని పంపునపుడు తమ చందా
నెంబరును ఉదాహరించు చుండినయెడల ప్రత్యు
త్తరము నిచ్చుటకు సులభముగా నుండును కనుక
నికనుండి అట్లు తప్పక గావింపవలెనని శోధ
చున్నాము. ఆం॥ ప॥ వ్యవసాపకుడు.

చల్లరాంగైయానుచందుషాపు

వారు క్రొత్త జవిల్ రకములను జపానునుండి తెప్పించి యిప్పుడే స్టాకుచేసి యున్నారు.

రోజారంగునందు సరిగ బుట్టలు వేసినది, ఆకుపచ్చ చాకులేట్,

మున్నగు విధవిధరంగులలో పలువిధరకములు గలవు.

ఇవిగాక రవికె, జాకెట్టు దినుసులు కూడ త్వరలోనే తెప్పించెదరు.

బయటవూరి వర్తకులకు ప్రత్యేకపు ధరల చొప్పున పంపబడును.

విలాసమును చక్కగా వ్రాయుడు.

చల్లరాంగైయానుచందు

(2300)

గొప్ప అద్దము తలుపులతో అందముగ నుండు షాపు

9, 10, 11, రత్నన్ బజారురోడ్డు, మద్రాసు.

“తెలుగు సంక్షిప్తలేఖనము”

మీరు ఇల్లుకడలకనే తెలుగు షాపుహాండు నేర్చుకొని భాషాసేవచేయవచ్చును. దినమున కొక గంట పని. “ప్రాప్తి కృత్య నిమిత్త మణిర్ల పంపించండి!”

(13)

ఇక ఫర్మేట్ బ్యూరో, కాకినాడ.

దంతచూడము

నెల డబ్బీ 1-కి 0-2-0

ఈ ధంతచూడముతో పండ్లతో ముటవలన చిగుళ్ళనుండి రక్తము ప్రవించకుండును. నోట దుర్బంధములేక యుండును. అమృతాంజనము డిప్రో, బొంబాయి - మద్రాసు.

నోటీసు

ది కర్నాటిక్ వేవరుమిల్సు, లిమిటెడ్

“వెక్సుఫోర్డు హౌసు” కీలోపాకం, మద్రాసు

1920 సం॥ రమునందు కంపెనీ ప్రాస్పెక్టును ప్రచురించి పంచి పెట్టినప్పటినుండి మద్రాసులో గాని లేక మద్రాసుకు సమీపమునగాని యంత్రాలయమును స్థాపించు ఉద్దేశ్యము లేదు. రాజమహేంద్రవరమునందు గోదావరి నది ఒడ్డున విశాలముగనున్న అనుకూలమైన 45 ఎకరముల స్థలము దొరికినది. సదరు స్థలమునందు గిడ్డితో కాగితములను, వెదురునుండి కాగితపు గుజ్జను తయారుచేయుటకు కావలసిన కట్టడములు, యంత్రాలయములు మున్నగు నవి అతిత్వరితముగా ఏర్పాటు చేయబడుచున్నవి. కాగితపు గుజ్జను కాగితములుగా మార్చుటయు, అట్లగు తయారుచేయుట కవసరమైన యంత్రములను ఏర్పాటుచేయుట మిక్కిలి ప్రశస్తమైనదని డైరక్టరులు యోచించుచున్నారు.

యంత్రాలయమునకు కావలసిన సామగ్రిలన్నిటిని ఏర్పాటుచేసి, కాగితమును తయారుచేయుటకై కావలసిన (కెమికల్సు) రసాయన సామగ్రిని అచ్చటనే చేసేకొనుటకు అగత్యమైన కర్మాగారము నొకటిని స్థాపించుటకును డైరక్టరులు ఉద్దేశించియున్నారు. కాగితమును చేయుటకు పరిశ్రమములకు ఇతరపనులకు, కావలసిన రెండు రకముల రసాయన సామగ్రిలు తగిన ధరలచొప్పున (కెమికల్సు) ఎక్కువగా కావలసియున్నది.

కావున కంపెనీ మూలధనము రూ 10,00,000 ల నుండి రూ 30,00,000 లకు హెచ్చింపబడినది.

రూ 20,00,000 లు మూలధనము వాటా 1 కి రూ 100 లు చొప్పున 10,000 వాటాలుగాను, వాటా 1 కి రూ 20 లు చొప్పున 50,000 వాటాలుగాను విభజింపబడియున్నది.

రూ 100 ల వాటాలు—దరఖాస్తుతో రూ 25 లును మిగిలిన సొమ్ము కోరినప్పుడు దఫా 1 కి రూ 25 చొప్పున చెల్లించవలెను. ప్రతి రెండు దఫాలకు మధ్యను 3 నెలల కాలమునకు తక్కువలేని వ్యవధి యుండును.

రూ 20 ల వాటాలు—దరఖాస్తుతో రూ 10 లును, మిగిలిన సొమ్ము కోరినప్పుడు దఫా 1 కి రూ 5 లుచొప్పున చెల్లించవలెను. ప్రతి రెండు దఫాలకు మధ్యను 3 నెలల కాలమునకు తక్కువలేని వ్యవధి యుండును.

ప్రాస్పెక్టును ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను.

ది మానేజింగు డైరక్టరు “వెక్సుఫోర్డు హౌసు,” కీలోపాకం, మద్రాసు.

ఫలవృక్షముల వ్యవసాయము

అనాస.

అనాసపండు దక్షిణ ఆమెరికాలోని బ్రెజిలుదేశము నుండి యూరపు, ఆసియా మొదలయిన ఖండములలో ప్రవేశ పెట్టబడినది. హిందూదేశమునందు, ఆసియాలోని ఇతర దేశములందును, విరోపాఖండమునందు దీనికి మరొక పేరు లేదు. బ్రెజిలు దేశములోని పేరునే కొద్దిగా మార్చి అన్ని దేశములవారు వాడుచున్నారు. హిందూదేశమునకు ఎప్పుడు తేబడినది తెలియదు గాని పోర్చుగీసువారే తెచ్చియున్నారు. మొలాయి చక్రవర్తి గారగు బాబరుగారు హిందూదేశమందలి పండ్లను గురించి వ్రాయుటలో అనాసపండును గురించి వ్రాసియుండలేదు. మనదేశ శీతోష్ణస్థితులు ఆచెట్టుకు శ్రేష్ఠమగుటవలన శీఘ్రకాలములోనే దేశమంతయు వ్యాపించియుండుటవలన దానికి జన్మభూమి హిందూదేశమే యని యనుకొనబడుచున్నది. ఆ సామ రాష్ట్రములో ఖాసియాకొండలవైన దానియంతట నదే పెరుగుచుండును.

హిందూదేశమునుండి చీనాదేశమునకు ప్రవేశ పెట్టబడినది ఇప్పుడు అచ్చట చాల అభివృద్ధికి వచ్చియున్నది. అచ్చట దాని యాకులలోని నారతో మస్లిను మంటి ట్టలను నేయుచున్నారు. హిందూదేశములో వంగదేశమందు, బర్మాయందు, ఆసామ రాష్ట్రమునందు విశేషముగా పోగుచున్నది. బర్మాలలో, టెనాస్సరీమీ ఆను ప్రదేశమందు ఒకప్పుడు ఒక నావారి డను నింపి ఒక్కరూపాయకు మాత్రమే యమ్ముచుండిరి. సింగపూరులో అనాసపండును డబ్బాలలో పదిలము చేసి ప్రతిదేశమునకును ఎగుమతి చేయుచున్నాడు. హావాయీ దీవులందు మైల్లదూరము తోటల నిండుగ దీనినే ప్రైరుచేసి ఎగుమతి చేయుచుండును. దక్షిణ హిందూదేశములో పశ్చిమకనుకలకు దక్షిణభాగములో విశేషముగా ప్రైరుచున్న విరోపాఖండమును చలి యధికముగా నుండుట వలన గ్లాసు యిండ్లలో దీనిని ప్రైరు చేయుదురు. ఉష్ణదేశములందు భారాళముగాను చాళగాను లభించుచుండినను, యూరపుదేశమునకు ఎగుమతి చేయ గోరియెడల పచ్చివిగా గోసేపంపవలయును. అందువలన రుచికరముగా నుండుట లేదు. కాబట్టి విరోపాఖండమును గ్లాసుల యిండ్లలోనే ప్రైరు చేయుచుండును.

జాతులు

ఎంతో కాలమునుండి అనాసపండ్లు హిందూదేశమందు ప్రైరు చేయడం మామిడిపండ్ల జాతులను అభివృద్ధికి తెచ్చి రీతిగా అనాసపండ్లలో మంచి జాతులను నిర్మించలేదు. సింగపూరులోవలె డబ్బాలలో పదిలము చేయుటకును ప్రయత్నించలేదు. ఆసామలో రెండుజాతు లున్నవి. “స్విట్జర్” జాతిపండ్లు చిన్నవికాని కండ్లు పెద్దవైనను కొన్నిమాత్రమే ‘డక్కా’ జాతివి నున్నగాను తెల్లకండ్లు కలిగియుండును. మనదేశమందలి అంగ్లేయుల తోటలలో ఇట్లాగును సిల్వాను పెనాంగు మొదలయిన ప్రదేశములనుండి తెప్పించి ప్రైరుచేయుచున్నారు.

ఉపయోగములు

అనాసపండు రుచికరవాటిగా నొకటి. దానితో “బెన్క్రీము,” “జామ్,” “జ్యుల్,” “ఫ్రుడ్డింగు” మొదలయిన ఆనేక ఫలహారములను యూరపుఖండవాసులు చేయుదురు. నారింజ పండ్లకరువాత ఆరోగ్యమునకు అనాసపండ్లతో సమానమైనవి మరేమియు నుండవు. బలము నిచ్చు వ్యభాషము లేకపోయినను, రక్తమును శుభ్రము చేయుటలో శ్రేష్ఠమైనది.

చైనాదేశమందు అనాసయాయుల నారతో మస్లినుకంటి బట్టలను నేయుట వ్రాసియుంటిమి. ఫిలిపైను దీవులలో అనేక కుట్టుపనుల పుష్కలముగనుండును. మనదేశమందు అంతగా వాడుకలో లేకపోయినను వంగదేశమందు రంగపూరు నగరమందు చెప్పలు కుట్టుటకు వాడముగాను, మహారాష్ట్ర దేశమందు సొమ్ములు కుట్టుటకు వాడుముగా నుపయోగించుదురు. చైనా, ఫిలిపైను దేశములందువలెనే మనదేశమందు ఒకచేతిపనిగా చేయవచ్చును.

శీతోష్ణస్థితిగతులు

ఉష్ణదేశములలో పెరుగునదైనను 95 డిగ్రీలకంటె యుష్ణముగా నుండేది దేశములో బహిరంగముగా నాటినయెడల పండ్లు పెద్దవి గాకపోవుటయేగాక, ఎండిపోవును. కాబట్టి అట్టి తోటలలోను, మామిడితోటలలోను నీడగా నుండుటవలన అయిదడుగుల దూరమున ఒకటికంటె నాట వచ్చును. మేఘము కప్పియుండేది సిల్వాను, మలబారుకంటి ప్రదేశములలో బహిరంగస్థలములలోనే నాటవచ్చును.

నేల

వివిధ నేలలలో ఈ చెట్టు వృద్ధికి వచ్చునుకాని, నేల గరుముగాను నీరు నులభముగా యా 8 పోవు నట్టిది

శ్రేష్ఠతమమైనది. ఇనుకగరములును, లేదా ఇనుకతో బాగు చేయబడిన భూములును మంచివేను. బంక నేలలును నీరు నిలిచెడి నేలలును ఏమాత్రము మంచివికావు. నేల గరముగా నుండనియెడల ఆకుపదార్థములను విశేషముగా నేలలో కలిపి, వరులుగా నుండునట్లు చేయవచ్చును. అనాసను పూల తొట్టలో సహితము వైపు చేయవచ్చును. తొట్టి 3/4 మొదలు 1 1/2 అడుగుల అడ్డకొలతయూ, 1 1/2 మొదలు 1 1/2 అడుగుల ఎత్తుగా నుండవలెను. తొట్టలో వుట్టిన ఈవిధముగా చేయవలెను. 1 భాగము ఎత్తునున్న గాని కల్లనున్న గాని, 1 భాగము ఇనుక, మూడుభాగములు కల్లనైన యాకుగాని లేక రెండు సవ తన్నరముల ఆవుపేదగాని యుండవలెను. తొట్టిలో పోసిన నీరు ఎక్కువగా నుండిన దంతయు నులభముగా బయటికి పోవుటకు రంధ్రము యుండవలెను.

ఎత్తువేయుట - నిరకట్టుట.

పిలకలను నాటిన మూడునెలలకు చెట్టుదుట్టుచు ఒక యడుగుదూరము నొక నైపుట్టిరి ఒక యంగుళములొకట తీసి ఇచ్చట ప్రాయశః పోవు ఎత్తు మిశ్రమము ప్రతిచెట్టుకును 10 రతుల నుండునట్లు చేయవలెను 40 రతుల పాత ఆవుపేద, 2 రతుల బూడిద, 8 రతుల ఆయిదుపు గానుగపిండిగాని చేపల యెరువు గాని, బాగుగ కలిపి, 10 రతుల వంతు ఒక్కొక్కచెట్టుకు వేయవలెను. ఆటుకనువాత 1/2 తులము ఎత్తు పొటానియ నత్రితమును నత్రితమును పొడితో చల్లి, మరుసటిదినము చట్టిలో బాగుగ కలిపి నీరుకట్టవలెను.

కలుపు తీయుట, నేలను కుళ్లగించుట, అధికముగానుండిన నీటిని పోవునట్లు చేయుట, నాటవలసిన తీరుము మొదల యివనియములను ఇదివరకు వ్యాసములలో వ్రాసియుంటిమి.

నాటవలసిన విధము

ఎండలు అధికముగా నుండి ప్రదేశములలో, నీడయుండే చోట్లలో నాటవలెను. ముల్లుగానుండి ప్రదేశము అలో బహిరంగస్థలములలో నాటవచ్చును. అయిదడుగులకు ఒక గుంట తీయవలెను. ఒకయడుగు వెడల్పున, ఒకయడుగు తూడపును, ఒకయడుగుగాని నుండవలెను. త్రవ్విన తీసినవట్టితో దానియంత కుళ్లిన యాకునువేసి కలుపవలెను. ఒకసవత్సరము వరుసుండి చెట్టుమొక్కలను నాటవలెను. నాటునప్పుడు ఒక్కవిడయమునుజ్జాపకముచేసినవలెను. తిన్నగిన్నెలాగుండెడి తెయములు నేలకు ఒక యంగుళమువైగా నుండునట్లు నాటవలెను; లేనియెడల వుట్టిగాని నీరుగాని లోనికి ప్రవేశించి మొక్కలు చచ్చిపోవును. పండ్ల, ఆయురవృక్షముల పరిమాణము రాగానే, ఎడమచెట్టికి రెండు వైపుల చెట్టుయాకులతో కప్పివేసిన యెవల ఎండకు చచ్చిపోక, అందమైన రంగు ఏర్పడును. చెట్టుకు ఇరుపక్కల కట్టలు పాతి చెట్టును కట్టిన యెడల అది వంగి నేల లోకి పడిపోవను.

ఉత్పత్తి చేయుట

అనాసకు సాధారణముగా విత్తనములుండవు. యుండిన యెడల, ఆ విత్తనములనుండి చెట్టు ఆగుటకు 12 సంవత్సరములు పట్టును. బహిరంగస్థలముల నిర్మించ ప్రయత్నములు సలుపు కాస్త్రజ్ఞులకు అట్టివిత్తనము లుపయోగముండును గాని వ్యవసాయము చేయువారికి వినియోగపడవు. మొక్కలచేతను, కోయిటవలన ఏర్పడిన చిన్నకొమ్మలచేతను, పిలకలచేతను వ్యాపింప చేయుదురు.

ఆకులకును కాండమునకును మూలన మొక్కలు ఏర్పడును. ముఖ్యముగా నేలకు సమీపములో పుట్టినట్టివి నాటుటకు శ్రేష్ఠతమమైనవి. కొన్ని నెలకాలములో బలమైన మొక్కలగును. కాండమునకు సంబంధము లేకనే ప్రేక్షకహాసమున ప్రత్యేకపు మొక్కలు ఏర్పడును. ఇవియు నాటుటకు పయోగపడును.

వైమొక్కలు ఏర్పడని జాతులను వ్యాపింపచేయుటకు చెట్టుయొక్క మొదటిభాగమును నాటుదురు. కాని, వాటివలన మంచిచెట్టుకాని, పెద్దపట్టుకాని ఏర్పడవు. అంతేకాదు, పండ్లు ఆగుటకు ఎక్కువకాలము పట్టును.

పండ్లకు కొంచెముక్రిందుగా కొన్ని చిన్న మొక్కలుండును. కాని వీటిని సాధారణముగా నాటురు. కాండముయొక్క భాగములనుగాని సాధారణముగా నాటుటలేదు. వాటివలన సాధారణముగా లాభముండదు. అది పెద్దకయి పండ్లు పండునప్పటికి రెండు మూడు సంవత్సరము లగును.

పండుకు సమీపముందు మొలచెడి మొక్కలకు వ్యాపింపజేయు కోరెడియెడల, గరుప నేలలో కుళ్లిపోయిన యాకులను బాగుగ కలిపి పొడిచేసి ఆరంగుళములకు ఒకటి వంతు నాటవలెను. ఆటెనెలలతరువాత వాటిని ఒక్కొక్కయడుగు దూరమున తిరుగ నాటవలెను. మరల ఆరుమాసములనాటికి 1 1/2 యడుగుల ఎత్తు పెరుగునప్పటికి స్థిరముగా తిరుగ నాటవలెను. ఇందువలన ఎంత కష్టమో, ఎంతఖర్చుఅధికమో, ఎంతకాలము అధికముపట్టునో తెలియుచున్నది. కొమ్మలకును ఆకులకును మూలలయందు ఏర్పడెడి మొక్కలను నాటినయెడల ఈలాటివిధములు ఏమియు నుండవు.

అనాసను అయిదడుగుల కొకటివడితున నాటుటవలన మధ్య చాలనేల కొంతకాలము కాళిగానుండును. వాటిమధ్యన కూరగాయలను ముఖ్యముగా వంకాయ, బెండ, తొటాకు మొదలయిన కూరగాయలు, నాలుగయిన నెలలలోగా కాపుయియు నట్టివాటిని నాటవలెను. వాటివలన చిన్నతనాస మొక్కలకు కొంతవరకు నీడ యేర్పడును. అందువలన కొంతలాభమువచ్చుటయేగాక, కలుపుతయులకు అయ్యే ఖర్చులు మిగులును. అంతేకాదు, కూరగాయలకు ఎరువువేసి, నీకట్టి, కలుపుతయులందుటవలన అనాసచెట్టుకు ఎంతో అనుకూలము లేర్పడి శీఘ్రకాలములో పెద్దకయి బాగుగ ఫలించును. ప్రత్యేకముగా వాటికొరకు ప్రయాసము అంతగానుండదు.

దరిశి చంచయ్య

వేమూరు వేంకటకృష్ణమ సెట్టి ఆన్డ్ సన్స్ వారిచే ప్రకటింపబడిన

ఆంధ్ర గంధ్రము లన్నియు

ఎ. కణ్ణన్ సెట్టి ఆన్డ్ కంపెని వారిచే విక్రయింపబడును.

నెం. 286, అప్పా బిల్డింగు, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

క్యాటలాగు ఉచితము

ప్రథమ సంవత్సరమునందే మంచి లాభము గిట్టును

(155)

ది బెంగాల్ స్పిన్నింగు అండు వీవింగు కంపెనీ, (లిమిటెడ్)

THE BENGAL SPINNING & WEAVING COMPANY, Ltd.

హెడ్ ఆఫీసు, 172, బాబజారు వీధి, కలకత్తా.

మూలధనము రూ 12,00,000 లు (పందెండు లక్షల రూపాయలు)

మూలధనము హెచ్చించుటకు అధికారము గలదు.

పెద్ద కర్మాగారము స్థాపించబడియున్నది. అన్నిరకముల ఖోసరాలు, చీరలు, వర్తింపులు, కోటింగులు, రెడ్డిట్టులు, తువారీలు, పలుమాదిరిల ఖద్దరు వస్త్రములు తయారు చేయబడుచున్నవి. దినము 1-కి వెయ్యి గజముల గుడ్డ తయారుచున్నది. అప్పుడే చాలావాటాలు గుప్తముగా పుచ్చుకొన బడినవి. మద్రాసు రాజధానికి కొన్ని వాటాలు మాత్రమే ఉంచబడియున్నవి.

వాటాలను విక్రయించుటకు ఏజెంట్లు కావలెను.

వివరములు తెలుసుకొన గోరువారు ఈ దిగువ విలాసమునకు లేనగు భావలో వ్రాసుకొనవలెను.

జి. ఆర్. గుప్త, కొత్తపేటవీధి, బెజవాడ.

G. R. Gupta, Kottapeta Street, BezWada.

ఈపుస్తకమునందు అతిసుందరమైన 116 పటము లున్నవి.

శ్రీవాల్మీకి రామాయణము ఆంధ్రవచనము.

సంపూర్ణము 9 సంపుటములు: ౯ భాగములు ఏకకాలమున కొనువారికి రూ ౧౧ ౦ ౦	
సంపూర్ణము 3 సంపుటములు: బాల, అయోధ్యాకాండములు- ౧ సంపుటము	౪ ౪ ౦
ఆరణ్య, కిష్కింధా, సుందరకాండములు- ౧ సంపుటము	౪ ౪ ౦
యుద్ధకాండము-మూడుభాగములు, ౧ సంపుటము	౪ ౪ ౦
శ్రీరామకాలనిర్ణయము	౦ ౮ ౦

ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అండు కో., ఆనందముద్రణాలయము, మదరాసు.

(1)

R. Venkateshwar and Co, Publishers, Leane Square, Madras

మోహినీతైలము - వెండుకలను పెంచి నిగనిగ లాడించును

శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది-5తులములు నూనెగల సీసా 1-కి అణాలు 12 మాత్రమే నెం. 6, తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు. అమృతాంజనం డిపో, నెం. 109, ఫేరిరోడ్డు, పోర్టు, గొంబయి.

శ్రీమాన్ వైద్యరత్న డి. గోపాలాచార్యగారిచే

శ్రీగో, కలరామున్నగు ఘోర వ్యాధులకును అతిమూత్రము, మధుమేహము, నెగరోగము, మూలము, మదమూర్ఖులు, ముట్టుకుటు, తుయము, ఉబ్బసము, దగ్గు, శూలనొప్పి, మున్నగు వ్యాధులకును తగిన ఆయుర్వేదావధములును

గర్భిణీ శ్రీలకును, తదితర శ్రీలకును, పురుషులకును, ఆరోగ్యదాయకములగు లేహములు, సిరపులు, తైలములు వగైరా ఆయుర్వేద డివ్యావధములు ఇందు గలవు. క్యాటలాగు ఉచితముగా సంపాదించు.

సాహిపబడిన

అల్లిగ్రాఫ్ అక్షరము: } ఆయుర్వేదాశ్రమం, }
"పండిట్" మద్రాసు. } (1045) }
నెం. 41, ఆచారపుక వీధి, మదరాసు.

మార్గోన బు

వేప చెట్టులోనుండి మంచి వైద్యగుణములు యందులో గలవు. చర్మరోగ మున్నట్లైన ఇది చాలామంది దీనిని వాడుటచే ఎట్టి చర్మవ్యాధియు రాదు. వేపనూనెనుండి తయారు చేయబడినది ముత్యవర్ణముగా పోగొట్టును కార్బోలిక్, ఇతరవాసన నబ్బులకంటె ఇది మంచి గుణమిచ్చును. ఇందులోను మంచి సువాసనగలదు. ప్రతిదినము ఉపయోగించుటకు తగినది.

3 బిళ్లుగల పెట్టె 1-కి రూ 0-12-0

ఇందులో జంతువుల క్రొవ్వు కలియుటలేదు. హిందూదేశముందు హిందువులచేతయారు చేయబడుచున్నది.

THE CALCUTTA CHEMICAL COMPANY Ltd FACTORY BALLYGUNGE, CALCUTTA.

ది కలకత్తా కెమికల్ కంపెనీ (లిమిటెడ్) ఫ్యాక్టరీ, బల్లిగంజి కలకత్తా.

ఈ క్రింది వాసదారుల యెద్దకూడ దొరుకును!

- 1) మెసర్సు శ్రీ కృష్ణాబ్రదర్సు, 323 తంబుశెట్టివిధి, మదరాసు.
- 2) మిస్టర్, టి. ఎన్. రావు 19, డబ్ల్యూ. ఏ లెంపిల్ రోడ్డు బసవన గుడిపోస్టు, బెంగళూరుసిటీ.
- 3) మెసర్సు, పి. సర్వేశ్వరరావు, అందుసన్న రాజమండ్రి.

న క ల ప ను ల కు

శ్రేష్ఠతమమైన, అతిచౌకయైన అమెరికన్ హిందు ఫోర్సు పంపులు.

200 అడుగులలోతువరకు బావులను త్రవ్వవచ్చును.

అడుగుభాగమున ఇత్తలి సిలిండరు, 1½ అంగుళము పీల్పు (suction) గలవు. ఒక బాలుడు కూడ దీనిని ఉపయోగింపవచ్చును. ధర 1-కి రూ. 125.

2 అంగుళముల టాంక్ ఫోర్సు పంపు

25 అడుగులలోతుకు మించని మిట్టబావులను గుంటలను త్రవ్వట కుపయోగమైనవి. పీల్పు (suction), బయటికి విడిచిపెట్టుభాగము (discharge) 2 అంగుళములు గలది. 1 గంటకు 2000 గాలనులను తీయును. ఉద్యానవనము గలవారి కిది మిక్కిలి ఉపయోగకారి. గనుక ఒకటిని స్థానంలో నుంచుకొనుట మంచిది. పీల్పుకు (suction) బదులు రబ్బరు గొట్టమును ఉపయోగించుటకై ఇందువెంబడి పంపబడును. 1-కి ధర రూ. 100. రబ్బరు గొట్టము (Hose) ధర ప్రత్యేకము.

మీకేమి కావలయునో తెలుపుచు, క్యాటలాగునకు వ్రాయుడు.

Limaye Bros., Ltd. P. B. No. 64, Fort, Bombay.

ముఖ్య గవనింపు (2942)

యోగ్యతాపత్రములు

(6) దెనాతెన్ సిటీలో నుండి, దుర్గా మెడికల్ హాలు వారి బహుమూల్యవారికి నాకు ఆత్యద్భుతమైన గుణము నిచ్చినది. ఇప్పుడు నా కావాల్సి లేదు. ఇందుకై వారికి నేను నా కృతజ్ఞతాపత్రమును వందనములు చేయుచున్నాను. బొంబాయి } కె. బాన్ సన్, 28-8-20 } రైడ్ల పిఠాను డిప్టి కలెక్టరు.

అమృతాంజనము

తలనెప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది

ఇతర ఏవిధమైన నెప్పులను కూడ మా అమృతాంజనము వాడినంత

మాత్రమున నయముగను. వెల 0-10-0 అణాలు.

అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి లేక మద్రాసు.

వవలు కంపెనీ రివల్యూషన్ టెక్నిక్ టెక్నిక్ టెక్నిక్

ఈ క్రింద వెలుపబడిన టెక్నిక్ ములు శరీరకాంత్రమునను, రోగ చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే రసాయన కాంత్రములచే కాంత్రపరిశోధనానుసారము యేర్పరుపబడినది.

మా టెక్నిక్ ముల తయారుచేయు కాలలో వలయు సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చాల వైద్య ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తుసామగ్రి యంతయుగలదు. అచట మూలికలు శుభ్రకాంత్రప్రకారము, రసాయన కాంత్ర ప్రకారము, భూ తత్వముగూడ గూడ పరిశీలయబడును. అచట బి. పి. స్టాండర్డ్ ప్రకారము రసాయనములు మూలికలది తయారు గనును. కావున యీ టెక్నిక్ ములు పారిశుద్ధ్యతయున్న, నమ్మకమున్న యేమాత్రమును అనుమానింప నక్కరలేదు.

డాక్టరు యూనైటెడ్ సిరవు

సిరవు ఫెర్రి ఫాస్ఫేట్స్ కాంపౌండు క్విన్లెను యెట్ స్పిక్సియా

ఈసిరవు డాక్టరు యూనైటెడ్ సిరవు ననుసరించి విరమభాస్పేటులు, క్విన్లె, స్పిక్సియా యివన్నియుకేసి దిక్కుముగ తయారు చేయబడినది.

ఈ టెక్నిక్ ము అతి ఉష్ణప్రదేశములోగాని యిండియాలో నుండుటలన గలగు దుర్బలత్వమును పోగొట్టుటకును, మానసిక దేశహాదాగాని దుర్బలత్వమునుగాని పోగొట్టుటకును ప్రపంచ మంతటను ప్రసిద్ధికెక్కిన దివ్యోషధము.

వెల పెద్ద బుడ్డి రు 2-8-0 మీడియం బుడ్డి రు 1-4-0. చిన్న బుడ్డి 12 అణాలు.

కెమికల్ ఫుడ్స్

ఇది ఐరన్, లైము, పొటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటులసిరవు

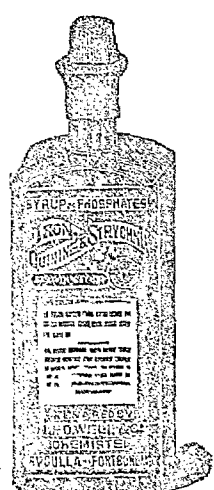
శుభ్రముగనుండును. అడుగున సత్తుయేమియు నుండదు. ఫిలడల్ఫియా యెద్దవద్ద పారిశుగారు చెప్పిన సాల్ ప్రకారము తయారుకాబడినది.

ఇది పిల్లలకు ఆశ్చర్యతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు, మంచియావధము. దుచిచానుండును. మంచికృత్యునిగాంచి నరములను పుష్టినిచ్చును.

పెద్ద బుడ్డి రు 1-12-0, మీడియం రు 1-0-0, చిన్న బుడ్డి 10 అణాలు.

వవలు కంపెనీవారి సరుకులకు మా మందులను వివరించుచు వ్రాయుడు. (3421)

N. POWELL & Co., Manufacturing Chemists, Bombay.

ఆతంగని గ్రహ టెక్నిక్ టెక్నిక్ టెక్నిక్

స్థాపితము 1881 సం॥

ఈ టెక్నిక్ టెక్నిక్ టెక్నిక్ టెక్నిక్ టెక్నిక్

ఆతంగని గ్రహ మాత్రలు

వీటిని సేవించి మేలపొందిన అనేకులు పలుమారు

విడవక కోరుచున్నారు. గాన ప్రతిఫలము మీరు

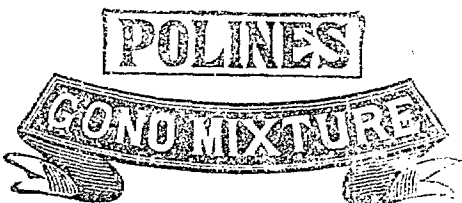
కూడను పొందవలెను అనుట మాకోరిక - ప్రస్తుతం.

తపాలు ఖర్చులు కూడను కోరిక పంపబడు

మా యొక్క బాబితాలకు గాను దయచేసి వ్రాయుడు.

ఆతంగని గ్రహ టెక్నిక్ టెక్నిక్ టెక్నిక్

(219) 26 బ్రాడ్వే, మదరాసుకు వ్రాసి.

18 సంవత్సరముల నుండి చాల ప్రసిద్ధి కెందినది.

ఈ టెక్నిక్ ము గ నేరీయా మొదలగు అన్ని విధములైన

ములకు గ్యారంటీగా చెప్పబడినది. ఇది ముఖ్యమైన

వనమూలికలచేత మాత్రమే తయారుచేయబడినది. ఒక టా

కారు సేవించిన ఉపశమనము ఇచ్చును. 12 గంటల కాలములో

వ్యాధిని ఆపును. అయిదు రోజులలో వ్యాధి నిర్మూలము చే

యును. ఇంతకు మించి వ్రాయబనిలేదు. ఒక సీసానుండు తెప్పిం

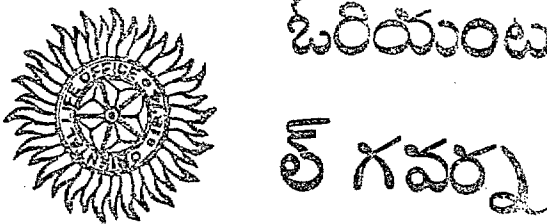
చుకొని సేవించినపిదప రోగులకే అనుభవమయిన గుణమును

తెలియగలదు. పోస్టుచార్జీతో సహా బుడ్డి 1 కి రు 2-7-0

రెండింటికి రు 6-10-0 మూడింటికి రు 9-12-0 మాత్రమే.

[8458] ఈ టెక్నిక్ ములు యింగ్లీషులో వ్రాయుట యుచితము

D. Polines & Co. Chemists, No. 3, Harimohan Roy Lane Calcutta.

మెంటు నెక్యూరిటీ

ట్రైబ్ ఆన్సూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1874 సం॥ స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్స్, బొంబాయి.

మా నేజరు:— హెచ్. ఎడ్విన్ జోన్సు.

ఫస్టును రూ 5,46,00,00 నైగానే యిస్తున్నది.

1910-వ సంవత్సరము వందు

వరుంబడి 91,06,338-0-11

ఇప్పుడు బిరుగు చున్న అవకాశ

రెన్యువల్ మొత్తము 15,44,24,595-11-3

మానుచుంటే ఇప్పుడు పాలిసి

జార్జుకు చార్జీగా కెల్లిందిన

మొత్తము 6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరచున వినియోగమును ఏదెంత

కావలయును. వారు అనుభవ కాలాదగ నుండ

కలయును. భరావత్తు కెల్లింశవలయును.

ధరభాన్తు ఫారములకు యీ క్రింది విధాన

మునకు వ్రాయుడు.

672

Apply to:—

F. E. Vaid Eaq, Branch Secretary

Oriental Assurance Building,

Post Box No. 8, Madras

కొత్త గారాబడిన

190

జిర్రి నీడ శవు

నీ మ క మ ల ము లు

ఆహా యామాదిరి నీ మ క మ ల ము లు యిదివరకా లేదు యిప్పుడు జర్మనీ దేశమునుంచి ఆగలు కవలములుకు బదులుగా రాబడినవి. ఇవి ప్రతివారును పరీక్షించి చూడవలయును. ఆగలు కవలములుకున్న యీ కవలములుకున్నా కనిపెట్టదమునకు శక్యముకాని నుదిపు కలిగియుండును. ధన నిండా సరసము యిందున కట్టబడునటుంటి నగలు అడ్డములు నెక్కినీను గొట్టగాజులు కమ్మలు, పొగులు, బేసెలు, ముక్కగొట్టములు, చంపనములు విడ్డలకు చెల్లలో వేయి లొంగటములు క్రొత్తరకముల వుండవలయు యింకా అనేక విధములైనటు వటి నగలు అప్పుడం గవలముగానుతో గారంటిగా తెయ్యుచేసి యిక్కబడును. తయారు చేసినవి. ఇదిగా అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. తపాలములముగా వీటిగా పంపబడును. నగలుధరలు వివరములు.

- కమ్మలు జత ౧ కి రూ 20 X 45 చంప సరాలులు జత ౧ కి రూ 45 X 65
- పొగులు జత ౧ కి రూ 20 X 35 వుండవలయు ౧ కి రూ 20 X 60
- పెద్దలు ముక్కగొట్టం ౧ కి రూ 8-8 X 0 క్లాను జత ౧ కి రూ 10 X 20
- బేసె ౧ కి రూ 12-8 X 15 అడ్డన ముక్కగొట్టము రూ 1 1/2 X 2 1/2
- బులాగు ౧ కి రూ 12 X 15 కొండెట్ల ౧ కి రూ 50 X 100

జి. బి. రామన్న అందు కంపెనీ, 69 నారాయణ మొదలి వీధి.

అక్కినగూడము ఉదయం 6-10 గంటలవరకు సాయంత్రము 5-8 పొమ్మబాక్సు 271 మద్రాసు.

ధాతు శోధని

ఆయుర్వేదమున నుత్కృష్టతను పొందిన మకర ధ్వజాది దివ్యవృక్ష సమ్యేకముచేతను మూలికా రాజ్యముల చేతను తయారుచేయబడినది. ఈ సిద్ధవృక్షము ఆమాశయం దుదయించెడి రోగములను, కఫమువలనగాని వైత్యము వలనగాని గలిగెడు అన్ని విధములైన రోగములను హరించును. జీర్ణశక్తియు నందు గల యజ్జాలను స్పష్టపరచును. జీర్ణించిన జ్వరము, కాస, క్యాసలు, గుల్మరోగములు, శూలలు, చర్మి (వాంత), ఆరుచి, మధుమేహము, అమమేహము, రక్తమేహము, రొమ్ములోని రోగములు వయ్యల సుఖవ్యాధులు, కుష్ఠపు, అతిమాత్రము తిప్ప తిక్కిన సమస్తవ్యాధులను నివారణ చేయును. వల సీసా కి-రు ౬-౦-౦ లు మాత్రమే. తపాలాఖర్చులు ప్రత్యేకము.

సోల్ - ప్రాసయిటరు,

ఆర్నాయుర్వేదావధనిలయము. కాకినాడ.

వనావధినర్సరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తమయొక్క కలిమిని పునరుద్ధరించు వనావధిని గాంచిని. ధర 1-౨-౦. ఇండియా సిల్కానందు ఎప్పటికైనా తపాలాఖర్చు తీసియుగా పంపబడును. (2978)

విలాసము పి. డి. సావంత్

నెం 144 పనసవాడి, బొంబాయి

(3081) "కత్తి కట్టలు"

కత్తి కట్టి X క్ల X ము కొనుగోలు. సాగరైనిది 1-కి రూ 4-0-0. దజన కొనుగోలి ౬ కిటి ఉండెను. పోస్టేజిఖర్చులు వేత వలయువారు ఆర్డరుతో ౨-౫ రూపాయి ఆద్యాన్ను పంపవలెను. బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్లు ౬౯౦, పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా) తెలిగ్రాఫిక ఆడెను: "ఇంద్రప్రస్థ" పెద్దాపురం

మలయచందనము

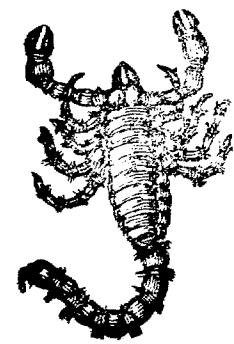
గనేరియా అను సెగరోగమునకు మౌళికము పధ్యము లేదు. పిచికారితో పని లేదు. ఎలుపు, తెలుపు, పచ్చు అను మూడు విధముల నె గ రో గ ము ను మూడు పూటలలో మాన్యును. శ్రీల కునుమ వ్యాధులకు కూడ ఇది రాజవధము, (1251) డబ్బీ 1 కి వల 2-4-0 గంధర్వ ఫార్మసీ, రాయవరం. (గోదావరిజిల్లా)

మీకు మహాసన ద్రవ్యము, లేక అత్తను కాపలననవ్వకు "టటో దిల్ బహారు" కు వ్రాయుదు. ఇది రిల్యబులచేయబడినది. అల్పద్యురమైన గుణముగలది. 1/2 కిన్ను బుడ్డి 1-5 ధర ద్దు 2-0-0 1 డ్రామా " " 0-12-0 1/2 డ్రామా " " 0-8-0 కొన్ని చక్కలు లేక రుమాలుయందు చల్లిన మిక్కిలి మహావారమైన వానన చుట్టప్రక్కలకు వ్యాపించును.

వెంటుకలే అందము. రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త! వెంటుకలు యెన్నోతో తొడి రాతమునకు కర్మవడును. అందకప్పుడు మొదలక జీర్ణియెడల వెంటుకలు పొడవవును. అంతవరకు రాసీయవద్దు. నడక కొమినీయా సూనెను వాడుట మొదలు పెట్టుట ఇది రిల్యబుల చేయబడినది. వెంటుకల కెట్టి రోగ మున్ను, శిరో మంద్య మున్ను, యిది దివ్యవధము. వెంటుకలు చిట్టుట గాని, గరుకుగ గాని యుండదు. మీ వెంటుకలు మరల యెప్పటి మెత్తనమును గల్గి పట్టు కొలి నుండి మెరయుచుండును. ఈ శోభననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము. వెంటుకలు యెట్లు వృద్ధి యగునో కనిపెట్టుదు. కామినీయా తలనూనె నిన్ను సర్వోత్కృష్టమనిగ జేయును. వల బుడ్డి 1-కి ౬ క రూపాయి. వి. పి. చార్జిలు ప్రత్యేకము. అన్ని పోట్లలోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము విక్రయించబడుచున్నది. ఇది మందు లమ్మకా రందరివద్దనున్న, వరకు లమ్మకా శివధను గూడ వరకును, లేకున్న, పోలు యెంట్లు:- ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ కండు కెమికలు కంపెనీ, 155 జామ్నామఠీరు, బొంబాయి (126)

భయపడవద్దు

తేలుకుట్టిన తక్షణము ఈ మృత్యుము వాడిన విషమును తీసివేయును బుడ్డి 1-కి వల 0-8-0. 1 బుడ్డి మొదలు 3 బుడ్డవరకు పోస్టేజి 0-8-0 రు 4-8-0 మిడియార్డరు తేసిన వారికి 1 డబ్బు బుడ్డు పోస్టేజి తేకుండ పంపబడును. పక్షివాతము, పిచ్చు, కుప్పము తు య ము, మూ ల ము, అ తి మాత్రము, గర్భవ్యాధులు మొదలగువాటి కన్నిటికి నమ్మకమైన యావధములు గలవు. క్యాటలాగు. కు వ్రాసినవో ఇవాముగా పంపెదము. మీకు గల బాధలను వ్రాసి నుంచి యావధమును పొందుదు. (119-980) Telegrams: Rajvaid Calcutta. Rajvaid Sri Bamandasji Kaviraj 152, Harrishn Road, CALCUTTA.

అయుర్వేదభూమిని నోరి రామశాస్త్రి

పి. కే. పి. సి. వారి శరసధని ఈ దివ్యామృతము తిల్లులకు పాలను వృద్ధి చేసి కఠిర పుష్టిని కలిగించును. పిల్లలకు సుందీని. పత్యము లేని రుచిగల రసాయనము. వార్షి క్కుమిల్లిచ్చు బుడ్డతో పునలేను పిల్లలు, రిల్లులు సుఖపడెదరు. బలహీను లగు పిల్లలకిచ్చిన జబ్బులు పోయి జేపాపుష్టి కలుగును. వల బుడ్డి 1-కి 1-8-0 (8847) వి. పి. శో కునీ రూ 2. మావద్ద సురక్షిద్దగు అయుర్వేదావములు చిక్కన అయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.